

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI

7 14 YAŞ OTİZMLİ BİREYLERDE PSİKODRAMANIN
ETKİNLİĞİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Adem ÇİÇEK

Danışman
Prof. Dr. İbrahim BALCIOĞLU

İstanbul, 2019

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI

7 14 YAŞ OTİZMLİ BİREYLERDE PSİKODRAMANIN
ETKİNLİĞİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Adem ÇİÇEK

Danışman
Prof. Dr. İbrahim BALCIOĞLU

İstanbul, 2019

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Psikoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Adem ÇİÇEK tarafından hazırlanan “7-14 Yaş Otizmlı Bireylerde Psikodramanın Etkinliğinin Aleksitimi Yönünden İncelenmesi” konulu çalışması jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 10.10.2019

(Jüri Üyesinin Ünvanı, Adı, Soyadı ve Kurumu):

İmzası

Jüri Üyesi : Prof.Dr. İbrahim BALCIOĞLU
: Haliç Üniversitesi (Danışman)

Jüri Üyesi : Dr.Öğr.Üyesi Burcu TÜRK
: Haliç Üniversitesi

Jüri Üyesi : Dr.Öğr.Üyesi Nesrin DUMAN
: Kent Üniversitesi

Bu tez Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun kararıyla kabul edilmiştir.

Prof.Dr.Burcu IRMAK YAZICIOĞLU
Vekil Müdür

7-14 yaş otizmlı bireylerde psikodramanın etkinliğinin incelenmesi

ORIJINALLIK RAPORU

% **11**

BENZERLIK ENDEKSI

% **9**

İNTERNET
KAYNAKLARI

% **2**

YAYINLAR

% **3**

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	www.fepto.com İnternet Kaynağı	%6
2	webmavi.net İnternet Kaynağı	%1
3	Submitted to The Scientific & Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) Öğrenci Ödevi	%1
4	Submitted to Istanbul Aydın University Öğrenci Ödevi	%1
5	www.ejmanager.com İnternet Kaynağı	<%1
6	docshare.tips İnternet Kaynağı	<%1
7	toad.halileksi.net İnternet Kaynağı	<%1
8	Submitted to Beykent Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<%1

TEZ ETİK BEYANI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “7-14 Yaş Otizmlili Bireylerde Psikodramanın Etkinliğinin İncelenmesi” konulu bu çalışmayı baştan sona kadar danışmanım Prof. Dr. İbrahim BALCIOĞLU ve Eş danışmanım Prof.Dr.Öğ. Üyesi İlkay KASATURA sorumluluğunda tamamladığımı, verileri kendim topladığımı, kullandığım kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, araştırma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallara uygun bir şekilde davrandığımı beyan ederim.

Adem ÇİÇEK

ÖNSÖZ

Tez çalışmam sırasında kıymetli bilgi, birikim ve tecrübeleri ile bana yol gösterici ve destek olan değerli danışman hocam sayın Prof. Dr. İbrahim BALCIOĞLU' na, ilgisini ve önerilerini göstermekten kaçınmayan tezimin baş mimarı olan sayın Prof. Dr. İlkay KASATURA' ya sonsuz teşekkür ve saygılarımı sunarım.

Lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca yardım, bilgi ve tecrübeleri ile bana sürekli destek olan başta Dr. Öğr. Üyesi Atilla TEKİN olmak üzere Psikoloji bölümündeki tüm hocalarıma teşekkür ederim.

Çalışmalarım boyunca yardımını hiç esirgemeyen değerli meslektaşım Gül Hanım ARAZ'a ve öğrencim Batur OKAN' a teşekkürü bir borç bilirim.

Ekim, 2019

Adem ÇİÇEK

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

İÇİNDEKİLER.....	I
ÇİZELGELER.....	III
KISALTMALAR.....	IV
SEMBOLLER.....	V
ÖZET.....	VI
ABSTRACT.....	VII
1.GİRİŞ.....	1
1.2.Problem Cümlesi.....	5
1.3. Araştırmanın Problem Soruları.....	5
1.4.Sayıtlar.....	6
1.5.Araştırmanın Önemi.....	6
1.6.Sınırlılıklar.....	7
2. KURAMSAL PERSPEKTİF VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	8
2.1. Otizm.....	8
2.1.1 Otizmde Belirtiler.....	10
2.1.2. Otizmde Sebepler ve Risk Faktörleri.....	12
2.1.3.Otizmde Tanı.....	13
2.1.4.Tedaviler ve Terapiler.....	15
2.1.5 Benlik İçinde Duyguyu Yanıtlama ve Düzenleme İfade ve Eylem, Sözlü ve Sözsüz İfade.....	16
2.1.6. Başkalarında Duyguyu Yorumlama ve Cevap Verme İfade ve Eylem.....	17
2.1.7. Empati ve Otizm.....	18
2.2. Psikodrama.....	21
2.2.1.Bir Psikodrama Seansında Ne Olur?.....	25
2.2.2.Oyunlar, Duygu, Empati ve Etik.....	27
2.2.3.Grup Psikoterapileri.....	29
2.2.3.1. Psikanalitik Grup Psikoterapisi.....	29
2.2.3.2. Bilişsel-Davranışçı Terapi Grupları.....	30
2.2.3.3. Kişilerarası Grup Psikoterapisi.....	31
2.2.4. Psikodramanın Yararları.....	32

2.2.4.1.Psikodrama'nın Sınırlılıkları	33
2.2.5.Psikodrama Teknik ve Yöntemleri	34
2.2.5.1.Roller ve Kişilik	35
2.2.5.2.Psikopatoloji.....	35
2.2.5.3.Terapötik İlişki ve Karşılaşma.....	36
2.4.5.5.Katarsis	38
2.2.5.6.Hareket	38
2.2.5.7.Düşünceler	39
2.2.5.8.Terapi İçeriği ve Terapist Duruşu	39
2.2.6.Psikodrama Metodundaki Araçlar:.....	40
2.2.7.Psikodramanın Aşamaları.....	46
2.3.Otizimde Psikodrama Grup Terapisi	48
2.3.1.Uygulama İçin Çıkarımlar	54
2.3.2.Psikodramatik Yöntemlerin Kullanımı Aracılığıyla Otizmin Geliştirilebilecek Boyutları	55
2.3.4.Otizm Spektrum Bozukluğu için seçilmiş Psikodrama teknikleri.....	60
2.4.Otizm ve Psikodrama Duygusal İşleme Perspektifi	64
3.YÖNTEM.....	67
3.1.Araştırmanın Modeli	67
3.2.Evren ve Örneklem Çalışma Grubu	68
3.3.Veri Toplama Araçları.....	69
3.3.1. Sosyodemografik Bilgi formu.....	69
3.3.2.ABC Kayıt Formu:	69
3.3.3.Verilerin Toplanma Yöntemi	70
3.3.4.Verilerin Analizi ve Yorumlanması	71
4.BULGULAR.....	72
5.TARTIŞMA.....	79
5.1.Gerekçe veya Temel Kuram.....	82
6.SONUÇ	85
6.1. Eğitim sonrası değerlendirme.....	87
7.ÖNERİLER	89
8.KAYNAKÇA	90
9.EKLER	94
10.ÖZGEÇMİŞ.....	100

ÇİZELGELER

	Sayfa No.
Çizelge 3.1 Araştırmada kullanılan Ön test Son test Kontrol Gruplu Desen.....	68
Çizelge 4.1 Gruplar	72
Çizelge 4.2 Cinsiyet Dağılımı.....	72
Çizelge 4.3. Kaç yıl özel eğitim alındığının çizelgesi.....	73
Çizelge 4.4. Psikiyatri Başvuru Frekans çizelgesi	73
Çizelge 4.5 Deney Kontrol grubu ABC kayıt formu ön test Anova Testi	74
Çizelge 4.6. Deney ve Kontrol grubu ABC kayıt formu son test Anova Testi	75
Çizelge 4.7. Deney grubunun ABC kayıt formu ön test son test T-Testi	75
Çizelge 4.8. Kontrol grubu ABC kayıt formu ön test son test T-Testi	76
Çizelge 4.9. Deney ve kontrol grubu ABC Kayıt Formu 'Sosyal ve Öz Bakım' alt ölçüğü ön test T-Testi.....	77
Çizelge 4.10 Deney ve Kontrol grubu ABC Kayıt Formu 'Sosyal ve Öz Bakım' alt ölçüğü son test T-Testi	77
Çizelge 4.11. Deney ve kontrol grubu ABC Kayıt Formu 'İlişki kurma' alt ölçüğü ön test T-Testi.....	77
Çizelge 4.12. Deney ve kontrol grubu ABC Kayıt Formu 'İlişki kurma' alt ölçüğü son test T-Testi.....	78

KISALTMALAR

SPSS: Statistical Package for the Social Sciences

DSM: Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (Ruh Sağlığı Bozukluklarının Tanısal El Kitabı)

SEMBOLLER

\bar{x}	:Aritmetik Ortalama
F	:Varyans Analiz Değeri
N	:Kişi Sayısı
P	:Anlamlılık Derecesi
R	:Korelasyon Katsayısı
Sd	:Serbestlik Derecesi
Ss	:Standart Sapma

ÖZET

7-14 YAŞ OTİZMLİ BİREYLERDE PSİKODRAMANIN ETKİNLİĞİNİN İNCELENMESİ

Bu araştırma otizmde sosyal beceri eksikliği özelliklerini gösteren atipik otizm tanısı almış 7-14 yaş arası bireylerle yapılan psikodrama grup psikoterapisinin bu belirtileri azaltmada ve duyguları tanıma ifade etme düzeyini arttırmadaki etkisinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın örnekleme 2018-2019 yılı döneminde ‘‘Kağıthane Kum Saati Özel Eğitim ve Rehabilitasyon’ merkezinde özel eğitim gören otizmlı bireylerden oluşmuştur. Araştırmanın evrenini, 250 otizmlı birey oluşturmuştur. Örnekleme kota örnekleme seçim tekniği kullanılarak, Deney ve kontrol grubu oluşturularak toplam 70 otizmlı bireye psikodrama oturumlarından önce, ABC Kayıt Formu uygulanmıştır. Çalışma için özel eğitim merkezinin konferans salonu kullanılmıştır. Çalışma grupları deney ve kontrol gruplarına ayrılmış, Psikodrama çalışmasından önce ön test ABC Kayıt Formu uygulanmış, Psikodrama çalışmasından sonrada Son test ABC Kayıt Formu uygulanmıştır. Deney grubuyla 8 hafta boyunca haftada 2 oturum olmak üzere 1,5 saatten oluşan 16 oturum yapılmıştır. Kontrol grubuyla psikodrama yapılmamıştır. Araştırmanın çalışma modeli, ön-test son-test kontrol gruplu deneysel desendir. SPSS 21.0 programı kullanılmıştır. Yapılan psikodrama grup psikoterapisi sonucunda deney grubunda bulunan otizmlı bireylerin duygularını tanıma ve ifade etme düzeylerinin arttığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca otizm spektrum bozukluğunun bir belirtisi olan etkileşim ve iletişim becerilerinin arttığı otizm belirtilerinde azalma olduğu sonucuna varılmıştır

Anahtar Kelimeler: Psikodrama, Otizm, Duygu

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE EFFECTIVENESS OF PSYCHODRAMA IN THE INDIVIDUALS OF 7-14 YEARS OLD AUTHORIZATION

This study uses a set of atypical autism diagnoses that prepare autism. The psychodrama group psychotherapy with individuals aged 7-14 has succeeded in reducing these symptoms and increasing speech level in recognizing emotions. In 2018-2019, "Kağıthane Hourglass Special Education and Rehabilitation" consists of individuals with autism in the special education center. The population of the study consisted of 250 individuals with autism. Sampling quota sample selection technique, experimental and control groups were formed and a total of 70 individuals with autism should apply ABC Registration Form before psychodrama sessions. Conference room with special education community to work. ABC Registration Form was applied and after psychodrama study, Final test ABC Registration Form was applied. Through 16 sessions of 1.5 hours, 2 sessions per week for 8 weeks with the experimental group. Psychodrama was performed with the control group. The study model of the research is experimental design with pre-test post-test control group. SPSS 21.0 program. The structured psychodrama group has demonstrated your experience with psychotherapy, and it has been concluded that individuals with autism have increased levels of recognizing and expressing their emotions. It is also concluded that there is a symptom of autism spectrum disorder, the symptoms of autism that broadens our interaction and communication skills

Keywords: Psychodrama, Autism, Emotion

1.GİRİŞ

Otizmin özelliklerini taşıyan bireyler, deneyimledikleri hisleri tarif etmekte zorlandıklarından ötürü yüzeysel şekilde değerlendirip, duygularını bedenlerinde bir tepkiye dönüştürürler. Çevreleriyle konuşurken veya iletişim kurarken, sürekli yaşadıkları durumun detaylarından bahseder ve duyguları yüzlerinden belli olmadığından, duygusuz bir şeyler anlatan robot gibi görünürler (Lesser,1981).

Bireyin kendinin farkında olması ve ifade etmesi günlük hayatında oldukça önemlidir. Fakat çoğu zaman bazı organik ve psikolojik sebeplerden dolayı çoğu insan kendi duygu ve düşüncelerinin farkında olmak ve ifade etmekte birtakım problemler yaşar. Kişilerarası ilişkilerinde bireyin kendi duygularını tanıması ve bununla birlikte iletişim halinde olduğu bireylerin duygularını tanıyıp anlaması bireyler arasındaki iletişim ve ilişkinin devamlılığı için oldukça çok önemlidir (Koçak, 2002).

Duygular, kişiye varlığını hissettiren en önemli araçtır. Yaşanan durumlarda mutluluk, üzüntü ve öfke gibi çeşitli duygular deneyimlenir. Bu duyguların deneyimlenmesiyle yaşanan olaylar bireyin hayatında bir anlama sahip olur. Bireylerin hayatlarını normal bir biçimde sürdürebilmesi ve birbirleriyle sağlıklı ilişkiler kurup sürdürebilmek için duygulara ve onları tanımaya ihtiyaçları vardır (Koçak, 2002).

Otizm spektrum koşulları, yetişkinliğe devam eden ve klişeleşmiş ve tekrarlayan davranışlarla birlikte dil ve sosyal etkileşim anormallikleri ile karakterize olan bir grup nörogelişimsel bozukluktur. Otizmde görülen sosyal biliş zorluklarının bir kaynağı, 'Zihin kuramından' başkalarının zihinsel ve duygusal durumlarını anlama yeteneğinde bir bozulma olduğu düşünülmektedir (Castelli ve ark., 2002 ; Frith ve Happe 2005).

Otizimli bireylerin karşılaştığı sosyal zorlukların ikinci bir potansiyel kaynağı, bu popülasyonda birlikte ortaya çıkan duygusalları ifade edememe varlığıdır (Berthoz ve Hill 2005 ;Silani ve ark.,2008;Bird ve ark., 2010).

De Vignemont ve Singer (2006).’e göre, Otizmde duygusal farkındalığı azaltma ve empatize etme ile ilişkili, subklinik bir özelliktir. Ayrıca zihinsel ya da bilişsel perspektif alma olarak da adlandırılan Zihin Kuramının aksine empati, duygusal durumları başkalarıyla paylaşma ve anlama yeteneğimizi ifade eder ve tipik olarak, birlikte yaşama ve duygusal farkındalığı destekleyen beyin ağlarıyla ilişkilidir. Duygularının farkında olamama durumu otizmlili bireylerin popülasyonunda anlamlı olarak daha yaygındır, bu özelliği%50’den fazla gösterir, prevalansın %10 olduğu tipik popülasyona göre daha fazladır.

Baron-Cohen ve ark., (2006) ’e göre, son zamanlarda yapılan birkaç araştırma, Otizmin karakteristik olduğu düşünülen sosyo emosyonel işlemdeki zorlukların bir kısmının bu grupta birlikte ortaya çıkan duygusal karmaşıklık nedeniyle olabileceğini düşündürmektedir. Bu açıkları şunlardır: Otizm ve duyguları işleme arasındaki klinik ayırım, duygusal empati ve bilişsel perspektif almadaki zorlukların ayrılamayacağını belirten görüşlerle çelişmektedir; Her ikisi de aynı beyin ağındaki hatalarla ilgilidir.

Nemiah ve ark., (1976)’e göre, Otizm duygusal farkındalık eksikliğini veya daha spesifik olarak, duyguları belirleme ve tanımlamada ve duyguları duygusal uyarılmanın bedensel duyumlarından ayırt etmede zorluk çeken, klinik bir fenomendir. (Nemiah ve ark., 1976)

Connelly ve Deney, (2007)’e göre, Duygusal farkındalık eksikliğinin öznel duygu düzenlemesi üzerinde olumsuz bir etkisi vardır ve sosyal etkileşimde sorunlara yol açar bu durumda başkalarının duygularının anlaşılmasını ve yorumlanmasını engeller. Özellikle, duyguları tanımlama ve sınıflandırma güçlüğü nedeniyle şikayeti olan kişiler, hem sözel hem de sözsüz olan duygusal uyarıcıları (örneğin, yüz ifadesi veya ses tonu) yorumlayamaz veya tanıyamamaktadır. (Spitzer ve ark. 2005 ; Vanheule ve ark., 2007 ; Megank ve ark., 2009).

Sonuç olarak otizmlili bireyler yakınlık ve yakınlık ile karakterize sosyal ilişkileri kurmak, başkalarının niyetlerini ve tutumlarını anlamak ve başkalarının bakış açısını dikkate alan ahlaki olarak kararlar almakta zorluk çekmektedir.

Duygusal yetkinlik (Saarni., 1999) Duygusal zeka ve duygusal yeterlilik, sosyal etkileşimlerdeki davranışı yönetme ve düzenleme kapasitesiyle birlikte, kendisiyle ve başkalarıyla ilgili duygusal bilgileri algılama, anlama ve mantıksal olarak organize etme kapasitesini araştırmak için kullanılan benzer yapılardır. Bu çalışma doğrultusunda Otizmin duygusal zorluklardaki sosyal zorluklarla ve eksikliklerle ilgili yaygın olarak örtüşen özellikler ile karakterize edilen koşullar olarak görülmeye başlandığı görülmüştür (Saarni., 1999).

Trevisan ve ark., (2016)'e göre, Daha az yaygın olmakla birlikte, duygular doğal olarak ben ve dış dünyanın Markram'ın duygusal ve bilişsel algı ve ifadesindeki farklılıklar ile doludur. Otizm bağlamında anlamlı olan sözsüz ifade biçiminde de ifade edilebilir. Vücut duruşu ve yüz ifadesi seviyesindeki sözel olmayan duygusal ifadedeki farklılıklar, Otizmde, birlikte gelen duygusal işleme ile açıklanabilecek duygusal yüz ifadesindeki anormalliklerin kanıtı olarak gösterilebilir.

Moreno (1965)'e göre Psikodrama hataları yargılamayan ve cezalandırmayan bir hayati uygulamalı olarak yaşama yolu olarak tanımlanabilir; yani büyümeyi yaşarken uygulama halidir denebilir. Grup içinde hareket halinde akıp giden kişinin hayatına farklı bir şekilde bakma durumudur. Herhangi bir durumda ne olur ne olmuyorsa bakma halidir. Kişi geçmişten veya gelecekte bir sahne getirirse bile her şey bu anda şimdide gerçekleşir. Grup protagonistin gözünden sanki bir video seyrederek gibi hayatın bir bölümünü canlandırır. Protagonist kendi kişisel gerçeğinin temsiline sunar. 1900'lerin ilk dönemlerinde J.L.Moreno, Viyana'da psikodramayı kurarken psikodramayı 'gerçeğin dramatik metod yardımıyla bilimsel keşfi' olarak tanımlamıştır.

Moreno, (1965)'e göre, Evren kendiliğinden-yaratıcılık etkileşiminin ürünleri ile doludur. Psikodrama duygusal yatırımlar ve geniş hayal gücünün kullanılmasıyla gerçeğin zenginleştirilmesidir.

Moreno, (1946)'e göre teorik bakış açısı için hayati olan kendiliğindenlik ilkesidir. "Kendiliğinden" kelimesinin ve türevlerinin kökü "özgür irade" anlamına gelen Latin dilidir. Spontanlığı, her yeni durumu yeterli bir şekilde karşılama ve eski durumlara yeni tepkiler geliştirme yeteneği olarak tanımlar (Moreno., 1977). "Çok sayıda ortama başarılı bir şekilde uyum sağlamak için esnek, spontan bir kişilik

makyajı yapılması gerekir". Kendiliğinden bir durumda, çocuklar oynarken yaşadıklarına benzer şekilde, kendimizi daha az özlüyoruz, yeni şeyler denemek için özgürüz, kendimizi ve başkalarını yeni yollarla görebiliyoruz ve hayal gücümüzü kullanabiliyoruz. Kendiliğindenlik yüksek olduğunda, endişe azalır ve bunun tersi de geçerlidir. Moreno, kendiliğindenliğin Psikodrama eğitimi ile geliştirilebileceğine inanıyordu ve kendiliğindenliğin insan yaratıcılığının katalizörü olduğuna inanıyordu (Moreno., 1953).

Moreno (2000)'e göre, Psikodramada yönetmen, kahraman ve grubun spontanlığı ve yaratıcılığı her şeyi mümkün kılar. İnsanın hayal gücü özgürce akar ve grup her şeyi ya da herhangi bir durumu yaratabilir. Artı gerçek, "asla olmayacak ya da olamayacak bir dünya, henüz kesinlikle gerçek". Hayal etme ve yaratma, kapasitemiz bizi insan yapan bir niteliktir. Bu kapasite resim, heykel, mimari, drama, dans, müzik ve diğer sanatlara yol açmıştır. Bilim ve teknolojiyi sağlayan ve dünyanın başarıyla yaşadığı insanlığın ortaya çıkmasına neden olan bir kalitedir. Daha önce hiç bulunmamış veya gerçekleşmemiş bir şeyi hayal etme ve bunlarla ilgilenme süreci Psikodramada çok değerlidir; "Artı gerçeklik" olarak adlandırılıp, iyileşme potansiyeli için kullanılmaktadır. Meijer, Degen ve Lansen, (2006)'e göre, Psikodrama, duygularını ifade etmekte zorlanan bireylerin kendilerini ifade etmelerine ve duygularını işlemesi ve yayması için ihtiyaç duydukları sözlü ifade sistemine erişmelerine olanak sağlar.

Malkina Pykh, (2013)'e göre, Psikodrama grup terapisi, aleksitimi semptomları için etkili bir tedavi yöntemidir, karmaşık olarak duygusal yetkinlikle bağlantılı olabilir (Bojner Horwitz ve ark.,2015). Yukarıda bahsedildiği gibi, Psikodrama, müzik sanat, duyguları anlamak, işlemek ve iletmek için başka bir alternatif araçtır (Allen ve Heaton, 2010; Zangwill, 2013).

Samson ve ark., (2015)'e göre, Otizmli bireyler için bir çıkış olarak sözel olmayan duygusal ifadenin bu kanıtı ayrıca empati eksikliğinin Otizmin duygusal semptomlarının bazıları için nedensel bir faktör olabileceğini, ancak alternatif duygusal etkileşim ve ifade yoluyla telafi edilebileceğini göstermektedir. Gerçekten de duyguya yanıt vermenin önemli bir kısmı, eylem planlaması ya da zor duygulara (genellikle bilinçaltında) bir yanıt planı stratejisi yapmaktır böyle bir strateji

sağlandığında, Otizimli kişiler öz bilinç anlamında yanıt verebilir. Otizimli bireylerin duygularını sağlıklı bir şekilde anlamalarına ve başa çıkmalarına yardımcı olmak için Psikodramanın etkin bir biçimde planlanarak ve grup içerisindeki Otizimli bireylere göre revize edilerek verilmesi etkili bir tedavi yöntemi olacaktır.

1.1. Araştırmanın Gerekçesi ve Amacı:

Bu araştırmanın amacı, 7-14 yaş Otizimli bireylerde Psikodramanın etkisinin Psikodramaya katılan ve katılmayan bireylerin karşılaştırarak psikodramanın otizm semptomlarına yönelik etkinliğinin incelenmesidir. Psikodrama çalışmasının amacı otizimli bireylerin duygusal ketlenmelerini azaltarak kendini ifade edebilme kabiliyetlerini artırmak, duygularını tanımlarını sağlamak ve spontan davranış becerileri artırmaktır.

1.2. Problem Cümlesi

Çalışmanın problemini Otizm Spektrum Bozukluğuna sahip bireylerle yapılan psikodrama grup terapi uygulamasının etkisi ve bu öğrencilerin duygularını anlama ve ifade etme becerileri ile yaratıcılık ve spontan davranışlardaki artışın duygusal işleme yönünden incelenmesi oluşturmaktadır.

1.3 Araştırma problem soruları

- 1) Deney ve Kontrol grubu deneklerinin ABC Kayıt Formu ön test toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 2) Deney ve Kontrol Grubu deneklerinin ABC Kayıt Formu son test toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- 3) ABC Kayıt Formu Deney Grubunda ön test son test toplam puan ortalamaları arasında, anlamlı bir fark var mıdır?
- 4) Kontrol Grubunda ABC Kayıt Formu ön test son test toplam puan ortalamaları arasında, anlamlı bir fark var mıdır?
- 5) Deney Grubu ABC Kayıt Formu 'Sosyal ve Öz bakım' Alt ölçeği ön test puanları Kontrol Grubu 'Sosyal ve Öz bakım' Alt ölçeği ön test puanları arasında fark var mıdır?

6) Deney Grubu ABC Kayıt Formu ‘Sosyal ve Öz bakım’ Alt ölçeği son test puanları Kontrol Grubu ‘Sosyal ve Öz bakım’ alt ölçeği son test puanları arasında fark var mıdır?

7) Deney Grubu ABC Kayıt Formu ‘İlişki kurma’ Alt ölçeği ön test puanları Kontrol Grubu ‘İlişki kurma’ Alt ölçeği ön test puanları arasında fark var mıdır?

8) Deney Grubu ABC Kayıt Formu ‘İlişki kurma’ Alt ölçeği son test puanları Kontrol Grubu ‘İlişki kurma’ Alt ölçeği son test puanları arasında fark var mıdır?

1.4.Sayıtlar

1. Çalışmanın örneklemini oluşturan otizmlili bireylerin, çalışmanın evrenini temsil ettiği,
2. Çalışmada katılımcılara verilen ölçeklerin, çalışma değişkenlerini ölçebilecek özellikte olduğu,
3. Çalışmanın örneklemini oluşturan bireylerin Otizm derecesini ölçmek için kullanılan ABC Kayıt Formunun doğru bir şekilde doldurulduğu,
4. Çalışmanın örneklemiyle grup terapisi yapan araştırmacının gözlemlerini doğru bir şekilde yaptığı araştırmanın sayıtları arasındadır.

1.5.Araştırmanın Önemi

Çalışmada belirtildiği üzere, dünya genelinde psikodrama kullanarak sosyal bilişsel yeteneklerin geliştirilmesi için devam eden birkaç araştırma bulunmaktadır. Araştırmaya göre psikodramanın sosyal bilişsel yetenek ve duygu işleme üzerinde bazı olumlu etkilerinin olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte, dünya çapında ve Türkiye’de yapılan araştırmaların çok azı, ihtiyaç duyulan otizm tedavisi için güçlü bir deneysel kanıt temeli sağlamıştır (Baron-Cohen,2006) Psikodramanın otizmin belirtilerini azalttığı fakat kalıcı bir etkiye sahip olup olmadığı açık değildir ve otizmde psikodrama çalışmalarının ülkemizde yok denecek kadar az olduğu alanyazında Türkiye’de otizmlili bireylerle yapılan ilk psikodrama çalışması ve araştırmalarından biri olup bu çalışmaların artırılması ve genişletilmesi dahilinde otizmlili çocuk ve

gençlerin kendi duygu ve dünyalarını bizlere daha rahat açıp ifade edebilecekleri düşünülmektedir.

1.6.Sınırlılıklar

1. Çalışma, İstanbul ili Kağıthane ilçesinde bulunan 'Kum Saati Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi'nde eğitim gören 7-14 yaş otizmlı öğrencilerinden seçilen örneklem ile sınırlıdır.
2. Çalışmada elde edilen bilgiler, Psikodrama grup terapisi uygulamasından ve 7-14 yaş Otizmlı bireylere verilen kişisel bilgi formu, Otizmi ölçmek için ABC Kayıt formu içinde bulunan sorular ve yanıtlarla sınırlıdır.

2. KURAMSAL PERSPEKTİF VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Otizm

Asperger, (1938)'e göre, Otizm spektrum bozukluğu çocuklukta erken başlayan ve bir insanın yaşamı boyunca devam eden nörolojik ve gelişimsel bir hastalıktır. Bir insanın başkalarıyla nasıl davrandığını ve etkileşime girdiğini, iletişim kurduğunu ve öğrendiğini etkiler.

Otizm spektrum bozukluğu uzun zamandır iyi bilinmektedir ve psikiyatrik novagrafide stabil bir tanımı vardır. Buna "spektrum" bozukluğu denir, çünkü otizmlili kişilerde çeşitli belirtiler olabilir. Otizmlili insanlar başkalarıyla konuşmakta zorlanabilir veya konuşurken göz içine bakamayabilirler. Ayrıca sınırlı çıkarları ve tekrarlayıcı davranışları olabilir. Bir şeyleri düzene sokmak için çok zaman harcayabilirler veya aynı cümleyi tekrar tekrar söyleyebilirler. Sık sık "kendi dünyalarında" görünebilirler.

Wing (1997)'e göre, Başlangıçta, bu bozukluğun tipik özellikleri Eugen Bleuler tarafından şizofrenide erken belirtiler olarak veya psikozlu olarak Melanie Klein tarafından tanımlandı (Wing,1997 ;Wolff,2004).

Otizm teriminin günümüzdeki anlamı Asperger (1938 , 1944) tarafından geliştirilmiştir ve 'infantil otizm' Kanner (1943) tarafından tanıtılmıştır. Asperger ve Kanner, başkalarına çok az ilgi gösterme, konuşma bozukluğu, dikkat eksikliği ve zorlayıcı ve tekrarlayıcı davranışlarla karakterize, ciddi davranışsal, duygusal, iletişim ve sosyal beceri bozukluğu olan organik kökenli bir bozukluğu belirtmek için bu terimi kullandı.

1980'lerin başından özellikle DSM-III'ün yayınlanmasından sonra şizofreniden kesin olarak farklılaştırılmış özerk bir patolojik durum olarak kabul edilmiştir. Sonunda, durumun açıklamaları biraz değiştirilmiş ve değerlendirilmesi için doğru kriterler 1987'de DSM-III-R Amerikan Psikiyatri Birliği (1987) tarafından

sağlanmıştır. DSM-IV'ün Amerikan Psikiyatri Birliği, (1994) yayımlanması otizm, sosyal etkileşimi, iletişimi ve çeşitli ilgi alanları oluşturma kapasitesini etkileyen bir sendromlar kompleksi olan yaygın gelişimsel bozukluklar kategorisine yerleştirilmiştir. Bu yeni kavramsallaştırmada, daha hafif bir otizm biçimi olan Asperger sendromu, zihinsel geriliği ve dilsel bozukluğun daha az şiddetli olduğu ayırt edilmiştir. DSM-IV ve daha sonra DSM-V'nin Amerikan Psikiyatri Birliği, (2013) yayınlanmasıyla, (2013) bir spektrum fikrine dayanarak otizm görüşü kademeli olarak geliştirilmiştir. Otizm artık kategorik bir durum olarak görülüyor, bunun yerine sürekli özellikler, yani otizm teriminin benimsenmesi olarak anlaşılakta ve bu görüş, durumun altında yatan nöropsikolojik ve fonksiyonel bozukluklardan dolayı çeşitli psikolojik bozuklukların birlikte ortaya çıkması ile karakterizedir. Tarihsel olarak, otizmin kökenine dair birçok hipotez ortaya atılmıştır. Bazıları esas olarak psikanalitik araştırmalar alanında hem ilişkisel hem de çevresel bir köken önermiş olsalar da artık genetik faktörlerin etiolojisinde baskın bir rol oynadığı açıktır(Colvert ve ark.,2015).

Wolff (2004)'e göre Otizm spektrum bozukluğu, (a) karşılıklı sosyal etkileşim ve iletişim ve (b) sınırlı ve/veya tekrarlayan davranışlar veya menfaatlerdeki bozulma ile karakterize, nörogelişimsel bir durumdur. Sosyal gelişim, iletişim, sinir tanıma ve davranıştaki bu gecikmeler veya atipiklik, semptomların ciddiyeti, başlangıç yaşı ve diğer hastalıklarla ilişkiye göre değişmektedir. Bununla birlikte, bilişsel veya dil becerisine bakılmaksızın, Otizmin temel bozulma kaynağı olan ve Otizmin temel belirleyici özelliği olan sosyal ilişkideki eksikliklerdir. Bu, başkalarıyla iletişim kurmak, duygusal bilgileri işlemek ve birleştirmek, karşılıklı sosyal ilişkiler kurmak ve sürdürmek, başka bir kişinin bakış açısını almak ve başkalarının çıkarlarını çıkarmakta zorlukları içermektedir (Colvert ve ark., 2015).

Wolff (2004)'e göre, Sosyal ilişkililiğin önemli bir yönü başkalarının duygularıyla empati kurabilme yeteneğidir. Empati iki ana bileşenden oluşur: bilişsel bir bileşen (örneğin, zihin teorisi, perspektif alma veya zihin okuma) ve başkalarının duygularını paylaşmamızı sağlayan duygusal bir bileşen (duygusal işleme). Sempatik duymanın duygusal bileşeni, başkalarının düşünce ve duygularına uygun duygusal bir tepki verilmesini içerir. Duygusal empati kurarken, duygularımızın bizim değil, diğer

bireyin duyguları olduğunu anlayarak açıkça başkalarının duygusal halleri deneyimlenir.

2.1.1 Otizmde Belirtiler

Baron-Cohen (2006)'e göre, Otizm bir tür kapsamlı gelişimsel bozukluktur. Temel semptomları sosyal engelleri, dar ilgi alanlarını ve basmakalıp davranışları içermektedir. Sinir fonksiyon bozukluğundan kaynaklanan bu tür hastalıklar erken çocuklukta, genellikle 2 yaş civarında ortaya çıkma eğilimindedir. Otizm genellikle yaşam boyu bir durum olarak süren bir bozukluk olarak kabul edilmiştir. Bununla birlikte son araştırmalar, çeşitli müdahalelerin yardımı ile bazı hastaların semptomlarını ve büyüdükçe otizm tanıları_kaybettiğini kanıtlamıştır. Yani, sosyal fonksiyona müdahale otizmliler için geniş kapsamlı bir öneme sahiptir.

Baron-Cohen (2006)'e göre, Zihin kuramı teorisi, zihinsel durumları kendine, başkalarına inanç, niyet, arzu, taklit, bilgi, vb. Bağlanma ve başkalarının farklı inanç, arzu ve niyetlere sahip olduğunu anlama yeteneğidir. 1981 yılında, Simon Baron-Cohen, bebeğin diğerlerine duyduğu ilgi anlayışını, 7-9 aylık bir sosyal beceri becerisi olarak, 'Zihin Kuramı' gelişimine "kritik öncü" olarak tanımlamıştır. 1985 yılında, akranlarıyla birlikte, otizmliler çocukların 'Zihin Kuramı' kullanmadığını öne süren bir araştırma makalesi yayınladı. Bir zihin eksikliği teorisi yaşayan bireyler, başkalarının niyetlerini belirleme konusunda güçlük çekerler, davranışlarının başkalarını nasıl etkilediğini anlamada yetersiz kalırlar ve sosyal karşılıklık ile zor zamanlar geçirirler. Bu açık, genel öğrenme zorluğundan ziyade, beynin ön loblarındaki yürütücü işlev kusurlarından kaynaklanan spesifik bilişsel kusurlardan kaynaklanmaktadır (Colvert ve ark., 2015).

Otizmin çekirdek belirtileri bulunmaktadır, Bunlar;

- Sosyal ve iletişim sorunları
- Sınırlı, tekrarlayan davranışlar.

Otizimde bu belirtiler

- Erken çocuklukta başlarlar (tanınmadıklarına rağmen)
- Günlük yaşamı engeller.

Uzmanlaşmış sağlık uzmanları, yukarıdaki iki kategorideki kriterlerin bir kontrol listesini kullanarak otizmi teşhis eder.

Ayrıca semptom şiddetini değerlendirir. Otizmin ciddiyet ölçeği, bir kişinin günlük işlev için ne kadar desteğe ihtiyacı olduğunu yansıtır (Baron-Cohen., 2006).

Otizmi olan birçok insanın duyuşsal sorunları vardır .Bunlar genellikle seslere, ışıklara, dokunmaya, tatlara, kokulara, ağrıya ve diğer uyaranlara karşı aşırı veya düşük hassasiyetler içerir. Otizm ayrıca belirli fiziksel ve zihinsel sağlık koşullarının yüksek oranları ile ilişkilidir (Baron-Cohen., 2006).

Sosyal iletişim zorlukları;

Otizmi olan çocuklar ve yetişkinler sözlü ve sözsüz iletişimde zorluk çekmektedirler. Örneğın, anlamıyor veya uygun şekilde kullanmıyor olabilirler:

- Konuşma dili (otizmi olan kişilerin yaklaşık üçte biri sözsüzdür)
- Mimik
- Göz teması
- Yüz ifadeleri
- Ses tonu
- İfadelerin anlamıyla alınmaması

Ek sosyal zorluklar aşağıdakileri içerebilir:

- Başkalarındaki duyguları ve niyetleri tanıma
- Kişinin kendi duygularını tanıma
- Duyguları ifade etme
- Başkalarından duygusal rahatlık aramak

- Sosyal durumlarda bunalmış hissetmek
- Sohbetle sıraya girmek
- Kişisel alanın ölçülmesi (insanlar arasında uygun mesafe)

Sınırlı ve tekrarlayan davranışlar

Sınırlı ve tekrarlayan davranışlar otizm spektrumunda büyük ölçüde değişiklik gösterir. Bunlar şunları içerebilir:

- Tekrarlayan vücut hareketleri (örneğin sallanma, çırpma, eğirme, ileri geri koşma)
- Nesnelere tekrarlayan hareketler (örneğin dönen tekerlekler, sallama çubukları, çevirme kolları)
- Işıklara bakmak veya dönen cisimler
- Ritüel davranışlar (örneğin, nesnelere sıralamak, belirli bir sırayla nesnelere art arda dokunmak)
- Belirli konularda dar veya aşırı ilgi alanları
- Değişmeyen rutin / değişime direnç (örneğin aynı günlük program, yemek menüsü, kıyafetler, okula giden rota) ihtiyacı olabilir (Baron-Cohen., 2006).

2.1.2. Otizmde Sebepler ve Risk Faktörleri

Baron-Cohen (2006)'e göre, Bilim adamları Otizmin kesin nedenlerini bilmemekle birlikte, araştırmalar, genlerin çevreyi etkileyerek Otizme yol açacak şekilde gelişmeleri etkileyebileceğini öne sürmektedir. Bilim adamları hala bazı kişilerin neden Otizmi geliştirdiğini ve bazılarının neden yapmadığını anlamaya çalışsada, bazı risk faktörleri şunları içermektedir:

- a) Otizmli bir kardeş sahibi olmak
- b) Daha büyük ebeveynlere sahip olmak
- c) Bazı genetik koşullara sahip olmak Down sendromu, frajil X sendromu ve Rett sendromu gibi hastalıkları olan kişilerin Otizme yakalanma olasılığı daha yüksektir

d) Çok düşük doğum ağırlığı gibi faktörlerden Otizm tablosu gelişebileceği düşünülmektedir.

2.1.3.Otizimde Tanı

Baron-Cohen (2006)'e göre, Otizm teşhisi uzmanlar Otizimli bir kişinin davranışına ve gelişimine bakarak teşhis eder. Otizm genellikle iki yaşına kadar güvenilir bir şekilde teşhis edilebilir. Endişeleri olanlar için, bir tanı koymak ve tedaviye başlamak için mümkün olan en kısa sürede değerlendirme yapılması önemlidir. Küçük Çocuklarda Tanı Küçük çocuklarda tanı genellikle iki aşamalı bir süreçtir. Aşama 1: Çocuk kontrolleri sırasında genel gelişim tarama her çocuk bir çocuk doktoru kontrolünde veya erken çocukluk sağlık bakımı muayeneleri yaptırmalıdır. Örneğin, Amerikan Pediatri Akademisi, tüm çocukların 9, 18, ve 24 ya da 30 aylık iyi çocuk ziyaretlerinde ve özellikle de 18 ve 24 aylık iyi çocuk ziyaretlerinde otizm açısından gelişimsel gecikmeler için taranmasını önermektedir (Baron-Cohen., 2006).

Baron-Cohen (2006)'e göre, Bir çocuğun Otizm riski veya gelişimsel problemleri varsa yüksek tarama gerekebilir. Yüksek risk altındakiler arasında, Otizimli bir aile üyesi olan, bazı Otizm davranışları olan, daha büyük ebeveynleri olan, belirli genetik hastalıkları olan veya çok düşük doğum ağırlıklı olarak doğan çocukları içermektedir.

Ebeveynlerin deneyimleri ve endişeleri, küçük çocuklar için tarama sürecinde çok önemlidir. Bazen doktor ebeveynlere çocuğun davranışları hakkında sorular sorar ve bu cevapları Otizm tarama araçlarından gelen bilgilerle ve onun çocuğuna yönelik gözlemleriyle birleştirir.

Bu tarama sürecinde gelişimsel problemler gösteren çocuklar ikinci bir değerlendirme aşamasına yönlendirilmektedir (Wing,1997 ;Wolff,2004). Aşama 2: Ek Değerlendirme ikinci değerlendirme, Otizm teşhisinde deneyimli bir doktor ve diğer sağlık profesyonellerinden oluşan bir heyetle yapılır. Bu takım şunları içerebilir: Gelişimsel bir çocuk doktoru, çocuk gelişiminde özel eğitimi olan bir doktor, psikolog veya çocuk psikiyatristi, Nöropsikolog, nörolojik, tıbbi ve nörogelişimsel bozuklukların değerlendirilmesi, Konuşma dili terapisti, iletişim zorlukları konusunda

özel eğitim almış bir sağlık profesyoneli ile yapılır. Değerlendirme şunları içerebilir: Bilişsel seviye veya düşünme becerileri Dil yetenekleri Yemek yeme, giyinme ve tuvalet gibi günlük aktiviteleri bağımsız olarak tamamlamak için yaşa uygun beceriler otizm, bazen diğer hastalıklar veya öğrenme bozuklukları ile birlikte ortaya çıkan karmaşık bir bozukluk olduğundan, kapsamlı değerlendirme şunları içerebilir: Kan testleri, İşitme testi Değerlendirmenin sonucu resmi bir tanı ve tedavi önerileri ile sonuçlanmalıdır (Baron-Cohen., 2006).

Baron-Cohen (2006)'e göre, Büyük çocuklarda ve ergenlerde tanı Okula devam eden büyük çocuklarda ve ergenlerde otizm belirtileri genellikle ebeveynler ve öğretmenler tarafından tanınır ve sonra okulun rehberlik ekibi tarafından değerlendirilir. Okulun ekibi ilk değerlendirme yapabilir ve daha sonra bu çocukların temel sağlık bakımı doktorlarını veya ek testler için Otizmde uzmanlaşmış doktorları ziyaret etmelerini önerebilir. Ebeveynler bu uzmanlarla çocuklarının ince iletişim sorunları da dahil olmak üzere sosyal zorlukları hakkında konuşabilirler. Bu ince iletişim sorunları, ses tonunu, yüz ifadelerini veya beden dilini anlama problemlerini empati ve duyguları anlayamamayı içerebilir. Daha büyük çocuklar ve ergenler, konuşma, mizah veya alay figürlerini anlamada sorun yaşayabilir soyut muhakemede sorunlar yaşamaktadır. Ebeveynler ayrıca çocuklarının akranlarıyla arkadaşlık kurmakta zorlandıklarını da görebilirler. Yetişkinlerde tanı Otizmi teşhis etmek, çocuklarda Otizmi teşhis etmekten genellikle daha zordur. Yetişkinlerde, bazı Otizm belirtileri, anksiyete veya dikkat eksikliği / hiperaktivite bozukluğu (DEHB) gibi diğer ruh sağlığı bozukluklarının belirtileriyle üst üste gelebilir (Wing,1997 ;Wolff,2004).

Baron-Cohen (2006)'e göre, Otizmin belirti ve semptomlarını fark eden yetişkinler bir doktorla konuşmalı ve bir Otizm değerlendirmesi için sevk istemelidir. Yetişkinlerde Otizm testi halen rafine edilirken, yetişkinler Otizm konusunda tecrübeli bir nöro-psikoloğa, psikoloğa veya psikiyatriste yönlendirilebilir. Sosyal etkileşim ve iletişim sorunları Duyusal sorunlar Tekrarlayan davranışlar Sınırlı ilgi alanları Yetişkinin gelişim öyküsü hakkındaki bilgiler doğru tanı koymada yardımcı olacaktır, bu nedenle Otizm değerlendirmesi ebeveynlerle veya diğer aile bireyleriyle konuşmayı içerebilir. Doğru bir otizm teşhisi koymak, bir kişinin geçmişteki zorlukları anlamasına, güçlü yanlarını tespit etmesine ve doğru türde bir yardım almasına

yardımcı olabilir. Geçiş çağındaki gençlerin ve yetişkinlerin otizm ile işleyişini ve topluluk entegrasyonunu geliştirmede en çok yardımcı olacak hizmet ve destek türlerini belirlemek için çalışmalar devam etmektedir. Otizm tanısında değişiklikler 2013 yılında, Mental Bozuklukların Teşhis ve İstatistik El Kitabının (DSM) gözden geçirilmiş bir versiyonu yayımlanmıştır. Bu gözden geçirme, otizmin sınıflandırılma ve teşhis yöntemini değiştirdi. DSM'nin önceki sürümünü kullanarak, insanlara birkaç ayrı durumdan biriyle tanı konulabilir (Wing,1997 ;Wolff,2004).

2.1.4.Tedaviler ve Terapiler

Baron-Cohen (2006)'e göre, Tanıdan sonra en kısa sürede Otizm tedavisi başlamalıdır. Otizmin erken tedavisi, doğru bakım, bireylerin yeni becerilerini öğrenmelerine ve potansiyellerinden en iyi şekilde yararlanmalarına yardımcı olarak zorlukları azaltabileceği için önemlidir.

Otizmli kişilerin karşılaştığı çok çeşitli konular, Otizm için tek bir iyi tedavinin olmadığı anlamına gelir. Bir doktor veya sağlık profesyoneli ile yakın çalışmak doğru tedavi programını bulmanın önemli bir parçasıdır. Bu araştırmada Otizmin sosyal beceri ve iletişim de yaşanan güçlükleri psikodrama yöntemiyle azalıp azalmadığı ölçülmüştür.

Davranışsal, psikolojik ve eğitim terapisi, Baron-Cohen (2006)' e göre, Otizmli insanlar davranışsal, psikolojik, eğitimsel veya beceri geliştirme müdahaleleri sağlamada uzmanlaşmış doktor ve eğitmenlere yönlendirilebilir. Bu programlar tipik olarak yüksek yapılandırılmış ve yoğunur ve ebeveynleri, kardeşleri ve diğer aile üyelerini içerebilir. Bu anlamda Psikodrama grup tedavisi Programı Otizmli bireylere yardım edebilir:

Bağımsız yaşamak için gerekli yaşam becerilerini öğrenmek

Zorlu davranışları azaltmak,

Potansiyel güçlerini arttırmak veya geliştirmek, Model alma yoluyla beceri kazanma ve kişiler arası öğrenmenin gelişimi,

Sosyal, iletişim ve dil becerilerini geliştirmek

2.3.2.1 Kendi genelinde duyguyu yorumlama genel duygusal farkındalık, duygunun duygusal belirtilerini tanıma ve bilişsel değerlendirme

Duygu algımızda ve dolayısıyla duygu anlayışımızda önemli rol oynayan bir faktör iç içe duyarlılıktır: Böylece, duygularımızla ilgili fizyolojik aktivasyonları belirleme, ayırt etme ve değerlendirme kabiliyetimiz olur. Birçok çalışma, duygu bilinçten sorumlu bölümün, birlikte içsel farkındalığımızı destekleyen sinir sistemleri ile önemli ölçüde çakıştığını göstermektedir (Damasio ve ark.,2000 ; Critchley ve ark. 2004; Pollatos ve ark.,2007). İnterkepteptif farkındalığın genel nosyonu, içinde yer alan iki farklı ve kısmen bağımsız kapasitenin ayırt edilmesiyle daha da tanımlanmıştır: "interoceptive doğruluk ve interoceptif duyarlılık".(Garfinkel ve Critchley, 2013 ; Garfinkel ve ark.,2015). İnterkepteptif doğruluk kavramı, iç vücut algılarını tanımlama kapasitemizi tanımlarken, İntroseptif duyarlılık kavramı, içsel algılarımıza odaklanma ve bilişsel bir bakış açısı da dahil olmak üzere bunları dikkate alma kapasitemizi ifade eder.

2.1.5 Benlik içinde duyguyu yanıtlama ve düzenleme ifade ve eylem, sözlü ve sözsüz ifade

Otizmdeki duygusal açıkların duygusal anlayış düzeyinde ortaya çıkabileceğini görülmüştür ancak birçok zorluk duygusal ifade ya da dışsallıkla bağlantılı olabileceği düşünülmektedir. Bir duygunun bilinçli olarak fark edilip edilmediğine bakılmaksızın, Otizmdeki bağlantılı rahatsızlıkları, dilsel, görsel sanat, müzik sistemleri dahil olmak üzere, duygusal ve etkileyici arasındaki uyumsuzluğu yansıtabilir.

Otizmdeki duygusal reaktivite örneği, müziğe ve konuşma prosodasına duygusal cevap verme, Otizmde görülen duygusal işleme bozulmalarına karşı duygusal olarak diğer uyarıcı diğer uyarılara verilen yanıtları tartışmalı olarak temsil eden güçlü bir lens sağlar. Müziğe duygusal olarak cevap verememek Otizmde müziğe verilen sözlü yanıtın azalmasına neden olabilir. Duygusal olarak belirgin uyarıcılara otonomik reaksiyonları ölçen bazı çalışmalar her iki aşırı uyarılmaya ilişkin kanıtlar göstermiştir. Öfke hatırlanmasına cevap olarak künt sempatik aktivasyona göre (Neumann ve ark., 2004) ve hiper uyarılmaya göre, yüksek kan basıncına göre öfke

provokasyonuna tepkiler (Waldstein ve ark., 2002). Otizm bireyleri arasında müziğin duygusal olarak dikkat çeken uyarıcılarına karşı genel fizyolojik duyarlılık bozulmamıştır (Allen ve ark.,2013), tıpkı müzikte duygunun tanınması (Quintin ve ark.,2011; Gebauer ve ark.,2014) _ zorluk, duygusal anlayış ve ifade arasındaki kopukluktan ve buna bağlı komplikasyonlardan kaynaklanmaktadır.

Gerçekten de, yukarıdakilerle tutarlı olarak, otizmdeki duygusal bozukluklar, duygusal dil işleme sisteminin (Lartseva ve ark.,2015) etrafını çeker ve duygusal işleme sorunlarının duyguları ifade edecek kelimelerin eksikliğini, otizmin nedensel bir faktörü olarak vurgular. Daha spesifik olarak, otizimli bireyler duygusal dil uyarılarını duygusal olarak olumlu ya da olumsuz olarak doğru şekilde sınıflandırabilirken, seçimlerini daha derinlemesine açıklayamaz ve anormal fizyolojik ve sinirsel aktivitenin yanı sıra atipik dikkat ve bellek performansı modellerini gösteremezler duygusal materyalleri hatırlamada ve semantik olarak duygusal içerik işlemede eksiklikler göstermektedirler (Luminet ve ark.,2006) ve duygusal kelimeleri daha kolay işlemek için duygusal bağlamlar tarafından daha az empoze edilirler (Suslow ve Junghanns., 2002). Daha genel olarak, genel duygusal ve iç durum sözlüğünde eksiklikleri vardır (Lemche ve ark., 2004) ve duygusal içerikli konuşmanın ifadesini algılamakta ve işlemekte zorlandıkları gerçeği bulunmaktadır (Goerlich-Dobre ve ark., 2014). Bu, duygusal müzik reaktif beyin bölgelerinde artan sinirsel aktivite ile kanıt olarak, müzikte duygusallığı işlemek için gereken artan bilişsel yüke bağlı olabilir (Gebauer ve ark., 2014). Farklılıklar tutarsız kalırken (Swart ve ark., 2009 ; Bhatarra ve ark., 2010), incelikli olmadıkça geniş bir duygusal sözel fırçalama darbelerinin korunduğu açıktır ve otizmdeki temel eksiklik duygusal deneyimin ayrıntılı bir sembolizasyon düzeyinde (büyük ölçüde sözel kavramsallaştırma yoluyla) ifade edilmesidir. Bu, Otizm semptomatolojisinin nedensel faktörü olarak rolünü desteklemektedir (Gebauer ve ark., 2014).

2.1.6. Başkalarında duyguyu yorumlama ve cevap verme ifade ve eylem

Duygusal işlemenin son önemli adımı veya yönü, kendini ve başkalarını anlamak ve duyguların sağladığı insan ve insan dışı dış dünyayla ilgili değerli bilgilere uygun şekilde cevap vermektir. Bu zorluklar, kendisinin ötesinde, başkalarının duygularına da genel olarak, bireylerin sosyal olarak nasıl davrandıklarına dair tepkiler

verir. Şaşırtıcı olmayan bir şekilde, otizmi olan bireylerin başkalarının duygusal ve bilişsel durumlarını yorumlama ve açıklamada zorlukları vardır. Bu zorluklar kendilerini duygusal zihinselleştirmede eksiklik olarak gösterir (Moriguchi ve ark., 2006 ; Swart ve ark.,2009), yüzlerdeki duygusal ifadelerin daha zayıf tanınması (Grynberg ve ark.,2012 ; Cook ve ark.,2013)., vokal etkinin tanınmasındaki eksiklikler (Heaton ve ark., 2012) ve göz fiksasyonunda duyguları tanımaya bağlı kusurlar, duygusal durumla ilgili zengin bir bilgi kaynağıdır (Bird ve ark.,2011; Lee ve Anderson,2017). Ek olarak otizmde duygu işleme düzeyleri, kendisinin modelleri ile aynı zamanda diğerlerinin modelleri ile negatif korelasyon gösterir ve diğerlerinin yüz yanıtlarına (yani, otonomik kas aktivitesine yansıyan etkilerin zihinselleşmesi), duygusal bulaşıcılığın azaldığını gösterir. somatik etkiler), somato-motor elektromiyografik aktivite ile ölçülen yüz kası duygusal işlemedeki eksiklikler olarak görüldüğü gibi, tutarlı olarak, daha güçlü otizm ve kendi kendine hafıza için daha düşük kapasite, zihinsel yetersizliklerin ve zihin teorisinde bilişsel eksikliklerle zihinsel ve duygusal yönleriyle ilgili ilginç bir bağlantı sağlayabilen otizm bölüm puanlarının öngörüsüdür (Lombardo ve ark.,2007).

Otizimde görülen empati farkları ilginç bir şekilde, genellikle rasyonel ve duygusal içgörüler içeren ahlaki karar verme, duygusal işleme engeli varlığı nedeniyle Otizimli bireylerde duygusal önyargılı olmaya daha az maruz kalır (Brewer ve ark.,2015).

Bu nedenle, aleksitimi, Otizimli bireylerde iç ve dış duygusal reaksiyon merdivenindeki basamakları kırabilir, bu da duyguya uygun şekilde cevap verebilme yeteneklerini etkiler (Bird and Cook., 2013).

2.1.7. Empati ve Otizm

Otizmin bilişsel empati eksikliğiyle ilişkili olduğu gösterilmiş olsa da, Otizimli bireylerin duygusal empatide ne derece eksiklikler yaşadıkları çok daha az bilinmektedir. Aslında, otizmi olan bireylere sıkça atfedilen empati eksikliğinin, bozukluğun kendisinin bir sonucu mu olduğu yoksa birlikte oraya çıkan veya eşlik eden subklinik durumun bir sonucu mu olduğu belirsizdir. Otizm, genellikle başkalarının duygularını anlama eksikliği ile işaretlenmiş, kendi duygularını

belirleme, açıklama ve işleme almada zorluklar ve duygularla bedensel uyarılmanın bedensel duyumları arasında ayırım yapma zorluğu ile karakterizedir (Bird and Cook, 2013).

Her ne kadar duygu işleme otizmin temel özelliği olmasa da son araştırmalar Otizmlili bireylerin%50 ila 85'inde bu özelliğinin farklı derecelerinde bulunmaktadır. Duygu işleme özelliği aşağıdaki özelliklere sahip gibi görünmektedir: (a)Otizmlili kişilerde genel popülasyona göre daha yaygındır (b) Otizmlili bireylerin ebeveynlerinde, diğer gelişimsel engelli bireylerin ebeveynlerine göre daha yaygındır, (c) Otizmde zaman içinde kararlıdır ve (d) Duygusal farkındalık alanındaki problemler depresyon, endişe, somatik şikayetler, endişe ve ruminasyonla olumlu yönde ilişkilidir. Sosyal beceri eksikliğinin daha geniş otizm fenotipinin bir parçası olabileceği ve Otizmlili kişilerin yaşadığı duygu işleme zorluklarının önemli bir bileşeni olabileceğini gösteren kanıtlar da bulunmaktadır (Bird and Cook., 2013).

Araştırmalar ayrıca duygu işleme Otizmdeki introseptif zorluklarla bağlantılı olduğunu göstermektedir. İnterosepsiyon, bir kişinin bedeninin farkındalığı veya bedenin durumunun bilinci olarak bilinmektedir. Birlikte yaşama sistemi, ruh halimizi, mutluluğumuzu ve duygularımızı belirleyen bedenlerimizden gelen duyguları nasıl algıladığımızla ilgilidir. İçsel fizyolojik duyumların farkındalığı ve duyarlılığı, duygusal deneyimlerimizi nasıl kavramsallaştırdığımız konusunda esastır. Otizmde birlikte çalışmanın değişmesi ihtimaline dair artan bir teorik ilgi vardır. Bozulmuş birlikte çalışmanın, durumun tanınması bir özelliği olan sosyo-duygusal eksikliklere yol açtığı öne sürülmektedir. Bununla birlikte, araştırmalar şu anda otizmle etkileşimle ilişkili olduğunu gösteriyor(Bird and Cook., 2013).

Alternatif olarak, duygu işleme ve otizm arasındaki potansiyel ortak paylaşılan bir mekanizma da zihinselleştirme olabilir: her iki yapının da zihinselleştirme zorluklarıyla ilişkili olduğu bilinmektedir. Bununla birlikte, bir görüntüleme çalışması otistik insanlarda duygusal farkındalıktaki zorlukların zihinselleştirme sistemindeki beyin aktivitesindeki değişikliklerle ilişkili olmadığını bulmuştur. Daha ziyade, bu zorluklar, ön insulada, duyguların bilinçli temsili sağlamada anahtar rol oynadığı düşünülen bir alan olan ve bu çalışmada kendinden puanlı otizm ile yüksek oranda ilişkili olan bir alan olan azalmış aktivasyonla

ilişkiliydi. Önemli bir şekilde, bu otizm ve duygusal işleme arasındaki anahtar paylaşılan bir mekanizmayı temsil edebilir; bu, otistik bireylerin öznel olarak duygularını nasıl deneyimledikleri ile fizyolojik duygusal uyarılmaları arasında bir bozulma olduğunu öne süren araştırmaları yansıtır. Bu hipotezle tutarlı olarak, son zamanlarda yapılan bir çalışmada, kendiliğinden bildirilen duygusal işleme eksikliği ile cilt iletkenliğinin azaldığı, duygusal deneyimin azaldığını ve otizmde rolünü destekleyen, öznel ve nesnel olarak bildirilen duygusal uyarılma önlemleri arasında bir bozulma olduğunu ortaya koyan bulgular bulunmaktadır (Gaigg ve ark., 2018). Bununla birlikte, otizmlilerde hepsinde duygusal işleme eksikliği yoktur, son zamanlarda yapılan bir çalışma otistik ergenlerde %55 oranında prevalansı bulmuştur.

Otizmi olan bireylerin, bu duygusal işlem zorluklarını yönetmede yardımcı olabilecek müdahalelerden faydalanabilecek farklı bir otizmliler grubunu temsil ettiğini göstermektedir. Otizmde duygusal işleme potansiyel bir arada ortaya çıkması anlamak hem klinik hem de araştırma amaçlı hayati önem taşımaktadır. Duygularını işlemeyememe otizmliler için beraberinde ek zorluklarla ilişkili olabilir, bu aynı ergen çalışmasında hem Otizm hem de duygu işleme problemi olan bireylerin yalnızca otizme kıyasla daha yüksek düzeyde kaygı ve duygusal zorluklar yaşadıkları tespit edilmiştir. Ayrıca, otizmlilerde bir dizi akıl sağlığı sorunu için yüksek risk altında oldukları bilinmektedir ve duygusal işleme, psikoterapötik tedavi için daha kötü sonuçlarla ilişkilidir. Bu nedenle, birlikte ortaya çıkan otizmliler, duyguları belirleme ve iletme eğitimi veya farkındalık egzersizleri gibi hedefli müdahalelerden faydalanabilir.

Araştırmalar, Otizmin temel bir özelliği olmaktan uzak, duygusal işleme zorluklarının özellikle çevreleyen zihinsel sağlık kırılganlığı ve tedavisi olmak üzere, benzersiz ihtiyaçları olan ortak bir alt grubu temsil ettiğini göstermektedir.

2.2. Psikodrama

1921'den bu yana Viyana'da çalışan bir psikiyatrist olan Dr. JL Moreno'nun kendiliğinden araştırmalarıyla geliştirildi. 1926'da ABD'ye göç etti ve 1936'da psikiyatri kliniğinde ilk psikodrama tiyatrosunu açmıştır. Grup psikoterapisinin kurucusudur.

Moreno (1954), Psikodrama, 'gerçeği' dramatik yöntemlerle araştıran bilim olarak tanımlanabilir. "Kişilerarası ilişkiler ve özel dünyalar ile ilgilenmektedir." Böylece yöntemin yaratıcısı olan Dr. JL Moreno psikodramayı tanımlar. Gerçekte Moreno, kahramanın kişisel gerçeğine, bir psikodrama konusuna atıfta bulunmuştur. Ortak bir fiziksel dünyada yaşarken, her birimiz yalnızca kişisel deneyimimizi biliyoruz; her birimiz dünyayı, tüm arkadaşlarımızdan, dünyadaki herkesten biraz farklı deneyimlemekteyiz. Dünyanın doğası ile ilgili çoğu zaman ve çoğu insan için ortak bir evreni paylaştığımıza ikna etmek için yeterli fikir birliği vardır. Genel olarak gerçeklik olarak adlandırılmaktadır. Ancak, bu gerçekliğin algılanmasında ve yorumlanmasında eşzamanlı olarak önemli farklılıklar vardır. Bu anlamda her birimiz, başka hiçbir kimseye benzemeyen, tekil bir dünyada yaşamaktayız. Gerçek şu ki, Moreno'nun psikodrama tanımında, kişinin kendine özgü dünya algısı, o dünyadaki yeri ve o dünyayı birlikte yaratan diğerleriyle ilişkileri bulunmaktadır (Moreno,1953).

Dünyamızın en önemli yönü yaşadığımız toplum, etkileşimde bulunduğumuz insanlar, kişilerarası ilişkilerimiz ve birbirleriyle olan ilişkileridir. Psikodrama, genellikle kahramanın kendilerini algıladığı gibi kahramanın kişilerarası ilişkilerinin dramatizasyonudur. Psikodrama, tüm bu somut formları psikodramatik sahnede vererek, içsel olarak varolan öznel malzemeyi, algıları, hatıraları, düşünceleri, duyguları, fantezileri, hayalleri, hatta halüsinasyonları ve aldanmaları dışsallaştırır. Bu, izleyicinin kahramanın öznel ve genellikle görünmez deneyimini fiziksel, somut bir şekilde algılamasına izin verir. Daha da önemlisi, psikodrama, kahramanın, yönetmen ve yardımcı egoların yardımı ile ilişkilerini, diğerlerinden daha uygun bir şekilde keşfetmelerini sağlar (Moreno,1953). Kısacası, psikodrama, yaşadığımız dünyayı keşfetmemizi ve kendimiz hakkında, bizim için önemli olan diğerleri ve onlarla ilişkiler hakkında daha fazla şey öğrenmeyi sağlar.

Moreno (1953), Psikodramatik yöntem, öznel insan deneyimine bakmanın ve anlamının bir yoludur. Geçmiş deneyimleri tekrar ziyaret etmemize ve yeniden düzenlememize, mevcut ilişkileri incelememize, hayalleri ve fantezileri ve geleceğin getireceği beklentilerimizi keşfetmemize izin veren birkaç teknik içermektedir. Psikodramatik yönetmen, kahramanın önemli iç süreçleri tanımlamasına ve dramatik biçimde üretmesine yardımcı olarak kılavuz, teknisyen ve 'dramaturge' olarak hizmet eder. Grubun üyeleri, yardımcı egolar olarak yardım ederler, önemli kişilerden yoksun kalırlar. Bu, öğretilip öğrenilebileceği anlamına gelen sistematik bir yöntemdir. Bunu bilmek önemlidir, çünkü başlangıçta psikodrama genellikle büyüü görünmektedir ve bu yöntem nedeniyle gerçekleşen, yönetmenin kişisel özelliklerine atfedilir. Her ne kadar psikodrama genellikle bir psikoterapi şekli olarak kabul edilse de zihinsel sağlık alanlarında en yaygın şekilde uygulanmış olsa da, psikoterapi birçok işlevinden sadece biridir. Psikodrama, öğretmek, eğitmek, yaratıcılığı teşvik etmek için ve ayrıca sosyal araştırma ve fenomenolojik araştırma yapmak için güçlü bir yöntemdir (Moreno,1953).

JL Moreno (1889-1974), insanoglunun anlayışına pek çok katkı büyük ölçüde ana akım sosyal bilimlerden tarafından göz ardı edilen bir bireydi. İnsanların, bir insanın yararına yalnızca sosyal haklar karşılığında elde edilemeyecek şekilde birlikte yaşamalarının mümkün olduğuna ikna olmuş, bir toplumun içinde bir toplum düzeninin yaratılmasının mümkün olduğuna inanmaktaydı. Her bireyin değeri, tüm bireylerin potansiyellerini yaratıcı, sorumlu insanlar olarak gerçekleştirebilecekleri bir toplum olarak kabul edilmektedir. Hayatının temel amacı, kendiliğinden yarattığı kendiliğinden yaratıcı toplumsal düzeni teşvik edecek yöntemleri yaratmaktır. Bir önemli Moreno tezi toplumun üyeleri tarafından ortak yaratıldığı ve kendi yaratıcılığımıza nasıl ustalık edeceğimizi öğrenerek, etrafımızdaki dünyayı etkileyebileceğimizi, bilmemiz gerektiği gibi işlev görmesini sağladı. Çalışmaları, çoğu, zihinsel sağlık veya danışmanlık mesleklerinden birine ait olan az sayıda özel psikodrama uygulayıcısı tarafından hayatta tutulmaktadır (Moreno 1953).

Moreno (1953), Psikodrama, kişisel bir anlayış elde etmenin diğer yöntemlerinden farklıdır, çünkü bir grup yöntemi olsada, bireye sadece bir birey olarak değil, yaratıcı, kendini yöneten davranış yeteneğine sahip bir birey olarak değil, aynı

zamanda bir sosyal sistemin üyesi ve eş-oluşturucusu olarak davranır. Benzersiz bir sosyal atomun diğer üyelerinden etkilenmişlerdir. Moreno'nun teorileri, insanların kişisel yaratıcılığını kabul etmeye, etkin bir şekilde nasıl kullandığını öğrenmeye ve kendi eylemlerinin sorumluluğunu üstlenmeye istekli olduğu için sosyal çevremizi etkileyebileceği ve değiştirebileceğini düşünmektedir (Moreno 1953).

Moreno'nun oluşturduğu diğer yöntemler sosyometri, sosyodrama, spontanlık eğitimi ve rol eğitimidir. Sosyometri, hem toplum teorisini hem de grupların yapısını araştırmak ve onları yeniden düzenlemek için yöntemler sunmaktadır. Sosyometri, grup dinamiklerini anlama altyapısını sağlar. Psikodrama gibi, sosyodrama da sosyal sorunları ve rolleri araştırmak ve incelemek için uygulanan bir eylem yöntemidir. Kendiliğindenlik eğitimi ve rol eğitimi, daha sınırlı hedeflere sahip psikodramatik yaklaşımlardır. Bunlardan ilki, beklenmeyen yaşamdaki beklenmedik durumları daha etkin bir şekilde karşılama becerilerini geliştirirken, ikincisi bizi beklenen durumlarda daha fazla yetkinliğe hazırlar (Moreno 1953).

Psikodrama, Dr. Jacob Moreno tarafından geliştirilen terapötik bir yaklaşımdır. Bireyin ortaya çıkardığı sorunları incelemek için güdümlü dramatik eylem kullanır. Sadece konuşulmak yerine problemler ve çözümleri çözülmektedir. Bireylere yeni roller üstlenme, kendilerini dışarıdan bir bakış açısıyla görme, daha derin bir iç görü kazanma ve değişim değişikliği olanağı sunmaktadır. Psikodrama grupta veya bireysel terapide kullanılabilir. Aynı zamanda aile ve çift terapisinde de kullanılabilir.

Psikodrama, hata yapmaktan cezalandırılmadan yaşamayı pratik yapmanın bir yolu olarak tanımlanmıştır. Bir grupta gerçekleşen eylem, kişinin hayatına ilerledikçe bakmanın bir yoludur. Belirli bir durumda ne olduğunu ve ne olmadığını tecrübe etmenin bir yoludur. Bir kişi geçmişten bir şey veya gelecekte bir şey çıkarmak isteyebilse de, tüm sahneler şu anda gerçekleşmektedir. Grup, kahramanın gözünden (veya seansın konusunu) görülen yaşamın bir bölümünü çıkarır. Gerçeğin kahramanı tarafından kişisel olarak temsil edilmesi, izleyen bir başkası için göz açıcı olabilir, kendilerini gerçek olanı ifade etme mücadelesinde yansıyan görebilir. 1900'lü yılların başlarında Viyana'da psikodrama yapan JLMoreno, bunu 'dramatik yöntemle gerçeğin bilimsel bir keşfi' olarak nitelendirdi (Moreno, 1953).

Moreno (1953) şimdiye kadar dinsiz bir bilim olduğunu gözlemlemiştir. İleriye giden yolun bir kombinasyon olduğunu hissetti; "Gerçekten terapötik bir prosedür, tüm insanlıktan daha az bir hedefe sahip olamaz" Moreno (1953). Grubun her bir üyesi diğerinin terapötik bir maddesidir. Daha önce hikayede yer almayan bir grup üyesi tarafından duygusal ve fiziksel olarak anlaşılması ve tutulması, kendi içinde iyileştirici bir deneyim olabilir.

Moreno'nun teorisi, her insanda ilahi bir kıvılcım veya "Tanrıça"nın bulunduğu inandığı için doğada çok manevidir. Moreno, kendiliğindenliğin ve yaratıcılığın her ikisinin de bu kıvılcımdan kaynaklandığını öne sürdü. Kendiliğindenlik, bir kişinin harekete geçmeye hazır olduğunu ifade etsede, yaratıcılık gerçek eylem veya tepkidir. Ya yaratıcılığa ya da kendiliğindenliğe bloklar, bir insanın karşılaştığı sorunları ve bir kişinin kim olduğunu tanımlayan rollerde kendi benlik duygularını yaratır. Bireysel, profesyonel ve sosyal rolleri psikodrama yoluyla keşfederek, bireyler günlük yaşam fonksiyonlarını geliştirmek için yaratıcılıklarını ve spontanlıklarını nasıl "engelleyebileceğini" öğrenebilirler (Zerka T. Moreno,2000).

Psikodrama uzun zamandır en güçlü grup terapisi yöntemlerinden biri olarak kabul edilmiştir. Psikodrama deneysel terapi olarak sınıflandırılabilir. Esasen, bir bireyin içindeki rahatsız edici ve engelleyici güçlerin, rol biçiminde dışarıdan tezahür ettiği rol oynamadır. Bağımlılık, duygu durum bozuklukları, travma, ağrı ve yeme bozuklukları ve bu çalışmada olduğu gibi, otizm dahil olmak üzere her koşulda çalışılabilir.

Yöntem, Romen doğumlu bir doktor olan JL Moreno (1889- 1974) tarafından Avusturya'da Viyana'da eğitim almış. Moreno antik Yunan tiyatrosu ve katarsis kavramıyla ilgilenmekteydi. 10 yıl boyunca psikodrama adını verdiği şeyi birleştirdi. Kendiliğindenlik (spontanlık) ve yaratıcılığın temel dinamikleri ile, Yöntemi 1925'te Amerika Birleşik Devletleri'ne getirdi ve süreci genişletip iyileştirmeye devam etti. 1974'teki ölümünden kısa bir süre sonra, Psikodrama, Sosyometri ve Grup Psikoterapisinde Amerikan Denetçiler Kurulu tarafından resmi bir eğitim ve sertifikalandırma rejimi kuruldu. Sertifikalı bir uygulayıcı olarak tam belgelendirme şu anda 780 saatlik eğitim, bir yıl boyunca gözetim altında olan bir

gruba ve beş saatlik bir yazılı deneme sınavına sahiptir, ayrıca sertifikalı eğitimler tarafından gözlemlenir ve ruh sağlığı veya ilgili bir lisansüstü derecesini korur

2.2.1.Psikodrama seansında ne olur?

Psikodrama seansları tipik olarak yaklaşık 8-12 üyeli grup terapisi seanslarıdır. Seanslar genellikle 2 saat sürer. Psikodramada, katılımcılar genellikle diğer katılımcıların hayatlarındaki senaryolarda rol oynarlar. Her psikodrama "eylemi", belirli rolleri olan diğer grup üyeleriyle birlikte, gerekli rolleri üstlenen yaşam durumuna odaklanır. Bu sayede katılımcılar geçmiş sorunları hakkında derinlemesine bilgi edinir, mevcut zorlukların nasıl yönlendirileceğini ve gelecekteki olasılıkların farkında olmayı öğrenirler (Zerka T. Moreno , 2000).

Psikodrama seanslarının genellikle üç aşaması vardır: ısınma aşaması, eylem aşaması ve paylaşım aşaması. Isınma aşaması başlangıç aşamasıdır ve katılımcıların birbirleriyle güvende hissetmelerini sağlamak ve karşılıklı saygı ve gizlilik güvencesine dayanarak güven inşa etmekle ilgilidir. Bu, katılımcıların yargılama korkusu olmadan özgürce paylaşımlarına yardımcı olur. Isınmada kullanılan kullanışlı bir teknik, katılımcıların oynamayı ve kendilerini tanıtmak için seçtikleri rolü kullanabilmelerini sağlayan rol sunumudur. Bu buzu kırmaya yardımcı olur.

Eylem aşamasında kahraman, terapist tarafından yaşamlarında önemli olaylara dayanan bir sahne yaratmaya yardım eder. Terapist oturumu yönlendirir ve diğer katılımcılar yardımcı egolar, yani kahramanın hayatındaki bireyler gibi davranır. Katılımcıların geri kalanı izleyici olarak hareket eder (Moreno 1953).

Son aşama, terapistin kahramanın sahneyi işlemesine yardımcı olduğu paylaşım aşamasıdır. Açığa çıkan duyguların anlamı üzerinden konuşmak dönüşüm için çok önemlidir. Paylaşım aşamasında, katılımcıların eylem aşamasında meydana gelen olayları derinlemesine tartıştıkları genel bir grup tartışması var.

Psikodrama katılımcılara yeni ve daha etkili roller ve davranışlar uygulamak için güvenli, destekleyici bir ortam sağlar. Çok güçlü ve güçlendirici bir deneyim olabilir. Terapi gören herkes, savunmasız olmaya ve kendilerini diğerlerinden daha önce sunmaya istekli oldukları sürece psikodramadan yararlanabilir. Psikodrama,

bireylerin duygularını ve duygularını ifade etmelerine yardımcı olur. Aynı zamanda geleneksel bireysel terapilere harika bir alternatif ve büyük yararları vardır. Psikodrama insanlara bu anlamda yardım edebilir:

- İlişkilerini ve iletişim becerilerini geliştirmek,
- Duygusal iyileşme kazanın ve keder ve kaybın üstesinden gelmek,
- Kendinden emin olmak,
- Düşünmenin ve davranmanın yeni ve daha olumlu yollarını öğrenmek, (spontanlık)
- Geri durmadan duygularını güvenli bir alanda ifade etmek. (Zerka T. Moreno 2000).

Psikodramada, her şey bir sahnede, bir durumun 'burada ve şimdinde gerçekleşir. Bu güvenli bir yerde, bireyin kendisinden ayrılıp yeni karşılaşmalarla yeni gerçekleri keşfedebileceği yerdir: sadece diğer bireylerle değil, aynı zamanda benliğin parçalarıyla veya nesnelere keşit yapabilecekleri bir araçtır. Bu gerçeklik, JL Moreno'nun "artı gerçeklik" olarak adlandırdığı şeydir: "Psikodramada, gerçekliğin ötesine geçen, konuya yeni ve daha kapsamlı bir gerçeklik deneyimi, artı bir gerçeklik sağlayan" bir deneyim modu vardır (Zerka T. Moreno , 2000).

Jacob Levy Moreno da artık gerçekliği "hiç olamayacak ya da olamayacak bir dünya, ancak kesinlikle gerçek. Bu doğrudan bir söylemdir, yani güç ya da itfa ile". Psikodramatik teknikleri bireylerle veya grup psikoterapisinde kullanmanın amacı, her canlıda oturan kendiliğindenliği ve yaratıcılığı yeniden keşfetmektir.

Anksiyete, karışıklık ve acı, kendiliğindenliğin karşıtıdır ve bu nedenle, bir kişinin kendi gücünü yeniden keşfetmek, yaşamla tatmin edici bir şekilde uğraşmak, psikodramanın amacıdır.

Bir psikodrama karşılaşması geleneksel olarak üç aşamadan oluşur:

- - **Isınma:** Bireyin (bir grup veya bireysel oturumda) kendi duygu ve duygularıyla ve içinde ne olması gerektiğinin farkında olduğu ile temasa

geçtiği, sürecin ilk aşaması. Genellikle, grupla yapılan bir tartışma veya kişiyi birkaç adım daha ileri gitmeye hazırlayan başka birkaç teknik yapılır.

- - **Oyun:** kahramanın iç gerçekliğinin sahnede şekillendiği an. Bir grup oturumunda, katılımcılar kahramanın atadığı rolleri üstlenmede merkezi bir rol oynamaktadır. Bu şekilde, kahramanı, sahnedeki katılımcılar ve izleyiciler için, canlandırma, açıklayıcı bir deneyimdir.

- **Paylaşma:** paylaşım sırasında, kahraman ve grup üyeleri duygularını paylaşırlar. Sahnedeki deneyimleri kişisel yaşamlarımızla bütünleştirmeyi amaçlayan terapötik bir andır (Moreno.,1953).

Dolayısıyla, hareket etmek, inisiyatif alabilmek ve beklenmedik şeyler yapabilmek, dünyaya geldiğimiz anda bize verilen özgürlük kapasitesini kullanabilmek anlamına geliyor. Hareket etmek ve özgür olmak, bu anlamda eş anlamlıdır: özgür olmak, eyleme geçmek için özgür olmak anlamına gelirken, eylem yoluyla özgürlük kapasitemiz gerçekleşir.” (Zerka Toelman Moreno, 2000).

Psikodrama, teknik olarak, herhangi bir yaşta, herhangi bir sorun varsa, ne olursa olsun, eylem temelli grup terapisi deneyimi ile ilgilenen herkes tarafından kullanılabilir. Katılan herkes için yararlı bir göz açıcı deneyim olabilir ve insanlar çok fazla kendini ifade etmeyi içerdiğinden eğlenmeye meyillidirler. Spesifik olarak, psikodrama yeme bozuklukları, duygudurum bozuklukları, anksiyete bozuklukları, travma, fobiler, stres, kendine zarar verme, yok olma, bağımlılık, madde kötüye kullanımı, kültürleşme, ebeveyn sorunları, evlat edinme ve bağlanma sorunları, kötüye kullanma ve ihmal ve psikiyatrik bozukluklara sahip olanlara yardımcı olmuştur.” (Zerka Toelman Moreno, 2000).

2.4.2.Oyunlar, Duygu, Empati ve Etik

Terapilerin çoğu baştan aşağı çalışır. İlk olarak, işlev bozukluğunu tanımlar ve ardından eşlik eden davranışları değiştirmek için çeşitli bilişsel, analitik veya sembolik terapiler kullanılır. Bu yaklaşımlar iyi bir şekilde oluşturulmuştur ve kapsamlı bir şekilde araştırılmıştır.

Psikodrama, uygulandığı gibi aşağıdan yukarıya doğru çalışır. Mevcut sinirbilim keşiflerini içerir ve işlevsel olmayan durumları, hatta yetişkinliğe bile sürükleyen en temel gelişimsel yapıyı incelemeye çalışır. Bütün çocuklar, kabul edilemez stres ile mağdur olduklarında, açıklamak ve korumak için tasarlanmış psikolojik savunmalar yaratacaktır. Bu tür savunmalar çocuğun dünyasından yaratılacak ve böylece bir yetişkine mantıksız görünebilir, bununla birlikte, bunlar çocuğun sinir sisteminde oluşan en erken nöral yolaklardır. Ayrıca, çocuğun beyni (yine dayanılmaz strese maruz kaldığında), kendisini bir öğrenme sistemi olmaktan, hayatta kalma sistemi haline dönüştürür. Elde edilen korku kaynaklı ve utanç temelli nöral yolaklar (roller) yaşlarına bakılmaksızın taşınır ve irrasyonel kalırlar. Psikodrama, bu temel ilkel koşulları, istenmeyen sinir yolları olarak değerlendirerek ve yenileri kurarak iyileştirmeyi amaçlamaktadır. Bu, istenmeyen yolları rol olarak sunmak, akıldan çıkarmak ve boş bir sandalyeye yerleştirmek suretiyle yapılır. Oradan mülakat yapılabilir ve asistan rol üzerinde özerklik geliştirmeye başlamaktadır (Gerdes ve ark., 2011).

Önceden yapılan araştırmalar, oyunların duygu, empati ve etik arasındaki ilişkiyi açmak için kullanışlı yollar olabileceğini öne sürmektedir. Örneğin, film, müzik, edebiyat ve resimler dahil sanat, hareketli olabilir (Gerdes ve ark., 2011), empati ve duygusal farkındalığı teşvik etmeye yardımcı olur. (Gerdes ve ark., 2011), “Sanat ortamının kullanılması, insanları duygusal paylaşım için ayna nöronları ve öz diğer farkındalık, zihinsel esneklik ve duygu düzenleme için bilişsel yollar konusunda eğitmek veya yeniden eğitmek için bir yol olabilir. Ayrıca (Gerdes ve ark., 2011) rol yapma ve psikodrama konularını açıklar duygu ve empati ile ilgili “perspektif alma, öz diğer farkındalık ve duygu düzenlemeyi.” teşvik etmeye yardımcı olur. Bu tür faaliyetlerin etik düşünme için etkileri olabilir. Örneğin, Doorn ve Kroesen (2013), katılımcıların kararlarının farkına varmalarına, yeni etik çözümler oluşturmalarına ve diğer bakış açılarını gözetmelerine yardımcı olan bir mühendislik etiği etkinliğinde rol oynama kullanımını açıklar.

2.2.3. Grup Psikoterapileri

Grup psikoterapisi, yirminci yüzyılın başlarında insanların zihinsel ve duygusal problemleriyle başa çıkmalarına yardımcı olma aracı olarak ortaya çıkmıştır. Psikoterapinin kendisi bu dönemde geliyordu, ancak çoğu öncü psikoterapist yalnızca bireysel hastalarla çalışmıştır. Bununla birlikte, bazı yenilikçiler, didaktik amaçlı olarak gruplara yönelen bazı terapistler veya hasta yükleri tedaviye kitlesel bir yaklaşım talep ettikleri için, grup ayarlarında temel değişim ilkelerini uyguladılar. Bu grup uygulamaları çoğu zaman belirli bir psikiyatri tesisi veya kliniğiyle sınırlıydı, ancak zamanla grup yöntemlerini duyup duydukları ve diğer akıl sağlığı profesyonelleri tarafından dağıtıldı. Bu erken psikoterapi seansları, bireyleri grup halinde tedavi etmeyi içeriyordu (Moreno,1950).

Grup psikoterapisi şu anda bağımlılık, düşünce bozuklukları, depresyon, yeme bozuklukları ve kişilik bozukluğu gibi çeşitli sorunları tedavi etmek için kullanılmaktadır. Grup psikoterapistleri genellikle onaylanmış ruh sağlığı uzmanlarıdır ve hastaları teşhis edilen klinik durumlardan muzdarip olma eğilimindedir. Grup psikoterapistlerinin kullandığı yöntemler, terapiye bireysel yaklaşımlar kadar değişkendir. Psikanaliz, psikodrama sistem teorisi, nesne ilişkileri, varoluşsal, Gestalt ve hümanist, tedavi yaklaşımlarında grup dışı terapistlerden daha eklektik olma eğiliminde olan grup psikoterapistlerinin benimsedikleri genel yönelimlerin sadece birkaçıdır. Bununla birlikte, çoğu yaklaşım üç temel kategoriden birine girer: psikanalitik, davranışsal ve bilişsel-davranışsal ve kişilerarası (Forsyth ve Corazzini, 2000).

2.2.3.1. Psikanalitik Grup Psikoterapisi

Psikanalitik grup psikoterapisi, Freud'un (1922) disfonksiyon nedenlerini ve bu disfonksiyonları tedavi etmenin en etkili yoluna ilişkin önerilerini kavramsallaştırmasına dayanır. Analist, serbest birleşme, yorumlama ve aktarım işlemlerinin diseksiyonu gibi geleneksel analitik yöntemlerle, daha sonra çözülmemiş çatışmalar hakkında fikir sahibi olan müşteri ile güçlü bir ilişki yaratır. Bununla birlikte, psikanalitik grup psikoterapisti, grubun durumunu kendi iç görü, aktarım ve

bilinçsiz kaygıların katartik salınımını teşvik etmek için kullanılır. Çoğu durumda, terapist gruptaki otorite olarak hareket eder ve sırayla her hastayla çalışır. Bu rotasyon, her hastaya bire bir psikoterapinin faydalarını deneyimleme fırsatı verir, fakat aynı zamanda eş üyelerin psikolojik ve duygusal zorluklarının analizinden kazanma fırsatı verir. Bir aile gruplandırmasının yeniden somutlaştırılması olarak grup oluşturma, aynı zamanda erken aile çatışmalarından kaynaklanan sorunların üstesinden gelmek için daha fazla fırsat sunmaktadır. Bireysel terapi genellikle ebeveyn aktarımını uyardığı gibi, grup psikanalizi de kardeş aktarımını uyarır. Aslında, bazı uzmanlar, Freud'un Viyana Çemberinin görünüşte, Freud ve öğrencilerinin uyum teorilerini tartışmak için oluşturdukları bir çalışma grubu bir grup psikoterapi biçimi olduğunu ileri sürmektedir (Roth, 1993).

Psikanalitik grup psikoterapistleri sürecin bir anahtar yönü üzerinde ayrılırlar. Bazıları gruptaki bireyin önemini vurgulamaktadır. Bu yaklaşım, terapistin tedavideki bireysel düzeydeki süreçleri vurgulaması ve terapötik grubun dinamiklerini araştırmak için değerli tedavi sürelerini harcamaktan kaçınması gerektiğini savunmaktadır. Diğerleri, aksine, bireyin tedavisini grubun kendisinin analizi ile bütünleştirir. Bion, Rickman ve Foulkes'in İngiltere'deki Northfield Askeri Hastanesi'ndeki çalışmalarına kadar izlenebilecek bir grup olarak yaklaşım bu yaklaşımın somut bir örneğidir. Bir bütün olarak grup terapistleri bilinçdışı motivasyonların, kişilik çatışmalarının ve aktarımın psikanalitik varsayımlarını benimsemelerine rağmen, grupta birey arasındaki büyümeyi ve gelişmeyi teşvik etmek için yarattığı gerilimi kullanırlar (Roth, 1993).

2.2.3.2. Bilişsel-Davranışçı Terapi Grupları

Bilişsel ve bilişsel davranış psikoterapistleri, bilinmeyen bilinçdışı çatışmalarda veya kişilerarası işlemlerde sorunlu davranışın nedenini aramak yerine müdahalelerini öğrenme teorilerinden türetilen prensiplere dayandırır (Dobson ve ark., 2000). Teşvik edilecek arzulanan biliş ve davranışları ve istenmeyen biliş ve davranışları tanımlayacak ve ölçeceklerdir ve daha sonra bilişsel yeniden yapılandırma, kendi kendine eğitim ve problem çözme talimatlarıyla bu davranışları değiştireceklerdir. Bilişsel-davranışçı terapi grupları bu ilkeleri iki veya daha fazla bireyle kullanır (Rose, 1993).

Bilişsel-davranışçı grup terapisi genellikle hem yapılandırılmıştır hem de problem odaklıdır. Ön tedavi değerlendirmeleri, hastanın mevcut işleyiş seviyesini tanımlar ve müdahaleler hastanın işleyiş seviyesine ve hedeflenen sonuçlara uyacak şekilde kalibre edilir. Terapötik girişimler genellikle modelleme, prova ve geri bildirim dahil olmak üzere davranışsal işlemlerin bir takımıydığını kullanır.

2.2.3.3. Kişilerarası Grup Psikoterapisi

Birçok grup psikoterapisti, tedavi sırasında gruplarda meydana gelen sosyal süreçlerden sadece faydalanmakla kalmaz, aynı zamanda psikolojik rahatsızlıkları sosyal kaynaklara, özellikle de arkadaş, akraba ve tanıdıklara olan etkileşimlerini takip eder. Kişilerarası teorisyenler, davranışın, bireylerin diğer insanlarla ilişkilerini bozan bilişsel ve davranışsal eğilimleri not alması ve düzeltmemesi sonucu ortaya çıktığını varsaymaktadır (bkz. Kişilerarası Psikoterapi).

Psikolojik sorunların kişilerarası temellerini tanıyan birçok grup terapisti, üyelerin kişilerarası davranışlarını incelemelerine yardımcı olmak için grup ayarını kullanır. Yalom'un (1995) kişilerarası grup psikoterapisi etkileşimli grup psikoterapisi olarak da adlandırılır, örneğin, grubun dışında ve dışarıda gerçekleşen olayların ve deneyimlerin analizi üzerindeki etkileşiminin 'şimdi ve burada' olduğunu vurgulamaktadır. Üyeler, özellikle grubun erken yaşlarında, evde ya da işte karşılaştıkları sorunları tartışarak biraz zaman geçirebilirler ancak Yalom, üyelerin bu tür olayları yanlış bir şekilde nitelendirmelerinden bu yana, bu tartışmanın çoğunun boşuna olacağını düşünüyor. Yalom bunun yerine, üyelerin grup içindeki etkileşimlere odaklanmasını önerir; her üye sonunda yaşamlarında başkalarına olduğu gibi birbirlerine cevap verir. Böylece grup, üyelere kişisel sorunların sebepleri hakkında gerçek bir fikir vererek, 'sosyal bir mikro kozmos' haline gelir (Moreno, 1969 / 1975b).

Psikodrama, klasik haliyle, genişletilmiş bir keşif işlemine sahip bir grup ortamında, iyi bir eğitim gerektiren zarif ve karmaşık bir süreçtir. Başka bir analogi kullanarak, ameliyat gibi olabilir. Daha ayrıntılı prosedürler bir ameliyathane ve uzmanlar gerektirir, ancak aynı zamanda bir apse boşaltmak veya derin bir kesimi atmak gibi genel pratisyenlerin ofislerinde gerçekleştirilen "küçük cerrahi" prosedürleri de vardır. Herhangi bir psikoterapist, çalışma ve denetimli uygulama ile

bazı aksiyon tekniklerini klinik çalışmalarına entegre etmeyi öğrenebilir. Ayrıca genel tıp uygulamalarında, yaraları temiz tutmak ve steril aletler kullanmak gibi belirli cerrahi prensipleri entegre ettiği gibi, aynı zamanda bir dizi psikodramatik prensipler ana tedaviye entegre edilebilir. Psikodrama tarafından tanıtılan ve vurgulanan teorik ilkeler diğer tüm yaklaşımları tamamlar ve bu ilkeler klinisyen hiçbir zaman eylem tekniklerini kullanmasa bile uygulanabilir. Psikodrama, yaratıcılık, kendiliğindenlik, sosyal psikoloji, oyun hakkındaki düşüncelerimize önemli katkılarda bulunmuştur.

Hayal gücü, katarsis, kendini ifade etme, deneyimsel öğrenme ve iç görüyü derinlemesine ve iyileştirmenin bir yolu olarak eylemin gücü, Psikodrama, aktif ve yaratıcı bir yaklaşım kullanan bir terapi şeklidir. Travmayı ve diğer acı verici deneyimleri iyileştirmek için sorunları çözmek için rehberli drama ve rol oyunu kullanır. Bu yaklaşım, bir grup ortamında kullanılır ve bireylerin çatışmalar, duygusal kaygılar ve diğer zorluk alanları hakkında daha iyi bir bakış açısı kazanmalarına yardımcı olmak için farklı grup dinamikleri içerir (Moreno, 1969 / 1975b).

Bir psikodrama terapi seansı sırasında, müşteriler terapist rehberliği ile spesifik deneyimleri yeniden canlandırır. Katılımcılar sahneleri geçmişteki durumlardan, hayallerden veya gelecekteki hazırlıklardan tekrar canlandırır. Grup ortamında, grup üyeleri ya sahnede ya da izleyicide bir rol oynar, hepsi desteklerini sunar ve temel inançları ortaya çıkarır (Moreno, 1950).

2.2.4. Psikodramanın Yararları

Psikodrama yaklaşımı, insanların güçlü duygu ve hisleri sağlıklı ve üretken bir şekilde ifade etmelerini sağlar. Duygularını içirme konusunda mücadele eden bireyler için de yararlıdır. Teknik, duygu ve düşüncenin yanı sıra vücut hareketini de vurgulayarak bütünsel bir yaklaşım kullanır. İlişki sorunları, sosyal ve duygusal işlev, travma, kayıp ve bağımlılık gibi çok çeşitli sorunlar için etkilidir (Moreno, 1950).

Kişilik, ruh hali ve yeme bozuklukları tanısı konanların tedavisi, kimlik ve öz- imge ile ilgilenmek için de faydalı olabilir. Psikodrama, müşterilere karşılaştıkları zorlukları iletme ve grup üyelerinden destek almak için güvenli bir alan sağlar.

Psikodrama, eylem tekniklerini gerçek zamanlı olarak düşüncelere ve duygulara erişmenin bir aracı olarak kullanır. Katılımcılardan, geçmiş, şimdiki ve gelecekte neyi umduklarında yaşamlarının anlarını yeniden canlandırmaları istenir. Bu, problemleri basitçe anlatmak için bir alternatiftir, çünkü hasta bedeni ve zihni kullanmaktadır. Sadece konuşmak yerine fiziksel olarak bir şeyler yapmanın bir anlamı vardır. Psikoterapinin amaçları, müşterinin sorunlarını aşmanın, güvenlerini geri kazanma, ilişkilerini ve iletişimini geliştirmenin ve yaşamlarına yeni bakış açıları geliştirmelerine yardımcı olma yolunda duygularını ifade etmelerine izin vermektir. Hastalar, genellikle sürecin hızlanmasına yardımcı olan bir danışman yardımıyla kendilerinin kurtarılmış versiyonları gibi düşünebilirler (Moreno, 1969 / 1975b).

Psikodrama terapisi bireyler için güçlü bir deneyim olabilir. Konuşma terapisi yöntemlerinden farklıdır çünkü “gerçek zamanlı” ve eylem temellidir. Psikodramanın amacı sorunları çözmek, yeni bir bakış açısı kazanmak ve yeni yaşam becerileri ve davranışları uygulamaktır. Buna ek olarak, psikodrama bireylere yardımcı olabilir: Kayıp ve kederin üstesinden gelmek, İletişim becerilerini geliştirmek, İlişkisel becerileri geliştirmek, Kendine güven ve refahı geri yükleyebilmek, Yaşam becerilerini öğrenmek, Duygularını güvenli bir ortamda ifade edebilmek, Yeni düşünme yöntemlerini kullanabilmek (Moreno, 1969 / 1975b).

2.2.4.1. Psikodramanın Sınırlılıkları

Psikodramanın en önemli eleştirilerinden biri, etkisini destekleyecek çok az sayıda ampirik kanıt olduğu veya hiç olmadığıdır. Ayrıca, ısınma aşaması çok zor olabilir çünkü birbirleriyle hiç tanışmayan insanlar arasında güven tesis etmek ve sırlarını ve kusurlarını paylaşmaya teşvik etmek oldukça zordur.

Gizliliği korumak genellikle oldukça zordur. Bir grup formatı kullanıldığında, danışman genellikle gizlilik ihtiyacını vurgular ve üyeler genellikle bir gizlilik sözleşmesi imzalar. Bununla birlikte, şu anda gizliliği kırmak için yasal bir sonuç yoktur. Ayrıca, gizlilik tehdidi, psikodramanın etkinliğini engelleyebilir çünkü katılımcılar kendilerini ifade etmekten çekinir (Moreno, 1950).

2.2.5.Psikodrama Teknik ve Yöntemleri

Birçok insan için drama kelimesi tiyatroyla bağlantılıdır. Bir fark var Drama kişisel bir deneyimdir (kelime Yunan drao'sundan gelir: “yaparım” veya “mücadele”) ve tiyatro bu deneyimi başkalarına iletir (kelime Yunan tiyatrosundan gelir: “görme / gösterme yeri”). Bir terapist nasıl mücadele ettiğimizi göstermek, sadece kelimelerle değil, eylemde yapmak için yararlı olabilir (Moreno, 1969a/1975b). Bazen dürtülerimize göre hareket edemeyiz: bunu yapmak akıllıca olmayabilir ve daha sonra sıkışmış hissedebiliriz. Hayatımızın tiyatrosunda kaybolmuş hissedebilir, çizgimizi unutabilir, rolünü kaybedebilir, donmuş hissedebilir, hareket edemez veya değiştiremez: bir sonraki sahneye veya bir önceki sahneye geri dönüp sıralama yapmamızı isteyebilir dışarı. Oyunculuk daha sonra hareket etmeyi, değişmeyi sağlayabilir (Moreno, 1969a / 1975b).

Her gece hayallerimizdeki tuhaf tiyatroya gireriz, burada yaşamlarımızda anlamı olan imgeleri ve dramalar deneyimlenir. Bir dramaterapi seansında bu görüntüleri ve anlamları keşfedebilir. Ayrıca kabusları yeniden çalışmak da mümkündür ve gerçekten de dramaterapide hala uyanıkken hayal edilebilir: bu sefer sadece rüyayı kontrol edebilmek. Psikodramayı icat eden Moreno, Freud'a “Hayallerini analiz ettin, tekrar hayal kurmaları için cesaret vermeye çalışıyorum” demiştir (Moreno, 1969a / 1975b). Geçmişte, şimdi veya gelecekte, hayal gücünde veya gerçeklikte çalışsak da, dramaterapi kendiliği yeniden yaratma, yaratıcılığı yeniden keşfetme, oynama ve hareket etme biçimini değiştirme gücümüzü oynama ve hissetme imkânı sunmaktadır. (Moreno,1969/1975b)

Tiyatroda olduğu gibi, insanların yapabileceği veya yapamayacağı özel bir beceri değildir. Hepimiz her gün oyunculuk ve aktifiz. Drama terapisinde her kişi kendi seviyesinde katılabilir. Performans standardı yoktur, eleştirmen yoktur. Drama terapisti kişiye uygun güvenli bir çalışma yöntemi bulacaktır. Bu, müzik, çizim, nesnelere temsil eden nesnelere kullanma, hareket ve imgeleri içeren diğer etkinlikleri içerebilir. Yöntem seçimi ve herhangi bir tekniğe hayır demeye veya seçildiğinde üyeler durma hakkına sahip olacaktır (Moreno, 1969a / 1975b).

2.2.5.1. Roller ve Kişilik

Moreno: Rol, bireyin, başka kişilerin veya nesnelere dahil olduğu belirli bir duruma yanıt verdiği belirli bir zamanda varsaydığı işleyiş biçimidir (Moreno, 1946/1977). Roller, benlikten ortaya çıkmaz ama benlik rollerden ortaya çıkar (Moreno, 1946/1977).

Çocukların oyununa yansıyan ve bir araya gelen Moreno, farklı bir olma ve birbirleriyle ve çevrelerindeki yetişkinlerle yanıt vermeyi denediklerini fark etti. “İnsanların etkileşimli işleyişiyle ilişkili bir bilgi kaynağı” rol teorisi için tohumları ekmiş ve başkalarının geliştirdiğinden beri var. Rollerin bir eylem, duygu ve düşünme bileşeni vardır. Moreno onları kişilik gelişiminde merkezi yapar; benlik etkileşimli rol sistemidir (Clayton, 1975). Moreno'ya göre, sağlıklı bir yetişkin geniş bir rol repertuarını geliştirir, yeni roller geliştirmek veya eski rolleri yeni durumlara yaygınlaştırmak için yeterli spontanlığa sahiptir ve birçok farklı durumda esnek bir şekilde tepki verebilir (Clayton, 1994).

2.2.5.2. Psikopatoloji

Moreno: Değişimi kolaylaştırmak için bu kendiliğindenliğin fonksiyonu olmadan, ısınma süreci, bireyin gerçek durumlar ve gerçek nesnelere veya hayal edilen durumlar ile hayal edilen durumlar arasındaki ilişkiyi engelleyebileceği veya zarar verdiği dereceye kadar bir iz bırakan zihinsel bir set üretebilir (Moreno, 1946/1977).

Sosyal ilişkiler ve kişilik gelişimi hakkında geniş kapsamlı yazılar yazan Moreno, insan deneyiminin karmaşıklığını ve normallliğini benimsiyor. Psikopatoloji hakkındaki yazıları, psikopatoloji ile ilgili bazı fikirlerinin toplanabileceği bir vaka çalışması ve açıklayıcı not şeklindedir. Moreno sosyal atomu “doğum zamanından gelişen kişilerarası ilişkilerin kalıbı” olarak yazar (Moreno, 1939). Sürekli olarak değişmekle birlikte, erken sosyal ilişkilere cevap olarak gelişen sosyal atomun, başkalarıyla ve bir insanın kendi resmiyle ilişkilerini daha sonra geliştirmesinde özellikle etkili olduğu görülmektedir. Moreno, normal gelişimde benlik ve benlik deneyimi arasındaki ilişkiyi kabul eder (örneğin, kabul etme, reddetme yeteneğine

sahip olma yeteneğimiz, anlaşmazlık veya kendimize kayıtsızlık). Moreno'ya göre, "anormal bir sosyal atom gelişimi olan bir kişi, zihinsel bir rahatsızlığın klinik tezahürü olmadan yaşamdan geçebilir, ancak çökeltici bir neden görüldüğü anda bunlar hızlı bir şekilde aktive edilebilir" (Moreno, 1939). Piskoposlar fiziksel hastalıkları, aşağılık duyguları gibi psikolojik durumları veya iş kaybı veya aşağılama gibi sosyal koşulları içerebilir.

Moreno, rol esnekliğinin eksikliğinin zorluklara katkıda bulunabileceğini ve yetersiz kendiliğindenliğin sınırlı cevaplarla sonuçlandığını belirtmiştir. Karmaşık kişiliklerde benlikle çoklu ve çelişkili ilişkiler olabileceğini belirtiyor. Psikoz zamanlarında, hastanın kendisiyle ve başkalarıyla olan tüm ilişkileri arasında bir rahatsızlık vardır ve zaman ve mekan duygusu da bulanıklaşabilir (Moreno, 1939). Moreno, nesnel gerçeklik ile fantazi veya öznel gerçeklik arasındaki normal bölünmenin erken çocuklukta gerçekleştiğini ve "bu izlerin ne kadar derinden oyulmuş olduğunu, o anın mevcudiyetinde birinden diğerine kaymasının zorlaştığını" iddia ediyor (Moreno, 1946 / 1977).

2.2.5.3. Terapötik İlişki ve Karşılaşma

Moreno: Her türlü psikoterapinin altında yatan temel ilke karşılaşmadır (Moreno, 1959 /1975a). Karşılaşma çeşitli biçimlerde ele alınırsa en düşük seviyede, herkesin paylaştığı günlük yaşamın milyonlarca basit, sıkıcı karşılaşması var. En üst düzeyde, yaşam boyu bir veya iki kez gerçekleşen, etkileyici, doğa ile bir karşılaşma, bir aşk ilişkisi veya yoğun bir arkadaşlık ya da dini bir deneyim olan nadir, etkileyici "yüksek" karşılaşma Psikodrama, kahramanın mümkün olduğu en yüksek karşılaşma biçimine mümkün olduğunca yaklaşımdır (Moreno, 1969 / 1975b).

Moreno, terapi sürecinin kalbine ilişki kurar sırasında meydana gelen "anlayışı" veya "hastanın dünyasına adım atmaktan" niteliksel olarak farklı bir şeyden bahsetmektedir. Psikodramada, grup üyeleri, bireyin dünyasındaki insanlar ve içsel deneyimler haline gelerek protagoniste yardımcı olacak (eğitici) olarak eğitilir. Böyle bir terapötik yardımda, bir yardımcı sadece protagonistin dünyasına adım atmaz. Kahramanı yerde ağıyor ve sürüntüyorsa, yardımcı yerde ağlar ve sürünür. Yetenekli yardımcı, kahraman olacak. Bu gerçek rolün tersine çevrilmesi,

konuşma terapisindeki empatiden niteliksel olarak farklıdır. Psikodrama, yardımcıya kahramanın deneyimine tüm varlıklarıyla tamamen ve tamamen girmesini öğretmektedir. Kapsamlı kişisel gelişim, Psikodrama eğitiminin bu kadar uzun olmasının sebeplerinden biridir ve drama, paylaşım, kişilerarası çatışmalar, tartışmalar ve kişisel çalışma gibi yüzlerce saat grup etkileşimi içermektedir.

2.2.5.4. Grupla İlgili Hususlar

Moreno: Psikodrama, bireyin tedavisinden ayrı olarak bireyin tedavisine kadar baş dönüm noktasını temsil eder (Moreno, 1946/1977). Moreno (1953/1993), modern psikiyatrinin, fiziksel bir hastalık odağının bireyin içinde olduğu somatik tıptan gelişmiş olduğunu belirtti. Psikiyatri geliştikçe, bu aynı öncül zihinsel bozukluklara otomatik olarak uygulandı. Terapi odağını kişiden gruba değiştirmek, Moreno'nun psikoterapiye yaptığı katkılardan biridir. Problemlerin sosyal bir bağlamda ve diğerleriyle ilişkili olarak ortaya çıktığı ve hasta ile etkileşime giren yardımcıları dahil olmak üzere terapötik bir ortamın yaratılmasının Psikodrama'nın çok önemli bir yönü olduğu görülmektedir. Psikodramadaki grup üyeleri terapinin kendileri olurlar (yani, hem de şifacılar / terapistlerdir). Terapist / grup lideri de grup üyesi olarak görülür. Bazı liderler aktif olarak duygusal deneyimlerin tartışılmasını engeller, teknik becerilerin kazanılmasına odaklanırlar. Moreno'nun yöntemi, grup liderlerine hem içeriğe hem de sürece odaklanmayı öğreterek, bireylere yeni beceriler öğrenme fırsatı ve insan ilişkileri ve kişilerarası etkileşimlerin zorlukları üzerindeki etkilerini öğrenme fırsatı veriyor. Bazı liderler aktif olarak duygusal deneyimler tartışmasını teşvik etmeyip, teknik becerilerin kazanılmasına odaklanırlar (Moreno, 1977).

Bireysel terapi durumlarında, psikodramist grup ilkelerinin farkındadır. Eldeki konunun sosyal içeriği oldukça önemlidir. Tipik olarak, bireysel Psikodrama terapi odası, müşterinin hayatından insanlarla, nesnelere veya bebeklerle temsil edilen veya görüntüdeki kişilerle doldurulur (Hirschfeld ve McVea, 1998).

2.4.5.5.Katarsis

Moreno: Zihinsel katarsis, burada sadece serbest bırakma ve rahatlama ile değil aynı zamanda bir entegrasyon katarsisine eşlik eden bir öğrenme süreci olarak tanımlanmaktadır (Moreno, 1953/1993).

"Katarsis" terimi fiziksel olarak tahliyeye uygulandı ve ilk olarak onu Yunan tiyatrosundaki izleyicilerin duygusal tepkileriyle ilişkilendiren Aristoteles tarafından kullanıldı (Langley, 1998). Moreno, izleyicinin terapötik etkilerini de kabul etmesine rağmen, kahramanın deneyimiyle daha fazla ilgilendi. Moreno, abreaction'un katarsisi bir his salınımı veya ifadesi ile entegrasyonun katarsisi - "algıdaki bilişsel ve duygusal bir değişim" arasında farklılaşmıştır (Dayton, 1994).

Duygusal ve fiziksel ifade ile "Abreaction Katarsisi" psikodramaların karakteristik bir özelliğidir. Her bir abreasyon kataryasına, "öğrenmeyi bilişsel bir düzeyde temellendirmek" için entegrasyon katarsisine eşlik eder (Dayton, 1994). Abreaction katarsisinin mutlaka gürtütlü bir duygu patlaması içermesi gerekmez; Sessiz ve hassas ifadeler tam ve değerli olabilir ve ayrıca yansıtıcı bir entegrasyon katarsisiyle takip edilebilir. Psikodrama uygulamaları, duygusal olarak yüklenen bir durumda düzeltici ve yardımcı öğrenmeyi sağlar (Moreno,1950).

2.2.5.6.Hareket

Moreno: Hareketin evrenselliği ve ilkel doğası nedeniyle diğer tüm ifade biçimlerini içine alır. Doğal olarak dışarı akarlar veya ortaya çıkmaları için teşvik edilebilirler, sözlü dernekler, müzikal dernekler, görsel dernekler, renk dernekleri, ritmik ve dans derneklerini içine almaktadır. (Moreno, 1977).

Moreno için eylem birincildir ve psikodrama, tedavilerden tedaviye tedaviye, eylem yöntemleriyle konuşarak konuşmadan uzak bir hareketi temsil eder (Moreno, 1977). Her birimiz konuşulan dili geliştirmeden önce harekete geçebildik ve Moreno'ya göre öğrendiğimiz, değiştirdiğimiz ve geliştirdiğimiz eylemdir. Moreno, birçok farklı alanda çok çeşitli eylem yöntemleri geliştirdi. Moreno, kendi içindeki bilgi ve iç görünümün iyileşmediğine inanıyordu. Moreno için, davranışı değiştirmek ve davranışı değiştirmek, kendiliğindenliğe ve yaratıcılığa erişmek için gereklidir

(Moreno ve ark., 2000). Psikodrama, yeni algılamalar geliştirmek ve davranışları değiştirmek için birçok yaratıcı ifade biçimini kullanır. "Drama" bunun sadece bir yönüdür; müzik, şarkı, renk ve dans psikodrama sahnesinde sıklıkla ifade edilir.

2.2.5.7. Düşünceler

Moreno diyaloglar sırasında rolünü tersine çevirme tekniğini kullanarak bilinçsizce gördüğünü Socrates'ten etkiledi. Bir rol için röportaj yapmak, yönetmenin Psikodramadaki düşüncelerini ve bilişsel süreçlerini araştırması için bir fırsattır. Sokratik sorgulamayı kullanarak yönetmen, bir drama sırasında kahramanı kendisinin ya da (rolünün tersine) önemli bir diğeri olarak sorgular. Bu süreç, kahramanın düşünme sürecini ve başkalarının düşünceleri ve değerleri ile ilgili içgörülerini aydınlatır. Moreno ayrıca, bir durumun "bütünlüğüne ve özüne" girebileceğini gören İsa'yı da tanımladı. Moreno, Psikodrama'yı bu iki büyük şifacının yaklaşımlarının bir sentezi olarak gördü (Moreno, 1953).

Sokratik sorgulama, Psikodrama'nın temel bir bileşenidir ve bireylerin düşüncelerini belirleme, izleme ve değiştirme konusunda yardımcı olmak için etkili bir müdahaledir. Eylem durumlarında Sokratik sorgulamanın kullanılması (rol için mülakat), "bütünlük ve öz" olarak duygusal olarak ilgili bilişlere anında erişim sağlar.

2.2.5.8. Terapi içeriği ve terapist duruşu

Moreno: Psikodramanın amacı, başlangıcından itibaren, yaşamı bir model olarak kullanan terapötik bir ortam oluşturmak, bu evrenseller ile başlayarak, zaman, mekan, gerçeklik ve kozmostan başlayarak tüm yaşam biçimlerini birleştirmektir. Yaşam ve gerçeklik uygulamalarının detayları ve nüansları yer alır (Moreno, 1969 / 1975b).

Moreno, psikoterapinin dört evrenselliği olarak adlandırdığı şeyi tanımladı: zaman, mekan, gerçeklik ve kozmos. Tüm bu boyutların dikkate alınması, zengin, çok katmanlı Psikodrama deneyimine katkıda bulunmaktadır.

Moreno, insanların zamanla olan ilişkisine ilgi duyuyordu: "İnsan zaman içinde yaşıyor geçmiş, şimdi ve gelecek. Her biriyle ilgili bir patolojiden muzdarip olabilir" (Moreno, 1969 / 1975b). Fiziksel mekan algısı, fiziksel mesafe ve hareket

dahil olmak üzere mekandan endişe duyuyordu. Terapi ofisinde neler olup bittiğini, müşterinin günlük hayatında ne olduğunu ve artı gerçeğini de içeren gerçeğin farklı yönlerini tanıdı (Moreno, 1969 / 1975). Moreno, insanı “kozmetik bir varlık” olarak ve psikodramayı “varoluşunun ikilemini kişisel varlığını dünyanın geri kalanına nasıl bağlayacağını” ele alan bir yöntem olarak gördü” (Moreno, 1969 / 1975b).

Psikodramatist oturumun süreci hakkında yönlendiricidir (örneğin, tartışmadan yasalaşmaya veya fiziksel jestten sözlü ifadeye geçiş talimatı vermek). Eylem ve sahneleme de dahil olmak üzere, durumun mekânsal yönüne katılır, ancak kahramanlıktaki dramanın akışını yönlendiren ince ipuçlarını fark ederek içerik konusunda tamamen esnektir. Psikodrama direktörü daha sonra ne olacağını "bilmeme" ye değer vermeyi öğrenir. Durum şu düzeyde keşfedilebilir: birey, toplum veya evren; geçmiş, şimdi veya gelecek veya gerçeklik üzerine herhangi bir açıdan bakabilmeyi içerir (Moreno,1950).

İyi bir yönetmen, kahramanın bir konuyu veya birçok boyutta bir ilişki görmesini sağlar. Geçmiş, şimdi ve gelecek hepsi mevcut olabilir ve soyut fikirler somutlaştırılabilir. Tamamen bir dramaya daldırıldığında, kahraman, hafif hipnoza benzer değiştirilmiş bir durumda olabilir. Roller tersine çevirerek veya eylemin dışında bir gözlemci olarak ayakta durup perspektifte kayma, yeni görüşler, yeni olanaklar ve yeni davranışlar getirmekte ve uzun yıllar boyunca bellekte kuvvetli kalabilecek çok dolu bir deneyime yol açmaktadır (Moreno,1953).

2.2.6.Psikodrama Metodundaki Araçlar:

1)Lider

2)Sahne

3)Protagonist

4)Yardımcı Egolar

5)Grup

1) Lider Yönetici

Psikodrama eğitimi büyük ölçüde psikodrama direktörünün becerileri üzerine yoğunlaşmıştır. Klasik bir psikodrama, yaşam olayları, deneyimleri, fantezileri, hayalleri ve kişilerarası ilişkileri bir psikodrama malzemesi sağlayan bir baş kahraman ve baş teknisyen ve dramaturge olarak görev yapan bir yönetmen içerir.

Linda Frick Hale, A., (1985), Klinik Sosyometrik Araştırmalar Yapma, Birinci Çalışma Kitabı Basım. Roanoke: Royal Publishing Company), yönetmenin rolünü, her biri belli sayıda beceri gerektiren beş fonksiyonda analiz etti. Analizinde, yönetmen bir yapımcı, analist / rehber, sosyal araştırmacı ve aynı zamanda grup üyesidir. Diğer şeylerin yanı sıra, yöneticiler kendi kişisel ısınma süreçlerine ve ayrıca grubun bir bütün olarak ısınma süreçlerine ve kahramanın ısınma sürecine nasıl katılmaları gerektiğini öğrenmelidir. Yöneticiler, çeşitli psikodramatik tekniklerin kullanımında ustalaşmış olmalı, öyle ki, belirli bir amaç için belirli bir tekniğin seçilmesi ikinci nitelikte. Kahramanın duygularının, ortaya çıktıkları gibi ifade edilmesini kolaylaştırabilmeli ve derin acı ve korku ya da öfkeli öfkenin ifadesini içerebilir.

Yöneticiler aynı zamanda, kahramanların korkutucu hisler taşıyabilecek yaşam deneyimlerini keşfetmelerinde kendilerini güvende hissettirmelerini de öğrenmelidir. Yöneticiler, çeşitli psikodramatik tekniklerin kullanımında ustalaşmış olmalı, öyle ki, belirli bir amaç için belirli bir tekniğin seçilmesi ikinci nitelikte. Kahramanın duygularının, ortaya çıktıkları gibi ifade edilmesini kolaylaştırabilmeli ve derin acı ve korku ya da öfkeli öfkenin ifadesini içerebilir. Yöneticiler aynı zamanda, kahramanların korkutucu hisler taşıyabilecek yaşam deneyimlerini keşfetmelerinde kendilerini güvende hissettirmelerini de öğrenmelidir. Yöneticiler, çeşitli psikodramatik tekniklerin kullanımında ustalaşmış olmalı, öyle ki, belirli bir amaç için belirli bir tekniğin seçilmesi ikinci nitelikte. Kahramanın duygularının, ortaya çıktıkları gibi ifade edilmesini kolaylaştırabilmeli ve derin acı ve korku ya da öfkeli öfkenin ifadesini içerebilir. Yöneticiler aynı zamanda, kahramanların korkutucu hisler taşıyabilecek yaşam deneyimlerini keşfetmelerinde kendilerini güvende hissettirmelerini de öğrenmelidir (Moreno, 1969a / 1975b).

Yazma, resim yapma, heykel yapma ya da bisiklete binme gibi ancak pratik yaparak öğrenilebilecek becerilerdir. Bu nedenle, Psikodrama eğitim atölyeleri, atölye katılımcılarına yönetmen olarak pratik yapma ya da kahraman olma fırsatını verdiği psikodramalardan oluşmaktadır. Kahramanı olmak eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır çünkü yöneticilerin kahramanın nasıl bir şey olduğunu deneyimlemesi gerekir ve yöneticilerin kendi iç tepkilerini tam olarak anlamaları gerekir; bu arada kendilerini mümkün olduğu kadar tam olarak bilmek zorundadır. Psikodrama genellikle bir grup çalışması olduğundan, yöneticilerin grup liderleri olarak becerilerini geliştirmeleri ve grubun sosyometrisi olan grup yapısını okumayı ve kullanmayı öğrenmeleri de önemlidir (Moreno, 1969a / 1975b).

Blatner (2000), psikodramanın en önemli unsurunun yönetici olduğunu düşünmektedir. Yaratıcılık, spontanlık ve eylem üzerine oluşturulan psikodrama, bireylerdeki var olan bütün potansiyellerin kapasitelerini harekete geçirmeye göre planlanır. Bu yönüyle yönetici kendi yaratıcılık ve spontanlık yönünü etkin kullanabilen bir kişi olmakla beraber aynı zamanda eyleme dönük niteliğinin en üst düzeyde yaşamak durumundadır. Bir grup ortamında psikodramayı psikodrama yapan yöneticidir. Bu özellikleri gereği yöneticinin eğitimi psikoterapisi ve uzmanlaşması uzun, meşakkatli ve heyecan dolu bir yoldur. Yönetici sadece grup üyelerine model olmakla kalmaz. Yönetici neredeyse grubun her şeyidir denilebilir. Burdan da psikodramanın beş temel unsurunun en önemli öğeleri kuşkusuz ki "Yönetici ve Protagonisttir (Moreno, 1969a / 1975b).

2) Sahne

Psikodrama grup terapisi bir sahnede geçer. Bu yönüyle psikodramanın en önemli yeri bireylerin hayatı oyunla yaşadıkları içsel yolculuklarına çıkmalarında en önemli rolü oynayan sahnedir. Hemen hemen birçok yer psikodrama sahnesi olarak düzenlenebilir. Psikoramada sahne yeniden yaşamın var olduğu yerdir. Psikodramada sahneyi yaşantısını yaşantılayan protagonist tek başına oluşturur. Daha önce yapılan çalışmalarda kendi sahnesini oluşturamayan bir protagonist kendi sahnesini oluşturmaya başladığında kendisiyle ve yaşantılarıyla ilgili birçok farkındalığa sahip olmuştur (Moreno,1953).

Psikodrama hayatın kendisini temel alır. Kişi yaşadığı hayatı sahnede tekrar canlandırır. Eğer bir konuşma mutfakta geçiyorsa, masa ve iskemleler koyar ve kapının, pencerelerin, buzdolabı ve lavabonun olduğu yerleri varsayarak onlara bir alan yaratılır (Moreno, 1969a / 1975b).

Kişinin bireysel alanının gerçeğinin yaratılması kişinin gerçekten orada olmasına yardımcı olur ve o alanda var olan ve olmayan duyguların üretilmesi sağlanır. Eğer biri çocukluğundan böyle bir masada konuşma sahnesi hatırlarsa, sahnedeki insanları oynayacak kişiler gruptan seçilir. Bu şekilde kişinin yasayan alanına bakma haliyle aylar sürecek olan konuşma ve mülakat sürecinden daha fazla bilgi alınabilir. Bir örnekte genç bir adamın yarattığı bir alana dairesine gidildiğinde dairesinde sanki parmak uçlarında yürür gibi ayaklarını kaldırarak yürüyordu. Neden böyle olduğunu sordum, dedi ki: ‘bozulmuş süt yere döküldüğünde, her yerdeler’. İzolasyonun konuşmasıydı bu olmayan ziyaretçiler, koku ve görüntüyle ilgilenmeme hali olduğu söylenebilir. Kendi izolasyonunun en önemli ipucu yaşam alanıydı. Bundan sonraki hedefimiz neden hiç arkadaşı olmadığı ve neden kendini geri çektiği idi. Kelimeleri gerçeğini saklarken, içinde yaşadığı ‘sahne’ güvenilir olan gerçekliği bize vermekteydi (Moreno, 1969a / 1975b).

3)Protagonist

Protagonist baş oyuncu anlamına gelmektedir. Yunanca’da birinci anlamına gelen “protos” ile oyuncu anlamına gelen “agonist” sözcüklerinin birleşiminden oluşmaktadır. Protagonist psikodramada kendi yaşamını ve yaşantılarını An’a yani sahneye getiren kişidir. Protagonist psikodramada sahneden sonra en önemli yere sahip olan unsurdur. Yani psikodrama bireyin grup içinde tedavi edilmesidir. Her başoyuncu yani her protagonis psikodramadan edindiği kazançlar ile değişir ve giderek artan bir farkındalığa sahip olur ve kendi çevresini düzenlemeye başlar. Psikodrama terapistleri protagonistle birlikte üzerinde çalışacakları konuya yeteri kadar ısınmalarını sağlamalıdır. Isınma oyunu olmadan oyuna başlanmaz ısınmanın yapılmadığı bir oyunda oyunun yarıda kesilmesi veya daha az geri bildirim almayla sonuçlanabilir. Lider protagonistiyle birlikte bu durum protagonistin iç dünyasına yapılan yolculuğun daha güvenli ve daha yaratıcı olmasını destekleyebilir (Moreno, 1969a / 1975b).

İnsanoğlunun problemleri vardır. Normosis Morenonun normal olma çabası anlamında geçen kelimelerinden biridir ve bizim en iyi halimizi tanımlar. Psikodrama psikotiklere yardım için dizayn edilmiş olmasına rağmen, aynı zamanda herkes için ilişkilerin terapisi. Harekete başlayan ilk kişi anlamını içeren protagonist kendi çalışmalarını yapan grup üyelerinden oluşan grubun sesini temsil eder. Protagonist hayatıyla ilgili çalışmak istediği alanı ifade eder: ölüm korkusu, kızıyla ilişki, işteki otorite problemim gibi. Lider protagonistle beraber sunulan problemle ilgili örnekleri içeren sahneler kurarak olası davranış tekrarlarını araştırır. Şu andaki probleme, geçmiş tekrarlarına bakmak ve konunun temelini ve köklerini oluşturarak çözüme ulaşma hali amaçlar arasındadır böylece gelecekteki davranışlar daha uygun bir yaklaşım hali kazanabilir. 'Spontanite' eski duruma yeni bir tepki veya yeni duruma uygun bir tepki olarak tanımlanabilir. Daha önce yazılmış olan metnin atılması düşüncesi bir eylem metodu olarak psikodramanın kavramsallığında çok hayati bir öneme sahiptir. Protagonist daha önce tamamiyle iyi bir amaçla yazılmış ama sonradan günlük hayat beklentilerine uymayan bu yaşam metnine tekrar bakma şansını elde eder. Kişinin bu metni artık bugünün yaşam fonksiyonlarına yetmeyebilir. Mesela 'cesur' bir metni veya tanımlaması olan kişi kaybettiği ailesinin ardından yas tutamamışken, 'cesur'un yeni metniyle beraber gözyaşlarına izin verme rahatlığına ulaşabilir, bu yeni tanımlama aslında 'cesaretin kendi içinde olduğunu keşfetme gerçeğidir. Bu çeşit bir cesaret kişinin ailesinden gelen rol repertuarında olmayabilir ama bu içinde bulunduğu yeni aile grubunda yıllardır içinde saklı duran cesaret kendini ifade edici yeni bir fırsat bulabilir (Moreno, 1969a / 1975b).

4)Yardımcı Ego

Yardımcı ego protagonistin yaşamındaki önemli kişiyi grubun içinde temsil eden herhangi bir grup üyesidir. Bir aile üyesi veya işteki bir meslektaş gibi protagonistin hayatındaki dışsal rollerle ilgili olabilir. Yardımcı ego olarak tanımlanan kişinin korku dolu tarafı, çocuk tarafı veya kendi iç sesi şeklindeki içsel rolü olabilir. Yardımcı ego açıklanmayanların sözlerle veya sözsüz olarak açıklanmasına yardımcı olur. Moreno ruha giden yolun sözlerden değil sözsüz iletişimden geçtiğine inandığı için, yardımcı ego protagoniste konuşulmayan sırları vücut hareketleri, vücut duruşu ve uzaklık gibi durumlar ifade eder (Moreno,1953).

Ölmekte olan bir ebeveynin rolünde olan bir yardımcı ego vedalaşmak üzere kollarını ifade edilmeyen duygularla kalakalmış olan protagoniste uzanır. Bu uzanan kollar yıllarca açıklanmamış sevgiyi ifade eder. Protagonist rol değiştirdiğinde, tüm yıllar boyunca saklanmış duyguları konuşmaya ve göstermeye başladı. Oğul rolüne geçmesiyle beraber kapalı kalmış tüm spontanite açığa çıkacaktır. İnsanlar genellikle kendi rollerinden farklı bir başkasının rolünde iken daha spontan olurlar. Rol değiştirme psikodramayı harekete geçiren bir makine gibidir. Protagonist gruptan önemli kişiyi oynayacak üyeye model olur ve böylece grup üyesi o role girer. Bu şekildeki önemli rol değiştirmelerle protagonist başka bir kişiyi oynayarak rollerin sınırlarını deneyimler. Yardımcı ego olan kişi yaratılmış olan rolü o kişiymiş gibi oynamaya baslar. Bu rol protagonistin algılaması doğrultusunda oynanır (Moreno, 1969a).

5) Grup

Bir psikodrama grubunun ortalama sayısı 10-15 kişi arasındadır. En az 3 en fazla 400 kişiden oluşan gruplar olabiliyor. Büyük gruplarda duygusal materyal grup sayısının üstüne çıkar, gruptaki kişiler grup sayısını sanki azalmış çekmiş gibi hissederler ve gruptaki 25 kişi spontan olarak kendileri olurlar.

Grubun içinde birçok sosyal rol temsil edilir. Mesela protagonist alkolik ise, gruptaki bir anne, kardeş, eş terapist paylaşım esnasında kendi durumlarıyla ilgili süreci paylaşırlar. Oynanan problemle ilgili olarak diğer rollerden gelen geribildirimler protagonistin iç görüşü için çok kıymetlidir. Birçok rolün temsil edildiği seanslarda problemin sosyal kısımlarının araştırılması söz konusudur. Psikodrama gruplarını diğer gruplardan ayıran yönlerden biri gruptaki her üye tarafından temsil edilen rollerin çeşitliliğidir. Bir gün içinde hepimiz ebeveyn, oğul veya kız çocuğu, is sahibi, arkadaş, sevgili, vatandaş, patron, öğrenci ve hatta uyuyan, yiyen, ağlayan gibi somatik rollerin içindeyizdir. Kendi hayatımızda aldığımız rollerden farklı olarak grupta başka biri içinde bir rol almamız gerekebilir mesela ölen bir anne gibi. Eğer ölen anne rolüne seçilen kişi diyelim ki daha önceden grup içinde 'kurban' rolünde olarak hissedilmekte, protagonistin ölen annesi rolüne seçildiğinde protagonistle ölen anne rolündeki kişiyle daha önce olmayan bir etkileşim oluşacaktır. Bu şekilde protagonistle ölen anneyi oynayan üye arasında oluşan iletişim bu üyenin

psikodrama grubundaki rol yapısını olduğu gibi değiştirebilir. Rol yapısında grup içinde gerçekleşen bu ani değişim diğer gruplarda oluşabilecek rol katiliğini de engelleyecektir. Böylece grup içinde her üyenin aldığı her çeşit rol üyelerin rol repertuarını genişletecektir. Düşük kendine güvene sahip bir grup üyesinin alacağı cesur bir rol gizli saklı problemleri öğrenilmiş davranışlardan yaratıcılığın çıkmasını sağlayarak hem kendini hem grubu şaşırtabilir (Moreno, 1969a / 1975b).

2.2.7.Psikodramanın Aşamaları

1)Isınma

2)Oyun-Eylem

3)Paylaşım

1)Isınma;

Isınma yaratıcılık olasılığını oluşturan bir atmosfer sağlar. Isınma oyunları kişinin lidere, gruba ve metoda güvenmesini sağlayan bir durumdur. Bulunduğun Oda seni kollarıyla sardığında daha önceden asla anlatamayacağını düşündüklerini aktarabilme olasılığı oluşur. Grubu ısındırmanın çeşitli yolları vardır. Moreno bunu kişilerin birbiriyle rahatça konuşmalarını 'karşılaşmalarını' sağlayarak yapmıştır. Çalışacak teması olan kişi grup tarafından protagonist olarak kabul edilir (Moreno, 1969a).

Protagonist seçiminin bir diğer yolu çalışmaya hazır olduğunu düşünen kişinin ortaya gelmesidir. Başka bir yol ise yaratıcı bir grup egzersizi esnasında seansın subjesinin ısınması ve ortaya çıkmasıdır. Buna protagonist merkezli ısınma denir. Kendi kendini aday gösterme ısınmasında, kişiler subje olmak için kendilerini ortaya getirirler. Bu ısınma çalışmaları hem protagonist seçiminin yapılmasını sağlarken hem de kişilerin gruba güvenerek daha özgür hareket etmelerini, grupta kohezyon ve güvenliğin oluşmasını, üyelerin problemlerini daha yaratıcı, sevgi ve şefkat dolu bir ortamda sunmalarını sağlar (Moreno, 1969a).

2)Oyun-Eylem

Dramanın bu bölümünde, lider ve protagonist problemin yüzeysel kısmından temeline doğru hareket ederler. Psikodrama bir çeşit zihnin harekete geçme anlamını içerir. İçsel dramanın ortaya çıkmasıdır ve bu şekilde kişinin içindeki drama dış drama haline dönüşür. Lider dramadaki önemli kişilerin gruptaki yardımcı egolar tarafından canlandırılmasını sağlar Orijinal psikodrama sahnesi yukarıya doğru çıkan 3 kattan ve bir daireden oluşur. İlk kat seyircilerin, ikinci kat kendi kendine konuşma ve dramanın dışına çıkabilme kati ve en üstteki kat dramanın canlandırıldığı yerdir. Bu biçim problemin yüzeyinden temeline doğru çalışmak üzere planlanmıştır. Psikodramatik seanslardaki eylem sahne alanında yer alır. Drama devam ederken diğer grup üyeleri rolleri olmadıkça bu sahne alanı içinde yer alamazlar. Drama başladığı anda sahne bir anda bir rituel alanına dönüşür. Orda olması gereken olay veya durum sadece orada canlandırılacaktır. Grupta psikodrama için özel olarak dizayn edilmiş bir sahne alanı yoktur çünkü bu anlamda ne özel olarak ne de metodolojik olarak sınırlar yoktur (Moreno, 1969a / 1975b).

3)Paylaşım

Lider bölümünde bahsedildiği üzere, paylaşım grup katarsisi ve bütünlenme için bir zamandır. Geribildirimden çok 'sevgi bildirimini' anlamını taşır, olayın analizinden çok çağrışımların tanımlanmasına çalışılır. Gruptaki her birey hangi noktalarda özdeşleştiğini keşfetmeye çalışır ve herkes ne kadar protagoniste benzediklerini düşünür. Yunan dramalarında sıklıkla görülen, seyircilerin başka birinin hikayesini seyrederken kendilerinin temizlenmesidir. Paylaşım bu öğrenme sürecinin yakalanarak grup üyelerinin kendilerini duygularını temizlemesi düzenlemesi ve iç gözü kazanılmasına fırsat verir. Aynı zamanda protagonist başkalarının kendi hikayesine farklı noktalardan ne kadar benzerlik gösterdiğini duyması kendi tecrübesini normalleştirmesine yardımcı olur. Bazen genel olarak seansın verimliliği paylaşım seansının derinliğiyle ölçülebilir. Paylaşımın başka bir amacı da sureci soğutmak, grup eyleminden sonra bireysel gerçekliklerin içine tekrar girme yolunu bulmaktır (Moreno, 1969a / 1975b).

2.2.8.Genel tedavi planının bir parçası olarak Psikodrama

Psikodrama, bireylere kendilerine, duygularına ve davranışlarına oyunculuk, rol oynama ve gruptaki diğerlerini izlemeyle ilgili yeni ve ek bilgiler sağlayabilen uygulamalı bir tekniktir. Bir insanın etrafındaki dünyayla nasıl etkileşimde bulunduğunu geliştirmek için özgüvenini ve özgüvenini artırabilen aktif bir terapi yöntemidir. Bir insan kendini daha iyi anlayarak, aile ve diğer sosyal grupların sınırları içindeki diğer insanlarla nasıl etkileşime gireceğini daha iyi öğrenebilir. Tam bir bağımlılık tedavisi planının parçası olarak kullanıldığında, psikodrama, genel yaşam fonksiyonlarını iyileştirmek ve uzun ve sağlıklı bir iyileşmeyi sürdürmek için yararlı bir bileşen olabilir (Moreno, 1969a / 1975b).

2.3.Otizimde Psikodrama Grup Terapisi

Başkalarının ihtiyaçları ve duygularını tanımlayabilmek normal gelişim gösteren çocuk için, başka bir çocuğun ağladığını gözlemlemek sezgisel olarak sempatik bir tepki ve temel bir anlayış gerektirmektedir. Bu çocuk neden üzgün olabilir? Bu sürecin olmaması zihin kuramında açıklar bulundurmamak demektir. Otizmliler çocuklar "zihin teorisi" açıklarına sahip olma eğilimindedir veya aşağıdakiler de dahil olmak üzere diğer kişilerin içsel zihinsel durumlarını anlama becerisi eksikliği başkalarının niyetleri, inançları ve duygularını anlama konusunda sorunlar yaşamaktadır (Channon, Charman ve Heap, 2001; Gutstein,2002).

Otizmlilerde iletişim bozuklukları hem sözel hem de sözsüzdür. Otizmliler bireyler dili sosyal bir etkileşim aracı olarak değil sonuna kadar pratik ve pragmatik olarak kullanırlar Barnhill (2001b). Ek olarak, onların ifadeleri arasında birkaç bağlantı yapıldığından, konuşmalar uyumsuz olabilir. Bu kişilerin konuşması tuhaf görünebilir çekimlerde kullanımı farklılaşabilir. Örneğin, tekrarlayan konuşma veya konuşma kalıplarını kullanabilirler. Otizmliler çocuklar edebi ifadeler ve sembolik veya mecazi nitelikteki ifadeler arasındaki farkı da yanlış anlayabilir. Örneğin, "Etekleri zil çalıyor" gibi ifadeler kelimenin tam anlamıyla somut olarak alınabilir.

Sözsüz bozukluklarda jestlerin ve yüz ifadelerinin sınırlı kullanımında, sakar veya garip bir şekilde görülebilirler. Beden dili veya bakışlarını yorumlamada zorluk çekilebilir. Başkalarının sözsüz ipuçları ve bu işaretlere kendiliğinden cevap verme ve

uygun şekilde tepki verme eksiklikleri bulunmaktadır (Klin, Volkmar ve Sparrow, 2000; Attwood, 1998, Church ve ark., 2000).

Otizimli bireyler için motor bozukluklar kötü koordinasyon ile kanıtlanır, sakarlık veya garip bir yürüyüşleri bulunmaktadır. Çeşitli araştırmalar göstermiştir ki yüzde elli ile doksan arasında otizimli bireylerin motor koordinasyonla ilgili problemleri vardır. Akranlarla oyun oynama ve sporda zorluklar gibi belirtiler göstermektedirler (Myles & Simpson., 2001).

Yazma ve sanat gibi okul etkinliklerinde beceri zorlukları çoğu zaman sakarlığa yol açar, garip ya da özensiz görünen okul çalışmaları bulunabilir (Myles & Simpson, 1998).

Otizimli bireylerin genellikle ortalamanın üzerinde olması gerçeğine rağmen İletişim, sosyal sorunları nedeniyle akademik zorluk çekmeleri beklenebilir, iletişimsel, motorlu ve duygusal açıklar otizimli bireylerin sosyal ve akademik zorluklar yaşamasına neden olmaktadır.

Otizmlilerde görüntülenen bir eğilim dar tanımlanmış çıkarlara dayanmakta, böylece genel odak noktalarından uzaklaşmakta ve dikkatlerini istenilen amaca yöneltmekte zorluk çekmektedirler. Ek olarak, Otizimli çocuklar rutinelere katı bir şekilde bağlı kalırken yapılandırılmış bir okul ortamında bu durum faydalıdır, bu rutinden herhangi bir sapma potansiyel olarak Otizimli bireyleri stres altına sokmaktadır (Safran, 2002).

Otizimli çocuklar ve ergenler için kapsamlı bir tedavi planı; davranışsal, akademik ve sosyal müdahaleleri içerir. Bu araştırmanın odak noktası sosyal alan ve okul için faydalı psikodramatik tekniklerle bu alanlardaki eksikliklerin azaltılıp azaltılmayacağıdır.

Davranışsal, akademik ve sosyal müdahaleler, ancak alan nedeniyle bazı sınırlamaların olacağı ihtimalini göz ardı etmemek gerekir.

Kişilerarası becerilerin geliştirilmesindeki zorluk, muhtemelen en belirgin özelliğdir. Bu çocuklar, sosyal dünyaya çoğu zaman sosyal çevrelerine entegre olma becerilerinden yoksundur.

Bu belirli nüfusun ihtiyaçlarını karşılamadaki zorluk, sosyal becerilerin sağlanmasına dayanmaktadır. Artan sosyal fırsatları şekillendirmek ve kolaylaştırmak sosyal beceri eğitimi için çok önemli bir yere sahip olabilir (Thomas ve Grimes., 2002).

Otizimde Psikodrama terapisinin dört ana amacı olduğu düşünülebilir: a) sosyal beceri kazanımını teşvik etmek, b) beceriyi geliştirmek için performans, c) sorunlu davranışları ortadan kaldırmak veya azaltmak ve genellemeyi kolaylaştırmak, d) sosyal yanlısı davranışların sürdürülmesi (Thomas ve Grimes., 2002).

Psikodramanın tanıtımında en kullanışlı teknik olarak düşünülebilir. Bahsi geçen sosyal becerilerin diğer bağlamlara genelleştirilmesi, Psikodramanın etkilerinin kalıcılığını sağlamada oldukça önemli bir yere sahiptir.

Ayarla ilişkili olayların veya rutinin dizisini içeren ikinci adım, insanların yaptıklarını ve söylediklerini (sosyal ipuçları) gözlemlenmelerini içerir. Üçüncü adım, konuşmalar öğrencilerin söyleyebileceklerini veya yapabileceklerini göz önünde bulundurmaları ve başkalarının onları nasıl algıladığı anlamlandırmaya çalışmak Son adım, bireylerin harekete geçtiği zamandır. Psikodrama oturumunda liderden veya diğer grup üyelerinden aldıkları sosyal ipuçlarını göz önünde bulundurarak başkalarıyla etkileşimde bulunmaya başlamalarıdır (Bock, 2001).

Psikodramada Otizmli bireylerin açıklamaları kendilerini ifade etmeleri, ortam, insanlar, eylemler ve duyguları hakkında bilgi aktarmalarına fırsat tanımak, Oynanan oyunlarda yöneticinin talimatlarına uymak ve duruma uygun davranış yanıtları ile ilgili ifadelerin desteklenmesi, ifade edilmesini kolaylaştırmak ve bakış açıları kazandırmaya çalışmak , başkalarının duygularını ve tepkilerini tanımlayan cümleler ve ifadeler kazandırılmaya çalışmaları hedeflenmektedir (Gutstein, 2002; Marks ve ark., 1999). Bu stratejilerin sosyal gelişmeyi teşvik etmedeki ilgisine rağmen bu becerilerin diğer bağlamlara genelleştirilmesi problemli olabilir.

Yapılan Psikodrama oturumları, Otizmli çocukların belirli durumlarla nasıl başa çıkılacağına dair bir anlayış kazanabilir, Yeni ve tanıdık olmayan ortamlarda uygun şekilde yanıt vermek için donatılmıştır. Özel karakterlerin bakış açısından bakma durumunda, Otizmi çocuklar şunları öğrenebilir: duyguları yorumlama,

davranışları ve başkalarının niyetlerin anlama çeşitli eylemleri bekler ve tahmin eder sosyal sonuçlarıyla sonuçlanabilir. Etkili bir sohbette konuşmacı ve dinleyici benimsemelidir, örneğin belirli bir konunun ortak paylaşım olup olmadığına karar vermek için birbirimizin bakış açısına ihtiyacımız vardır. Psikodrama oturumlarında ne zaman konuşulacağını ve ne zaman dinlemek gerektiği ile ilgili iletişim becerilerinden alınan performansta çocuklardan bağlamına uygun daha fazla yanıt alındığı görülmüştür (Chin ve Bernard-Opitz., 2000).

Psikodrama da yaratılan fırsatlar Otizmli çocukların kendi modülasyonlarını değiştirme yeteneklerini artırabilir yani Her bir durumun sosyal taleplerinin yanı sıra başkalarının gereksinimlerini karşılayacak davranışlarda bulunulabilir. Psikodrama, her ikisini de aşmak için daha doğal bir yol sağlayabilir. Bunlar: a) uygun sözlü iletişim kalıpları (diğer bir deyişle konuşmaları ele geçirmek, Konuya odaklanma, vb.) ve b) uygun sözel olmayan iletişim. (ses tonu, ses yüksekliği, yüz ifadeleri, duruş ve vücut hareketleri) kişilerarası uzaklık ve konuşma ritmi ve zamanlaması).

Sözsüzün önemi iletişim becerileri, araştırmaların yalnızca%7'sinin Bir mesajın duygusal anlamı aslında kelimelerle taşındığını bulmuştur (Barnhill'de 2001b). Ayrıca, Barnhill, Cook, Tebbenkamp ve Myles (2002) tarafından yapılan bir çalışmada, rol oynama yoluyla sözel olmayan özelliklerin doğrudan öğretilmesi iki pozitif sonuç vermiş sonuçları da şöyledir: Otizmli bireyler tarafından ilk olarak, zamanla bazı sosyal ilişkiler geliştirildi ve sürdürüldü. İkincisi, çocuklar sözsüz iletişimini okuma yeteneklerini arttırdılar. Bu iletişim becerilerinin geliştirilmesi demek aynı zamanda diğer becerileride etkilemekte onlardan biride gözle temasın artması olarak bulunmuştur (Thomas ve Grimes., 2002).

Kendiliğindenlik durumu, gerçek yaşam durumlarında uygun şekilde davranmak (Church ve ark., 2000). Otizmli çocuklarda üretme ve seçme de dahil olmak üzere problem çözme yeteneklerinde bozulma eğilimindedir (Channon ve ark., 2001). Psikodrama gerçek yaşam problemlerine optimal çözümler sağlayabilir

Otizmli çocukların bu becerileri kullanabilecekleri gerçek yaşam bağlamlarının oluşturulmasıyla birlikte Bauminger (2002) tarafından yapılan bir araştırmada, Psikodrama müdahalesinde otizmli çocukların sosyal kurumlarla yani, ebeveynler, öğretmenler ve akranlarıyla, biliş yönünden sosyal problem çözmenin yanı

sıra sosyal öğrenme ve uygulama yeteneklerinin geliştiği paylaşım veya işbirliği gibi davranışların arttığı gözlemlenmiş olup genel olarak şu gelişmeler gösterildi: bir başkasına olan ilgiyi ifade eden konuşma, göz teması, ilgili sosyal çözümler, karmaşık duygu örnekleri sağlama ve ritüelistik veya tekrarlayan davranışların azalması gibi çocukların olumlu yönde bir artış gösterdiği bulunmuştur(Thomas ve Grimes., 2002).

Etkileşimde bulunmuş oldukları akranla birlikte farklı sosyal görevleri üstlenmişlerdir (Bauminger, 2002). Psikodrama tekniklerini kullanarak, Otizmlili bireyler sosyal biliş seviyelerini daha da geliştirebilir, daha geniş deneyler yapabilir davranışsal tepki aralıkları, insan duygularının inceliklerini incelemek ve geliştirmek onların farkındalığını arttırabilir (Bauminger, 2002).

Psikodrama teknikleri, uygulanabilir bir müdahale alternatifi olarak görünmektedir. Psikodramatistler: "Psikodrama keşfetmek için bir yöntemdir". Psikolojik ve sosyal problemlerin katılımcıların ilgili olayları çıkarmasını sağlayarak basitçe onlar hakkında konuşmak yerine hayatlarını oyunla deneyimleyecekleri bir kaynak üretmiştir "(Blatner., 2000).

Psikodrama, düşünmeyi kolaylaştıran çeşitli teknikleri içerir ve ilişkiler hakkında iletişim kurmak. Psikodrama, bütünleştirici bir süreçtir rol alma, rol değiştirme, rol uzaklaştırma, doğaçlama gibi teknikleri içerir, yaratıcı ama yapılandırılmış bir süreci temsil eden abartmak ve tekrarlamak sürecini içerir.

Perspektif değiştirme uygulaması, Otizmlili bireylerin sosyal aktivitede kendini yansıtmaya ve zihinsel esneklik oluşturmaktadır. Birçok sosyal sorun nedeniyle oluşan iletişimde beceri eksikliği, kişilerarası problem çözme ve sosyal farkındalık arttırıcıdır. Bu tip becerilerin doğrudan öğretilmesi Otizmlili bireylerde denenmiştir. Daha önce belirtildiği gibi, çeşitli sosyal beceri müdahalelerinin henüz kanıtlanmış olmadığı otizmlili bireyin gerçek dünyasına genelleme yapar (Safran, 2002).

Psikodramanın temel ilkelerinin çoğu özellikle Otizmlili bireylerle ilgilidir. Bu ilkeler fiziksel kullanımı içerir anlatıdan ziyade eylem, otantik karşılaşmaların teşviki, teşvik aktivitede kendiliğindenliğin ve soyut durumların daha somut hale getirilmesi. Bu teknikler katılımcıları arzuları hakkında olumlu açıklamalar yapmaya teşvik eder,

korkuları ve niyetleri anlayabilmeyi sağlar. Psikodrama teknikleri sözel olmayan konulara özellikle dikkat eder, ses tonu, yansıma, yoğunluk, bas, vb.

Rol geri dönüşleriyle empatinin gelişmesi ve aynı zamanda geri bildirimde bulunulması sosyometri gibi tekniklerle. Psikodrama abartı sağlar. Daha geniş yanıt aralıklarını araştırmak için davranışsal ifadeler oluşturmalarına olanak tanımaktadır. Böylece, bazı özelliklerin farkında olma durumu ortaya çıkar (Safran, 2002).

Blatner'e (1996) göre kişisel gelişimin birçok boyutu psikodramatik yöntemlerin kullanımıyla geliştirilmiştir. Psikodrama teknikleri duygu ve ilişkiler hakkında düşünme ve iletişim kurma araçlarıdır yaygın olarak bireysel ve grupla psikolojik danışma şeklinde kullanılmaktadır. Psikodrama canlandırma yapmaktır. Ancak, psikodrama tekniklerinin özü gelişim için kendiliğindenlik, hayal gücü ve şakacılık fikirlerini içerir ve kendini yansıma kapasitesini artırır

Geleneksel danışmanlık ve terapisi arasındaki ana farklardan biri Psikodramanın, katılımcıların kendileriyle ilgili olayları çıkarmaları fikridir. Basitçe onlar hakkında konuşmak yerine yaşıyor. Bir alanda keşfedilmesi gereken sorunlar veya durumlar canlandırma yapılarak yakın geçmiş veya uzak geçmiş, şimdiki zaman veya geleceği içerebilir. İkisi de dış koşullar ve durumun içsel yönleri ön planda. Psikodrama canlandırma artmış bir fırsat olarak hizmet etmeli kendinden yansıması. Psikodrama tipik olarak bir kanun dizisini takip eder bunun anlamı, diğer terapi türlerinden ve geleneksel tiyatro tiyatrosundan farklıdır. Bunlar düzeltici ve eğitici olmak. Psikodrama ile başka bir fark geleneksel terapi, tedavi odağı yerine hasta ve / veya danışanla, psikodramada dikkat odağı kahramanı denen kişi üzerinde yoğunlaşmayı kolaylaştıran kişiye yönetici denir. Kahramanın yanında yardımcı insanlar bulunur, bunlara destek oyuncu olarak yardımcı ego denir (Safran, 2002).

Psikodrama için yer keşif aşaması olarak adlandırılır, ancak uygun herhangi bir çalışma yeri olabilir. Kahraman, çalışmak isteyen bireyin rolü için kullanılan terimdir sorunları çözmeye, içgörü kazanma veya alternatif bir tepki modeli geliştirmek amaçlanır. Genellikle kahramanın deneyimleri veya ihtiyaçları grup sürecinin merkezi odağı haline gelir. Kahramanlar, sadece kendisini değil, başkalarını temsil eden tek veya çoklu roller üstlenirler kahramanın hayatında kişi veya önemi olan bir şeydir.

Psikodramada yönetmen keşif sürecinin kolaylaştırıcısıdır. Yönetmen genellikle grubun lideridir ve bir öğretmen, psikolojik danışman veya Psikodramatisttir. Yönetmen çoklu yönleri yönetmede anahtardır. Kanun Hükmünde; çeşitli teknikler. Yardımcılar, kahramanı etkileşime girme fırsatı sağlar Kendiliğinden sahnede aktif olarak yer alan insanlarla yeniden canlandırılıyor. Bir yardımcı, psikodramada "destekleyici oyuncu" olarak düşünülebilir (Safran, 2002).

Bir psikodramadaki seyirciler, kahramanlar gibi sahnede değildir direktör ve yardımcıları, ancak sürece tanıklık ediyor yani sadece seyirci değildir kahramanın psikolojik dinamikleri hakkındaki düşüncelerini paylaşmalarına izin vermektedir.

Konumdan bağımsız olarak, deneyim için bir alanın belirlenmesinde en önemlisi ekipmandır. Psikodrama sürecinde kullanılan özel teknikler entegre edilmiştir. çok çeşitli terapötik modalitelerin içinde birkaç teknik görünür ve bu Otizmlili bireylerle çalışmak için özellikle yararlıdır. Bu teknikler genellikle daha az karmaşıktır ve yöneticinin mevcut bir yeteneğinin olması daha muhtemel veya kolaylaştırıcısıdır. Ek olarak, bir grup terapisinde çeşitli teknikler kullanılabilir (yani, "Zorla Gir", "Çifte", "Ego Binası", "Rolün Tersine Dönmesi", "Paylaşılan Sırlar" vb.) Veya Bireysel birebir danışma bağlamında (Koçluk, Boş Sandalye, Monodram, Rol Sunumu, Kuklalar vb.) (Thomas ve Grimes., 2002).

Bir grup terapisinde bağlamında, senaryolar ve sosyal ikilemlere en uygun çözümleri üretmelerine yardımcı olur ek olarak, geri bildirimler ve destekler diğer bağlamlara yönelik becerilerde otizmlili bireylerin davranışları genellemesine katkıda bulunacaktır.

2.3.1.Uygulama İçin Çıkarımlar

Şu anda, giderek artan sayıda çocuğun sahip olduğu tespit edilmektedir. Otizmin artan prevalansı önemlidir. Eğitim uzmanları, bu çocuklara hizmet etmenin zorluklarını hızla keşfetmeye çalışmaktadır. Yurt dışında Çocuklar için çıkarılmış 1973 Rehabilitasyon Yasası'nın 504. maddesi uyarınca, Otizmlili öğrencilere ihtiyaçlarına göre konaklama imkânı sunulur. Bunların çoğu için "en az kısıtlayıcı ortam" belirlenmesinde öğrenciler, genellikle eğitim saatlerinin çoğunluğunu rehabilitasyonda geçirirler. Bu nedenle, zorluklardan biri öğretmenlerin eğitilmesinde yatmaktadır (Maag Katslyannis, 2000).

Bu farklı nüfusun ihtiyaçlarını karşılama konusunda duyarlı ve aktif olunmalıdır. Ayrıca otizmliler için düzenli eğitim sınıflarına yerleştirilmesi, paylaşım yapacakları anlamına gelir. Sınıflarında kimin olduğu kadar gelişmekte olan öğrencilerle alanın paylaşımı ve deneyimlenmesi daha normal olarak kabul edilir. Genellikle karmaşık olan anlama ve takip etmede başarısız olan Otizmliler için toleransın düzeyi sınıf düzeni ve okulun belirsiz kuralları gelişimlerini engelleyebilir (Myles & Simpson, 2001). Eğitimcilerin önemli bir rolü de toleransın önemini savunmayı içerebilir, bireysel farklılıkların anlaşılması ve kabulü buna dahildir. (Jacob ve Hartshorne, 2003; Thomas ve Grimes, 2002).

Kaynaştırma içeren bu çabayı hem öğretmenlerinin hem Otizmliler için çocukların hem de otizmi olmayan çocukların katılımını teşvik ederek, Psikodrama sürecinde öğrenciler eğitimcilerin, Otizmi daha iyi anlama ve kabul etme anlamında çocuklarca kolayca başarılabilir (Blatner, 2000).

Otizmliler için tüm çocuklar ve ergenler için geçerli olan bu uygulama bu kompleks olan bireyler için bu bozukluğun sadece eğitilmiş profesyoneller tarafından etkili bir şekilde ele alınması gerektiği unutulmamalıdır. Bireyselleştirilmiş bir şekilde çeşitli uygun araştırma temelli müdahaleler uygulayabilir (Myles ve Simpson,2001). Bu yöntemler yalnızca çoklu alanları ele almamalıdır. Otizm ile ilgili sosyal, davranışsal ve akademik (Jacob ve Hartshorne, 2003; Thomas ve Grimes,2002), diğer bağlamlarda genelleştirmeyi de teşvik etmeli ve gerçek hayat uygulaması hedef alınmalıdır.

2.3.2.Psikodramatik yöntemlerin kullanımı aracılığıyla otizmin geliştirilebilecek boyutları

2.3.2.1.Göz teması

Otizmi olan çocuklar, sosyal etkileşim için öncül bir beceri olan gözle temasta kusurlara sahip olma eğilimindedir. Göz temasını sağlamayabilmek, dikkat ve sosyal becerilerin gelişimini doğrudan etkileyebilir. Bu nedenle, göz temasının temel eğitim amacı, bireyi insanlarla göz teması kurmaya teşvik etmek ve göze temas süresini uzatmak yani iletişim alanında yaşanan aksaklıkları düzeltebilmektir. Psikodrama eğitimi, eğitmen ve birey arasındaki iyi sosyal etkileşim sayesinde göz temasını sağlayabilir. Örneğin, "Bütün grup üyelerinin sahnede serbest yürüyüp birden durup

selamlaşmalarının istendiği bir ısınma oyununda, bireyler el sıkıştı ve göz temasını koruyarak göz temasını olabildiğince uzun süre tuttu. Psikodramatist birbirleriyle iyi ilişkiler kurmalarını devam ettirebilmeleri için uygun sözel övgüler verdi. Eğitimin sonunda, çocukların birbirleriyle ve aileleriyle daha uzun göz teması kurdukları ve bir şey arzu ederken göz temasına daha özen gösterdikleri söylenebilir. Psikodramanın otizmlili bireylerdeki amacı, sosyal temasta bulunan insanlarla göz temasını sürdürme girişimini geliştirmek ve bu sayede bireyin hem kendi duygularını hemde iletişim kurulan bireylerin duygularını tanımaya başlamasıdır (Safran, 2002).

2.3.2.2. Talimatları takip

Talimatları takip etmek insanlarla ilişki kurmada temel bir yetenektir, ancak otizmlili çocuklar nadiren başkaları tarafından verilen talimatları takip ederler. Bu eğitimin amacı, bireyin başkalarının dilsel veya dilsel olmayan yeterlilikteki isteklerini anlama bilincini oluşturmaya yardımcı olmak ve daha sonra sosyal becerilerin geliştirilmesini teşvik etmektir. Eğitim yöntemleri aşağıdaki gibidir: Psikodramatist talimat verir ve bireye tamamlamaları için yönlendirme yapar ve daha sonra grup üyeleri birbirlerini talimatlı bir şekilde bir amaca yönelik yönlendirme yaparlar. Psikodrama eğitim programında, aynı eğitim her eğitim programında tekrarlanabilir, oysa talimatların anlaşılması zorlaşır ve yardım kademeli olarak azaltılır. Örneğin, ilk oturumlarda psikodramatist susadı ve grup üyesi olan birinden biraz su istedi. Psikodramatist rehberlik etti ve bu beceriyi tam olarak ustalaşana kadar suyu tekrar tekrar nasıl dökceğini anlattı ve model oldu. Daha sonraki oturumlarda talimatlar giderek azaltıldı ve Psikodramatist grup üyelerine içmesi için su döktüğünü hatırlattı. Grup üyelerinden gönüllü olan bir bireyin için su dökmesini istedi. Verilen veya istenilen yönergeyi amacına uygun yerine getirmek otizmlili bireyin öz kimliği algısını geliştirebilir ve güçlendirebilir (Myles & Simpson, 2001).

2.3.2.3. Taklit yeteneği

Taklit, başkalarının davranışlarını bilinçli olarak taklit etmektir. Gelişim psikolojisindeki önceki araştırmalar, bebeğin başkalarını taklit etme yeteneğinin hem zihin teorisinin hem de perspektif alma ve empati gibi diğer sosyal-bilişsel kazanımların kökenine bağlı olduğunu göstermiştir. Birçok çalışma, otistik çocukların taklit konusunda yetersiz olduğunu göstermiştir. Taklit çocukların sosyal becerilerinin

geliştirilmesinde ve ilerletilmesinde önemli olduğundan, taklit kusurları bireylerin sosyal zihniyetlerinin gelişimini doğrudan etkiler. Bu çalışmada taklit yetenek eğitiminin adım adım basitten karmaşık adımlara doğru ilerlemesi planlandı. Psikodramadaki taklit yetenek eğitimi daha fazla psikolojik unsur içerdiğinden çocuklar kolayca kabul edebilir ve eğitmenle uyumlu bir şekilde iş birliği yapabilir. Örneğin Psikodrama ısınma oyunlarından biri olan "Gölge oyunu" taklit yeteneğini geliştirebilmek için kullanıldı. Grup üyelerinden "sahnedeki kahramanın gölgesi gibi hareket et" yönergesinde taklit yeteneklerinin 3. Oturumdan sonra geliştiği bu durumda sosyal açıdan ve bilişsel açıdan "An'da olmak, farkında olmak" durumunu otizmli bireylerde arttırdığı görülmüştür (Myles & Simpson, 2001).

A. Öz farkındalık

1. İçsel hislerin, hedeflerin, güçlü yanların, zayıf yönlerin, ihtiyaçların, korkuların netleştirilmesi
2. Daha geniş bir rol repertuarının büyümesi, daha gerçekçi bir beden imgesi, birinin farkındalığı kişilerarası tarz, alışılmış cevaplar
3. Sorumluluk duygusu ve ego sınırlarının güçlendirilmesi

B. Kişilerarası becerilerde

1. Daha fazla güven, özerklik, inisiyatif, kendini açıklama, kendini beyan etme kapasitesi
2. Diğer insanların zayıf yönleri, korkuları, ihtiyaçları konusunda artan farkındalık, sıcaklık farkları
3. Bazı ortak etkileşimli ve semantik iletişim bilgisi zorluklar; kendini rahat ve net bir şekilde ifade edebilme (Myles & Simpson, 2001).
4. Daha az çarpıtma ile dinleme, empati kurma yeteneği

C. Değer sistemlerinde hedeflenenler

1. Yaşam felsefesi, kişinin kendi ölümünün anlamı hakkında bir fikir, önemi hayatın ruhani kaygılarla ilişkisi, meditasyon (Myles & Simpson, 2001).

D. Kendiliğindenlik durumunda hedeflenenler

1. Oynaklık, doğaçlama, sanata katılım, şarkı, dans, drama, mizah, merak etmek

E. Duyusal uyanma

1. Beden hareketi, ritim duygusu, denge noktaları, uygun dokunuş kullanımı ve duygusallık.

F. Hayal Gücü

1. Hayaller, semboller, imgeler, rehberli kullanma becerilerinin geliştirilmesi fantezi, sezgi, kişisel gelişimde hikaye anlatımıyla hayal gücünü kullanabilme sağlanmaktadır (Myles & Simpson, 2001).

2.3.3. Tipik psikodramatik bir oyunun özet bir açıklaması

A. Isınma

1. Yönetmen kendini ısıtır.
2. Grup hedefleri, rolleri, zaman düzenlemelerini vb. Tartışır.
3. Tanışmak; grup üyelerini her birine tanıtmak için alıştırmalar kullanılır diğer.
4. Yönetmen, grup uyumu oluşturan alıştırmalarda gruba liderlik eder ve doğallığın artmasını teşvik eder
5. Gruba veya bireye ortak ilgi konusu olan bir tema ortaya çıkıyor.
6. Grup üyelerinden biri, kendi görevini alacak olan kahramanı seçer. Kendi veya grubun sorununu oynar (Blatner, 2000).

B. Eylem

1. Yönetmen, kahramanı, sorunun kısaca olduğu sahneye getirir. Ve bu grupça tartışılmıştır.
2. Çatışma somut bir örnekle yeniden tanımlanır.
3. Yönetmen, kahramanın belirli bir ortamı tanımlamasını açıklar. Eylem gerçekleşir, böylece "sahne ayarlanmış olur".
4. Kahramanı sahneyi "burada" gerçekleştiriyormuş gibi oynaması istenir ve şimdi ve burada ilkesi gerçekleşir"

5. Yönetmen, grubun diğer üyelerine diğer önemli bölümleri oynar. Kahramanın dramında rakamlar bu insanlar daha sonra yardımcı egolar olur

6. Açılış sahnesi tasvir edilmiştir.

7. Yönetmen, yardımcı egoların, kahramanı alarak rollerini öğrenmelerine yardımcı olur. Parçaları onlarla değiştirir (ters roller).

8. Diğer psikodramatik tanıtımı yapan yönetmen ile sahne devam ediyor ifade edilen duyguları detaylandırma işlevini yerine getiren teknikler (Myles & Simpson, 2001).

9. Yönetmelik yürürlüğe girdikten sonra, yönetmen sırayla çeşitli başka teknikler kullanır. Kahramanın deneyiminin farklı yönlerini keşfetmesi amaçlanır.

C. Çalışma

1. Kahramanın başka adaptif tutum ve davranış geliştirmesi için yardım edilir onun durumuna grubun üyelerinden tepkiler verilir.

2. Kahramanı farklı bir yaklaşım deneyerek çatışmanın rolü tekrarlanır her denemeyle kahraman durumun başka yönlerini görmesi hedeflenir.

3. Diğer grup üyeleri tarafından modelleme yapılır ve nasıl başa çıkacaklarını gösterirler (Blatner, 2000).

4. Kahramanı ve onun yardımcı egoları arasındaki rol ters çevrilir kahramanın ne tür davranışlar keşfedebileceğini fark etmesini sağlamak ve istenilen efekti elde etmek.

D. Kapanış

1. Ana eylemin ardından, yönetmen kahramanın bazılarını almasına yardımcı olur. Diğer grup üyelerinden destekleyici geribildirim önemli bir yere sahiptir.

2. Yönetmen, grup üyelerini kahramanı ile paylaşmaya teşvik eder. Roller ile ilgili kişisel duygular paylaşılır.

3. Yönetici, çeşitli destekleyici psikodramatik teknikleri kullanmaya devam edebilir

4. Grup tarafından daha fazla tartışma izler.

5. Son olarak, yönetmen çeşitli teknikler kullanarak deneyimini sonlandırmak için hareket eder (Blatner, 2000).

2.3.4. Otizm Spektrum Bozukluğu için seçilmiş Psikodrama teknikleri

Isınma: Grup uyumunu geliştirmek için çok çeşitli teknikler kullanılabilir; Görevlerini gruplandırmak veya özel bir atmosfer yaratmak. Isınma standart psikodrama ve grup terapisi tekniklerinin bir parçasıdır.

Tavsiye Verme: Kahramanı, hayali bir diğerine tavsiye verir, örneğin, Bir yardımcı tarafından veya boş bir sandalyede oynamasını ister bunlar ebeveyn, bir akran, bir öğretmen olabilir (Blatner, 2000).

Amplifikasyon: Kahramanın usulca konuşulan sözleri iki kat yüksek sesle tekrarlaması istenir. Bir fikre daha fazla his vermek için usulca konuşulan herhangi bir cümle yüksek sesle konuşulabilir.

Sırtın Arkası: Kahramanı odanın bir köşesine gider ve oradan uzaklaşır. Yardımcı egolar, sanki orada yokmuş gibi konuşmaya devam eder (Myles & Simpson, 2001).

Koçluk: Yönetmen, vücut duruşu ve adım atışı çeşitlerinde kahramana koçluk yapar. ses, rol tanımı gibi durumlarda yönlendirici olur.

Eylemin Kesilmesi: Yönetmen her gördüğü zaman psikodrama işlemi durdurulur. rolü olmayan, engellenen veya devam edemeyen katılımcılar için kullanılan ifade "Donma"dır küçük ayarlamalar yapılması gerektiğine işaret etmek için kullanılabilir. Katılımcılar duygusal konumlarını koruyup gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra oyuna devam edilir (Blatner, 2000).

Dans ve Hareket: Kahramanı hareket etmeye teşvik edebilir veya izin verebilir. Duyguları daha iyi ifade edebilmek için bir sahnede sözsüz olarak hareket edilebilir. Yani doğaçlama yapılabilir (Moreno, 1953).

Görevden alma: Bir oyunu bitiren yardımcıları ya da kahramanlar oynanan rolden kendilerini ayırt etmesi için yapılır. Bu uğraşarak yapılır bir tür dramatik sembolik jest ya da bir sözlü ifadeyle görevden alınabilir (Moreno 1953).

Yönlendirilmiş Diyalog: Bu, bir kişiye verilen bir veya bireyi ifade özgürlüğü ile tekrar tekrar söylenebilecek iki cümle verilir ve ses tonundaki değişimler, jestler vb. verilen diyaloga uygun şekillenmesi istenir.

Çift: Kahramanı, rolü bir destek olarak hareket etmek olan bir yardımcı ego tarafından birleştirilir. Kahramanın pozisyonlarını veya duygularını sunması istenir. Yardımcı ego genellikle kenarda duruyor ve kahramanı hafif bir açıyla izleyerek empatik hissi yaratmak istenir veya kahramanın fikirlerini ve duygularını paylaşmasına yardımcı olur (Myles & Simpson, 2001).

Boş Sandalye: Boş sandalye, oynayacak başka bir kişiyi temsil eder. Kahramanın çıkarılmasında ücretsiz rol. Bu genellikle daha fazlasını sağlar duyguların ve fikirlerin kendiliğinden ifadesi (Moreno., 1953).

Gelecek Projeksiyonu: Gelecekte belirli bir sahne üzerinde durulur ve canlandırılabilir. Aşağıdakileri içerebilir: en çok umutlananlar, en çok korkulan olaylar, abartılı tepkiler vb.

Hoşçakal Sahneleri: Bunlar, oyunun tamamlanmasında kullanılan kısımlardır. Önemli olayları işlemek ve kapanmak için bitmemiş işleri bitirmeye çalışmak hedef alınır (Blatner, 2000).

İdealleştirmeler: Bir kahraman bir sahnede ideal benliğini tasvir edebilir ve bu rol aynı zamanda kimliğinin diğer bölümleriyle diyalog için kullanılabilir. İdeal benlik, akran, ebeveyn veya kardeş olarak, gerçek veya hayal gücü kullanılarak da oluşturulabilir (Moreno, 1953).

Kimlik: Kahraman biri kendini ve diğeri temsil edecek iki yardımcı seçer. Yardımcılar kahramanın seçtiği kimlikle ilgili "kimliğin negatif yönleri" veya kahramanın bu yönünü temsil eden herhangi bir özelliği deneyimleyerek yorumlar yaparlar.

Yargı Sahnesi: Kahramana mahkeme salonu sahnesi açısından bir çatışma sunar. Davalı, savcı, hakim, jüri, savunma avukatı ve diğerlerinin rolleri genellikle sembolik öneme sahiptir.

Mektup: Kahraman hayali bir mektup yazar ya da kendisi için önemli birinden mektup okur. Bu teknik ısınma olarak kullanılabilir, Kahraman isterse mektubu sadece okuyabilir, isterse de yardımcı egolar yardımıyla mektubunu oynayabilir.

Magic Shop: Her seferinde bir kişi, grup üyeleri hibe verebilecek bir "dükkâncı" ile pazarlık ediyor. Arzuları ve dilekleri için dükkancıyla pazarlık yaparlar. Dükkan sahibi genellikle büyümlü yeteneklere sahiptir ve yeteneklidir. İsteyen grup üyelerinin dileklerini verir (Moreno, 1953).

Ayna: Kahraman geri çekilir ve yardımcı egolar rolünü üstlenirken izler canlandırılan bir yardımcı tarafından tekrar oynatılır. Bu video kaset benzeri bir işlev olarak hizmet vermektedir Güçlü bir çatışma tekniğidir ve kahramanın takdirine bağılı olarak kullanılır. Kahramanı eleştirilmemelidir (Moreno, 1953).

Monodrama: Kahraman psikodramanın tüm bölümlerini oynuyor. Avantajı kahramanın bakış açısı tamamen temsil edilir. Monodrama boş sandalye tekniğiyle bireysel terapide sıklıkla kullanılır ve sıklıkla

Sözsüz Teknikler: Psikodrama sırasında dans, müzik, pandomim, dokunma ve diğer sözsüz iletişim yöntemleri için güçlü araçlar olarak kullanılır. Bilincin ve savunuculuğun ötesine geçmek (Samson ve ark.,2012).

Kişileştirme: Nesnelere veya kavramlar, sanki duyguları varmış gibi rollerle gösterilebilir ayrıca düşüncelerde kişileştirilebilir. Kahramanın mülkiyeti kahramanın zihni ve içsel hali projeksiyonları kullanılır. Vücut parçaları veya fizyolojik baş ağrısı veya bacak ağrısı gibi durumlar da düşünülebilir. Niyetler veya duygularda kişileştirilebilir (Moreno 1953).

Fotoğraf ısınma: Yönetmen, grup üyelerini hatırlamaya veya geçmiş yaşamlarının önemli görünen bir yönünün fotoğrafını çekmeye teşvik eder. Kahraman kendini fotoğraf sahnesine yansıtır ve önemli yönlerini araştırır.

Kuklalar: Kuklalar bir grubun ısınmasında yardımcı olarak kullanılabilir. Bir kahraman için işe yarayabilir Kuklalarla durumun bazı unsurlarını görmenin bir yolu olarak. Çocuklar, psikodrama oyunlarına katılırken genellikle yardımcı olurlar (Moreno, 1953).

Uzaktan Kumanda: Yönetmen, kahramana görünmez veya gerçek bir cihaz olarak verir. Bir düğmeye basıp "susturma", "duraklat", "geri sarma" gibi komutları çağırmak için kullanılır. "hızlı ileri sarma" veya "ses seviyesi" ayarlayabilme özelliğine sahip olacaktır. Bu durumun grup üyeleri ve kahraman için öz farkındalık öz güven ve kontrol kabiliyetlerini artırıcı olması beklenir. Aksiyon, replay, gelecekteki projeksiyon ve amplifikasyon kesme teknikleri kullanılabilir (Blatner, 2000).

Replay: Sahneler, değişiklik yapmak veya için yeniden düzenlenebilir farklı bir son, daha etkili bir kişilerarası strateji ve belirli bir sonuç istendiğinde sahne tekrar oynanabilir (Samson ve ark.,2012).

Rol Sunumu: Psikodramada nesnelere psikolojik olarak gerçek olabilir. Yani Kahramanlar doğrudan cansız bir cisim kullanarak herhangi bir rol sunabilir bireyin algısını temsil eder (Moreno, 1953).

Rolün Tersine Dönmesi: Bir psikodrama oyununa katılan başlıca katılımcıların rolleri değişir. Rol geri dönüşü kahramanın başka biriyle empati kurmasının uygun olduğu durumlarda belirtilir. Kişinin bakış açısı kazanabilmesi hedeflenmektedir.

Rol Alma: Rol alma, genellikle birinin rolünü almayan bir rol üstlenme eylemidir. Bu süreçte kendiliğindenlik vurgulanmaktadır. Kişiler aslında aldıkları rolde kendilerini yansıtmaktadır (Neckar ve Bob,2017).

Kendini sunma: Bir kahraman evini, iş yerini veya okul ortamını bir arada sunar. Bu sosyal ortamda ilgili kişilerin tasviri ile insanlara nasıl olduğunu gösterir söylenen ve söylenmeyen davranışlarda bulunduğu anda aslında kahraman kendi dünya görüşünü anlatmaktadır (Blatner, 2000).

Paylaşılan Sırlar: Her grup üyesi bir kağıda bir sır yazar ve onu içine koyar. Herkesinkilerle karıştırılmış bir kap içine konur ve sırlar toplanıp rastgele okunur ve üzerinde durulur. Bu genellikle yararlı bir ısınmadır. Grup uyumu kurma tekniği olarak kullanılır (Neckar ve Bob,2017).

Silent Auxiliary: Aktiviteler, konuşmadan ziyade jestlerle önerilmektedir. Pantomim gibi bir oyun hiçbir şey düşünemeyen bir grup üyesine kendini ifade etmesine izin verir

Soliloquy: Kahraman seyirci ile duygu ve düşüncelerini paylaşır bu normalde gizli tutulur ya da bastırılırdı. Bir sahne çekilirken eve yürüyerek gitmek, hijyene katılmak vb. yalnız bir faaliyette bulunmak bu oyuna dahil olabilir Soliloquy, kendine tavsiyede bulunmak, cesaretlendirmek için sözcükler içerebilir. Bir tecrübeyi incelemek ya da özeleştirme vermek için uygun bir oyundur (Moreno, 1953).

İkame Rolü: Kendilerini canlandırmak istemeyen kahramanlar istekli olabilir Benzer koşulları olan başka birinin rolünü çıkar. Örneğin, bir gülünç genç rolünü oynayıp kendilerini daha rahat hissedebilirler (Neckar ve Bob,2017).

Sembolik Mesafe: Kahramanı kendisinden biraz farklı bir rol üstlenir. Sonra kahramanı yavaş yavaş kendi yaşam koşullarına gerçeğe doğru yönlendirilir. Bu teknik, bir hikaye çizgisiyle birlikte kullanılabilir yani kitap ya da filmde başlayan sahne kahramanın gerçek yaşam koşullarına dönüşür(Samson ve ark.,2012).

Telefon: Bu metaforun kullanımı kendiliğindenliği ve etkileşimi teşvik eder. Katılımcılar herhangi bir yanıt olmadan arama yapabilir ve alabilirler.

Dokunmak: Bazı canlandırmalar, bir kol ve omuz, el sıkışma, itme veya çekme. Sözsüz iletişim biçimleri incelik veya abartı ile kullanılabilir güçlü araçlardır (Blatner, 2000).

2.4.Otizm ve Psikodrama duygusal işleme perspektifi

Otizimde duygu işleme konusundaki bulgular tutarsız olmuştur, bu zorlukların temel bir özelliği göstermeyebileceği önerisine yol açmıştır. Daha ziyade, duygu işleme bu sorunlar genellikle eş meydana gelen kök yerine Otizm gözlenen sürülmüştür (Blatner, 2000).

Önemli bir şekilde, otizimli kişilerde duygusal işleme genel popülasyona kıyasla daha fazla olduğu düşünülmektedir. Otizm ile duygu işleme arasındaki ilişkinin altını çizebilecek çok sayıda potansiyel mekanizma vardır. Bir meta-analizi beyin çalışmaları duygu işleme, spesifik olarak ilişkili beyin alanlarında sayıda azaltılmış aktivasyonu ile ilişkili olabileceğini düşündürmektedir. Amigdala , ayna nöron sistemi ile ilgili beyin bölgelerinde dorsomedial prefrontal korteks ve sağ izolasyonlu ve precuneus Her ne kadar bu popülasyondaki potansiyel bağlantılar

konusunda daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulsa da, otizmin amigdala ve insulada da dahil olmak üzere atipik nöral bağlantı ile ilişkili olduğu bilinmektedir (Blatner, 2000).

Sonuç olarak hem otizmin hem de aleksitiminin, kesin olarak bağlı olarak “saf” otizm, “saf” aleksitimi veya birlikte ortaya çıkan otizm ve aleksitimi olarak ortaya çıkabilen atipik beyin bağlantısına karşı genetik bir kırılganlıkla ilişkili olabileceği öne sürülmüştür (Neckar ve Bob., 2017). Bu durum Otizmi olan bireylerin, bu duygusal işlem zorluklarını yönetmede yardımcı olabilecek müdahalelerden faydalanabilecek farklı bir otizimli insanlar grubunu temsil ettiğini göstermektedir. Otizmde duygusal işleme potansiyel bir arada ortaya çıktığını anlamak hem klinik hem de araştırma amaçlı hayati önem taşımaktadır. Duygusal işleme otizimli insanlar için ek zorluklarla ilişkili olabilir, bu aynı ergen çalışmasında hem Otizm hem de duygusal işleme engeli olan bireylerin yalnızca Otizme kıyasla daha yüksek düzeyde kaygı ve duygusal zorluklar yaşadıkları tespit edilmiştir. Ayrıca, otizimli kişilerin bir dizi akıl sağlığı sorunu için yüksek risk altında oldukları bilinmektedir ve duygusal işleme engeli psikoterapötik tedavi için daha kötü sonuçlarla ilişkilidir. Bu nedenle, birlikte ortaya çıkan otizm ve duygusal işleme engeli olan bireyler, duyguları belirleme ve iletme eğitimi veya farkındalık egzersizleri gibi hedefli müdahalelerden faydalanabilir. Duygu işleme hipotezinin ayrıca Otizmde duygu işleme üzerine gelecekteki araştırmalar için önemli etkileri vardır; bu, tasarım ve analizlerinde duyguları kontrol etmenin bu ve bununla ilgili alanlarda yapılacak çalışmalar için gerekli olabileceğini düşündürmektedir (Blatner, 2000).

Daha az yaygın olmakla birlikte, duygular doğal olarak ben ve dış dünyanın Markram'ın duygusal ve bilişsel algı ve ifadesindeki farklılıklar ile doludur. Otizm bağlamında anlamlı olan sözsüz ifade biçiminde de ifade edilebilir. Vücut duruşu ve yüz ifadesi seviyesindeki sözel olmayan duygusal ifadedeki farklılıklar, Otizmde, birlikte gelen duygusal işleme engeli ile açıklanabilecek duygusal yüz ifadesindeki anormalliklerin kanıtı olarak gösterilebilir (Trevisan ve ark., 2016).

Psikodrama, Duygu işleme sınırlılığı olan bireylerin kendilerini ifade etmelerine ve duygularını işlemesi ve yayması için ihtiyaç duydukları sözlü ifade sistemine erişmelerine olanak sağlar (Meijer-Degen ve Lansen., 2006). Otizimli bireylerde yüksek oranda sinestezi vardır ve duygularını ifade etmek için sıklıkla

renkler kullanırlar (Neckar ve Bob.,2017). Psikodrama grup terapisi, otizm semptomları için etkili bir tedavi yöntemidir. Malkina-Pykh (2013) ve karmaşık olarak duygusal yetkinlikle bağlantılı olabilir.

Bojner Horwitz ve ark. (2015), Yukarıda bahsedildiği gibi, Psikodrama, müzik sanat, duyguları anlamak, işlemek ve iletmek için başka bir alternatif araçtır. (Allen ve Heaton, 2010 ; Zangwill, 2013). Otizmliler için bir çıkış olarak sözel olmayan duygusal ifadenin bu kanıtı ayrıca, Otizmin duygusal semptomlarının bazıları için nedensel bir faktör olabileceğini, ancak alternatif duygusal etkileşim ve ifade yoluyla telafi edilebileceğini göstermektedir. Gerçekten de, duyguya yanıt vermenin önemli bir kısmı, eylem planlaması ya da zor duygulara (genellikle bilinçaltında) bir yanıt planı stratejisi yapmaktır. (Samson ve ark., 2015b) ve böyle bir strateji sağlandığında, Otizmliler öz bilinç anlamında yanıt verebilir. Otizmlilerin duygularını sağlıklı bir şekilde anlamalarına ve başa çıkmalarına yardımcı olmak için Psikodramanın etkin bir biçimde planlanarak ve grup içerisindeki otizmlilere göre revize edilerek verilmesi etkili bir tedavi yöntemi olacaktır.

Duygularına verilen yukarıdaki tepkiler, duygusal düzenlemeye yönelik çok önemli bir adımı temsil eder duygusal çatışmaların ifadesi, daha sonraki tanınma ve düzenlemelere yönelik ilk yol olabilir. Ayrıca, duygusal işlemenin önemli bir bileşeni, içindeki duyguları düzenleyebilmek ve çeşitli bağlamlara uyum sağlayabilmektir. Bu, Otizm bağlamında özellikle önemlidir, çünkü Otizmin sık görülen bir özelliği, kontrol edilemeyen sinir krizi ve patlama ve kendine zarar verme davranışları sergileyen birçok kişiyle birlikte, sesle ilgili duygusal düzenlemelerin eksikliğini yansıtan davranışlardır (Samson ve ark., 2014). İlginç bir şekilde, duygu ifade edici davranışı engellemeye odaklanan davranışsal baskılama stratejilerinin, doğal olarak bilişsel yeniden değerlendirme üzerine duygusal ifade baskılamasını destekleyen Otizmliler tarafından kullanılan strateji olduğu gösterilmiştir. Bu, bireylerin duygularını yeniden değerlendirmekten çok baskılamaya daha fazla güvendikleri gözlenmiştir (Swart ve ark.,2009). Otizmde görülen benzer şekilde ortaya çıkan duygusal düzenleme güçlüklerinin çekirdeğinde olabileceği, duygu işleme hipotezini daha da destekleyebileceğini gösterebilir (Samson ve ark.,2012).

3.YÖNTEM

Bu araştırmanın amacını, duygusal küntlük belirtilerine sahip 7-14 yaş aralığındaki Otizm Spektrum Bozukluğa sahip bireylerle yapılan psikodrama grup terapi uygulamasının etkisi ve bu öğrencilerin duygularını anlama ve ifade etme becerileri ile yaratıcılık ve spontan davranışlarındaki artışın duygusal işleme yönünden incelenmesi oluşturmaktadır. Bu bölümde çalışma grubu, araştırmanın modeli, veri toplama araçları ve toplanan verilerin analizinde kullanılan istatistiki çözümlene yöntemleri bulunmaktadır.

3.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada eşleştirilmiş ön test- son test deney kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Bu desen yazara deneysel çalışmadan önce iki grubunda ön test puanlarını karşılaştırma fırsatı verir, "başlangıçta gruplar benzer ise, iki grubun son test ölçümleri farklı ise yapılan deneyin geçerliliği" noktasını düşündürür (Büyüköztürk, 2001). Deney ve Kontrol gruplarındaki bireyler eşleştirilmiştir. Eşleştirme ölçütü olarak, otizm spektrum bozukluğu içerisinde yer alan Atipik Otizm ve Asperger Sendromuna sahip bireylerin sosyo-emosyonel ve iletişimsel yetersizlikleri alınmıştır.

Bu araştırma, 7-14 yaş otizmlili bireylerin psikodrama grup terapi çalışmalarıyla duygularını tanıyabilmek, ifade edebilmek ve spontan davranabilme yetkinlikleri üzerindeki etkiyi inceleyebilmek amacıyla deneysel model deseniyle çalışılmış bir araştırmadır. Bu araştırmada Ön test- Son test Kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Yarı deneysel model, değişkenler arasındaki sebep sonuç ilişkilerini yordamayı hedefleyen bir modeldir. Yarı deneysel modelde araştırmacı bu hedefi gerçekleştirebilmek için değişkenleri yani bağımsız değişkenleri manipüle etmekte ve araştırmanın iç geçerliliğini koruyabilmek için istenmeyen (dışsal) değişkenleri kontrol altına almaktadır. Araştırmacı bağımlı değişkenler üzerinde ölçme işlemini yapmaktadır (Büyüköztürk, 2014).

Bu araştırma, 7-14 yaş otizmlili öğrencilere uygulanan ölçekler sonucunda, Otizm spektrum bozukluğu içerisinde, Atipik Otizm ve Asperger sendromu olarak tanı

ve tespit edilen bireylerden oluşturulan Deney ve Kontrol gruplarıyla çalışılmıştır. Deney grubuna araştırmacı (Yönetmen- Psikodramatist) tarafından psikodrama aşamalarının (Isınma- Oyun- Paylaşım) sırasıyla yer aldığı yarı yapılandırılmış psikodrama grup seansları uygulanmıştır. Deney ve Kontrol grubunun çalışma süresince ilaç değişikliği, doz değişikliği veya başka bir psikolojik destek veya ders gibi dış bir değişkenin müdahil olmaması sağlanmıştır.

Çizelge 3.1 Araştırmada kullanılan Ön test Son test Kontrol Gruplu Desen Tablosu

Grup	Ön-test	İşlem	Son-test
Deney		Psikodrama	
	1.ABC Kayıt Formu		1.ABC Kayıt Formu

Grup	Ön-test	İşlem	Son- test
Kontrol		Herhangi bir işlem yok	
	1. ABC Kayıt Formu		1.ABC Kayıt Formu

Yarı deneysel model üzerine çalışılan bu araştırmanın bağımlı değişkenini Kağıthane Kum Saati Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezinde eğitim gören 7-14 yaş Otizm Spektrum bozukluğa sahip otizmliler bireylerin sosyal beceri düzeyleri ve Otizm semptom derecesi oluştururken, araştırmanın bağımsız değişkenini psikodrama grup seansları oluşturmaktadır. Deney grubundaki otizmliler bireyler 16 hafta boyunca haftada iki defa, en az bir buçuk saat süren psikodrama grup seanslarına katılmış, fakat kontrol grubundaki otizmliler bireylere herhangi bir müdahale yapılmamıştır.

3.2.Evren ve Örneklem Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini İstanbul, Kağıthane ilçesinde eğitim gören 250 atipik otizmliler birey oluşturmaktadır, örneklem grubunu ise Kağıthane'de faaliyet gösteren Kum Saati Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezinde eğitim göre 7-14 yaş Otizm spektrum bozukluğa sahip, 35 Deney 35 Kontrol gurubundan oluşan 70 öğrenciden oluşturulmuştur. Evren ve örneklem sayıları belirlenirken otizmin cinsiyete göre görülme sıklığı ve 7-14 yaş skalası baz alınmıştır. Örneklem seçme yöntemi olarak

“Kota örneklem seçim tekniği” kullanılmıştır. Psikodrama grup terapisi kurallarına göre uygun sayıda, Psikodramanın sosyal beceri ve otizm üzerindeki etkisini saptayabilmek amacıyla kontrol edilebilecek düzeyde örneklem sayısı belirlenmiştir. Deney ve kontrol gruplarının oluşturulabilmesi için 250 Otizm spektrum bozukluğa sahip bireye Otizmi ve sosyal beceriyi ölçmek için ABC Kayıt Formu uygulanmıştır. Bu uygulanan ölçeklerden ABC Kayıt Formunda şu anda Otizm spektrum bozukluğu adı altında toplanan daha önce Atipik otizm ve Asperger sendromu olarak nitelendirilen bireyler tespit edilmiş ve araştırmaya dahil edilmiştir. Seçilen Otizmliler Deney ve Kontrol gruplarına yerleştirilirken otizmin erkek ve kızlarda görülme oranı ve dağılımları göz önünde tutulmuştur. Deney grubu 20 erkek 15 kız olmak üzere toplam 35 bireyden, Kontrol grubu da 20 erkek 15 kız toplam 35 bireyden oluşmuştur. Deney grubuna yerleştirilen 35 otizmliler ile 16 hafta boyunca haftada iki gün en az 1,5 saat süren psikodrama grup seansları gerçekleştirilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Bu form araştırmacı tarafından hazırlanmış ve katılımcıların ad- soyad yaş ve cinsiyet gibi demografik verilerinin yer aldığı formdur.

3.3.2. ABC Kayıt Formu:

Son yıllarda otizmi derecelendirme, değerlendirme ve tarama amacıyla geliştirilen ölçeklerden biri de Otizm Davranış Kontrol Listesidir (Autism Behavior Checklist-ABC). Krug ve ark., (1993) tarafından geliştirilen ve ABC olarak isimlendirilen ölçek pek çok yerde ve ülkede otizmde tarama ve eğitimin programlanıp değerlendirilmesi için sık kullanılan ölçekler arasındadır (Bildt ve ark., 2005, Eaves ve ark., 2000, Sevin ve ark., 1991). ABC, Eğitimsel Planlama İçin Otizm Tarama Aracının (ASIEP-2) beş alt ölçeğinden biridir. ASIEP-2'nin diğer alt ölçekleri, sözel davranışı, etkileşimi, öğrenme hızını ve eğitimsel performansı ölçmektedir. İlk kez 1978 yılında yayınlanan ASIEP, 1993 yılında bu süre içinde yapılan araştırma bulguları eklenerek ölçekte bir değişiklik yapılmaksızın ASIEP-2 adıyla yeniden yayınlanmıştır (Krug ve ark., 1993). ABC, duyuşsal alt ölçek (9), ilişki kurma alt ölçek

(12), beden ve nesne kullanımı alt ölçeği (12), dil becerileri alt ölçeği (13), sosyal ve öz bakım becerileri alt ölçeği (11) olmak üzere toplam beş alt ölçekten oluşan 57 maddelik bir değerlendirme ölçeğidir. Bu ölçekten alınabilecek en düşük puan 0, en yüksek puan ise 159'dur.

ABC'nin en önemli avantajlarından biri hem öğretmenlerden hem de ebeveynlerden bilgi almayı sağlayan kolay uygulanabilir bir ölçek olmasıdır (Krug ve ark.1993). Otizm Davranış Kontrol Listesi'nde yer alan ve otistik belirtileri tanımlayan 57 madde daha önce geliştirilen 8 aracın gözden geçirilmesi sonucu elde edilmiştir. Ölçek maddeleri otizm konusundaki çalışmalarıyla uluslararası düzeyde tanınmış 26 uzmana gönderilmiş ve onların önerileri doğrultusunda yeniden düzeltilmiştir. Son olarak, düzeltilen davranış tanımları bir tanıtım mektubu ile özel eğitim alanında çalışan 3.000 kişiye yollanmıştır. Bu kişilerden, ölçeği tanıdıkları bir kişi için doldurmaları istenmiştir. Araştırmacıların isteğine yanıt veren uzmanlar aracılığıyla 18 ay 35 yaş arasında olan otizm tanısı almış 172, ağır zeka geriliği olan 423, duygusal sorunları olan 254, işitme ve görme engelli 100 ve hiçbir bozukluğu olmayan 100 kişi olmak üzere 1049 kişiden veri toplanmıştır.

3.3.3.Verilerin Toplanma Yöntemi

Araştırma için belirlenen örneklem İstanbul ili Kağıthane ilçesinde bulunan, Kum Saati Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezinde özel eğitim alan, Kota örnekleme yoluyla seçilen 7-14 yaş Otizmli öğrencilerinden oluşan 70 bireyden oluşmaktadır.

Araştırmayı yapabilmek için gereken izinler Haliç Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır. Örneklemin evreni temsil ettiği varsayımında bulunarak hareket edilmiştir. Araştırmanın amacı, bilimsel literatüre katkı sağlayabileceği ve otizm alanında psikodramanın neredeyse hiç araştırılmadığı bu araştırmanın bazı ilkeleri ortaya koyacağı varsayımında bulunmaktadır. Ölçekler Psikodrama oturumundan önce ve sonra yani ön test- son test şeklinde yapılacağı ölçeklerin araştırmacı, vasiy ve bireyin cevaplayacağı cevaplamanın tahmini kaç dakika süreceği, elde edilen bilgilerin araştırmacı tarafından inceleneceği, değerlendirileceği ve bilimsel amaçlar dışında kullanılmayacağı,

tamamen gizlilik esasına bağılı kalınacağı anne-babalara ve araştırmaya katılan bireylere anlatılmış, bu bilgilendirmeler sözlü ve yazılı olarak yapılmıştır.

Bu araştırmada, veri toplama aracı olarak ölçek tekniğı ve deney tekniğı seçilmiştir. Anket formu yaş, cinsiyet, ebeveyn birliktelik durumu, psikiyatrik destek durumu ve sosyoekonomik değışkenlerinden oluşan demografik bilgiler bölümü, 57 maddeden oluşan ABC Kayıt formundan oluşmaktadır. Veri toplama işlemi 2019 yılı Nisan ayı içerisinde tamamlanmıştır. Ölçekler otizmli Deney ve Kontrol grubuna Psikodramadan önce ön-test yapılıp Deney grubu öğrencilerine Psikodrama grup seansı uygulanıp kontrol grubuna herhangi bir müdahale yapılmamıştır. 16 Psikodrama oturumundan sonra Deney ve Kontrol grubuna son-test uygulaması yapılmıştır. Deney ve Kontrol gruplarının dış değışkenlere maruz kalıp araştırma sonuçlarını etkilememesi için araştırmaya dahil olan bireylerin herhangi farklı bir tedavi yöntemi uygulamaları sağlanmıştır. Ölçeklerden elde edilen sonuçların sayısal hale getirilerek istatistik paket programına veri girişı sağlanmış ve veri yapısına göre gerekli analizler uygulanmıştır.

3.3.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

“7-14 Yaş Otizmli Bireylerde Psikodramanın Etkinliğinin İncelenmesi” konu başlıklı çalışmamızı yapabilmek için SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 21.0 programı kullanılmıştır. Araştırma dahilindeki katılımcıların genel özelliklerini tanımlayıcı istatistikler; kesikli değışkenler için yüzde ve sıklık, sürekli değışkenler için ortalama, medyan, standart sapma, maksimum-minimum değışkenleri verilmiştir. Sürekli değışkenlerin normal dağılıma uyup uymadığını sınamak için Shapiro Wilk Testi ile analiz yapılmıştır. Sürekli değışkenlerin çarpıklık ve basıklık katsayıları incelendiğinde çarpıklık ve basıklık değışkenlerinin -2 ve +2 arasında olduğu durumlar normal dağılım (George ve Mallery, 2010) olarak kabul edilir. Normal dağılım analizleri incelendiğinde çarpıklık ve basıklık değışkenlerinin tüm değışkenler için -2 ve +2 arasında olduğu ve dağılımın normal olduğu tespit edilmiştir. Normal dağılıma uyduğu için verilerin analizinde parametrik testler kullanılmıştır (One Way ANOVA Testi, Bağımsız Örneklem T-testi, Fisher’s Exact Testi Chi-Square Testi). Ölçeklerin skorları arasındaki ilişkiyi yordamak amacıyla Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Bütün istatistik analizlerde $p < 0,05$ anlamlılık düzeyi kabul edilmiştir.

4.BULGULAR

Bu Bölümde ABC Kayıt Formundan elde edilen sonuçların analizi verilecektir. Sonuçlar ön test ve son testte ayrı değerlendirilmiştir. Sırasıyla (ANOVA Testi ve T Testi) analizleri verilecektir.

4.1.Sosyodemografik Değişkenler

1.Grup

Çizelge 4.1 Gruplar

	N	%
Deney	35	50,0
Kontrol	35	50,0
Toplam	70	100,0

Çizelge 4.1’de araştırmaya 7-14 yaş arasındaki 35’i(%50) deney, 35’i(%50) ise kontrol grubunda olmak üzere toplamda 70 otizm tanısı almış çocuk katılmıştır.

2. Cinsiyet

Çizelge 4.2 Cinsiyet Dağılımı

	N	%
Kadın	30	42,9
Erkek	40	57,1
Toplam	70	100,0

Çizelge 4.2’de Katılımcılardan 30’u(%42,9) kadın, 40’ı(%57,1) erkektir. Deney grubunda 15 kız, 20 erkek katılımcı, Kontrol grubunda da 15 kız, 20 erkek katılımcı bulunmaktadır.

3. Özel eğitim alan çocuğunuzun bakımında destek alıyor musunuz?

Çizelge 4.3. Kaç yıldır Özel eğitim alındığının tablosu

	N	%
Evet	55	78,6
Hayır	15	21,4
Toplam	70	100,0

Çizelge 4.3, de katılımcılardan 55'i(%78,6) özel eğitim alan çocuğu için destek aldıklarını bildirirken, 15'i(%21,4) özel destek alan çocuğu için destek almadıklarını bildirmişlerdir.

4. Psikiyatrik başvuru var mı?

Çizelge 4.4 Psikiyatri Başvuru Frekans Tablosu

	Frequency	%
Evet	69	98,6
Hayır	1	1,4
Toplam	70	100,0

Çizelge 4.4 te Katılımcıların 69'u(%98,6) psikiyatrik başvuru öyküsünün olduğunu belirtirken, 1'i(%1,4) psikiyatrik başvurusunun olmadığını bildirmiştir.

3-) ABC Kayıt Formu Deney Grubunda ön test son test toplam puan ortalamaları arasında, anlamlı bir fark var mıdır?

Çizelge 4.7. Deney grubunun ABC kayıt formu ön test son test T-Testi

	N	\bar{x}	Ss.	Ort. Std. Hatası
ABC formu ilk test toplam	35	129,88	5,17	,87
ABC formu son test toplam	35	86,25	3,33	,56

	T	Df	P	Ortalama Fark
ABC formu ilk test toplam	148,567	34	,000	129,88
ABC formu son test toplam	152,908	34	,000	86,25

Çizelge 4.7.incelendiğinde, Deney Grubunda ABC Kayıt Formu ilk test ve son test ortalamaları açısından (İlk test $X=129,88$, Son test $X=86,25$) anlamlı bir farklılık vardır ($T(34)=148,567$ $p=000$; $p<.05$).

4-) Kontrol Grubunda ABC Kayıt Formu ön test son test toplam puan ortalamaları arasında, anlamlı bir fark var mıdır?

Çizelge 4.8.Kontrol grubu ABC kayıt formu ön test son test T-Testi

	N	\bar{x}	Ss.	Ort. Std. Hatası
ABC formu ilk test toplam	35	130,42	5,69	,96
ABC formu son test toplam	35	130,20	5,80	,98

	t	df	P	Ortalama Fark
ABC formu ilk test toplam	135,501	34	,000	130,42
ABC formu son test toplam	132,699	34	,000	130,20

Çizelge 4.8. incelendiğinde Kontrol Grubunda ABC Kayıt Formu ilk test ve son test ortalamaları açısından (İlk test $X=130,42$, Son test $X=130,20$) anlamlı bir farklılık vardır. ($T(34)=135,501$ $p=000$; $p<.05$). Bu farklılığın kontrol grubuna verilen ölçeklerden kaynaklanılabileceği düşünülmektedir.

5-) Deney Grubu ABC Kayıt Formu 'Sosyal ve Öz bakım' Alt ölçeği ön test puanları Kontrol Grubu 'Sosyal ve Öz bakım' Alt ölçeği ön test puanları arasında fark var mıdır?

Çizelge 4.9. Deney ve kontrol grubu ABC Kayıt Formu 'Sosyal ve Öz bakım' alt ölçeği ön test T-Testi tablosu

	Deney Kontrol Grubu	N	\bar{x}	Ss	Ort. Std. Hatası	
ABC Sosyal ve Öz bakım Alt ölçeği	Deney	35	26,91	1,77	,29	
	Kontrol	35	26,97	1,70	,28	
F P t Df P						
ABC Sosyal ve Öz bakım Alt ölçeği	Varsayılan eşitlikler	,099	,754	-,137	68	,891
				-,137	67,903	,891

Çizelge 4.9. incelendiğinde gruplar arasında ortalamalar açısından (Deney $X=26,91$, Kontrol $X=26,97$) anlamlı bir farklılık yoktur. ($T(68) = -,137$ $p=891$; $p>.05$).

6.) Deney Grubu ABC Kayıt Formu 'Sosyal ve Öz bakım' Alt ölçeği son test puanları Kontrol Grubu 'Sosyal ve Öz bakım' Alt ölçeği son test puanları arasında fark var mıdır?

Çizelge 4.10. Deney ve kontrol grubu ABC Kayıt Formu 'Sosyal ve Öz bakım' alt ölçeği son test T-Testi

	Deney Kontrol Grubu	N	\bar{x}	Ss	Ort. Std. Hatası	
r- test ABC Sosyal ve öz bakım Alt Ölçeği	Deney	35	19,97	,78	,13	
	Kontrol	35	26,97	1,70	,28	
F P T Df P						
r- test ABC Sosyal ve öz bakım Alt Ölçeği	Varsayılan eşitlikler	14,432	,000	-22,049	68	,000
				-22,049	47,790	,000

Çizelge 4.10. incelendiğinde gruplar arasında ortalamalar açısından (Deney $X=19,97$, Kontrol $X=26,97$) anlamlı bir farklılık vardır. ($T(68) = -,22,049$ $p=000$; $p<.05$).

7) Deney Grubu ABC Kayıt Formu 'İlişki kurma' Alt ölçeği ön test puanları Kontrol Grubu 'İlişki kurma' Alt ölçeği ön test puanları arasında fark var mıdır?

Çizelge 4.11. Deney ve kontrol grubu ABC Kayıt Formu 'İlişki kurma' alt ölçeği ön test T-Testi

	Deney Kontrol Grubu	N	\bar{x}	Ss.	Ort. Std. Hatası	
ABC 'ilişki kurma' Alt ölçeği	Deney	35	21,94	1,49	,25	
	Kontrol	35	21,97	1,50	,25	
		F	P	T	Df	P
ABC 'ilişki kurma' Alt ölçeği	Varsayılan eşitlikler	,028	,869	-,080	68	,937
				-,080	67,997	,937

Çizelge 4.11. incelendiğinde gruplar arasında ortalamalar açısından (Deney $X=21,94$, Kontrol $X=21,97$) anlamlı bir farklılık yoktur. ($T(68) = -,080$ $p=937$; $p>.05$).

8) Deney Grubu ABC Kayıt Formu 'İlişki kurma' Alt ölçeği son test puanları Kontrol Grubu 'İlişki kurma' Alt ölçeği son test puanları arasında fark var mıdır?

Çizelge 4.12. Deney ve kontrol grubu ABC Kayıt Formu 'İlişki kurma' son ölçeği son test T-Testi

	Deney Kontrol Grubu	N	\bar{x}	Ss.	Ort. Std. Hatası	
r-test ABC kayıt formu 'ilişki kurma' alt ölçeği	Deney	35	16,37	1,47	,24	
	Kontrol	35	21,97	1,50	,25	
		F	P	t	Df	P
r - test ABC kayıt formu 'ilişki kurma' Alt Ölçeği	Varsayılan eşitlikler	,002	,966	-15,71	68	,000
				-15,71	67,977	,000

Çizelge 4.12 incelendiğinde gruplar arasında ortalamalar açısından (Deney $X=16,37$, Kontrol $X=21,97$) anlamlı bir farklılık vardır. ($T(68) = -,15,71$ $p=000$; $p<.05$).

5.TARTIŞMA

Daha az yaygın olmakla birlikte, duygular doğal olarak ben ve dış dünyanın Markram'ın duygusal ve bilişsel algı ve ifadesindeki farklılıklar ile doludur. Otizm bağlamında anlamlı olan sözsüz ifade biçiminde de ifade edilebilir. Vücut duruşu ve yüz ifadesi seviyesindeki sözel olmayan duygusal ifadedeki farklılıklar, Otizmde, birlikte gelen duygusal işleme ile açıklanabilecek duygusal yüz ifadesindeki anormalliklerin kanıtı olarak gösterilebilir (Trevisan ve ark., 2016).

Meijer-Degen ve Lansen (2006).’e göre, Psikodrama, otizmi olan bireylerin kendilerini ifade etmelerine ve duygularını işlemesi ve yayması için ihtiyaç duydukları sözlü ifade sistemine erişmelerine olanak sağlar.

Malkina-Pykh (2013)’e göre, Psikodrama grup terapisi, duygusal işleme semptomları için etkili bir tedavi yöntemidir ve karmaşık olarak duygusal yetkinlikle bağlantılı olabilir. Yukarıda bahsedildiği gibi, Psikodrama, müzik sanat, duyguları anlamak, işlemek ve iletmek için başka bir alternatif araçtır (Allen ve Heaton, 2010 ; Zangwill, 2013).

Otizmli bireyler için bir çıkış olarak sözel olmayan duygusal ifadenin bu kanıtı ayrıca, duygusal işlemenin otizmin duygusal semptomlarının nedensel bir faktörü olabileceğini, ancak alternatif duygusal etkileşim ve ifade yoluyla telafi edilebileceğini göstermektedir. Gerçekten de, duyguya yanıt vermenin önemli bir kısmı, eylem planlaması ya da zor duygulara (genellikle bilinçaltında) bir yanıt planı stratejisi yapmaktır ve böyle bir strateji sağlandığında, Otizmli kişiler öz bilinç anlamında yanıt verebilir. Otizmli bireylerin duygularını sağlıklı bir şekilde anlamalarına ve başa çıkmalarına yardımcı olmak için Psikodramanın etkin bir biçimde planlanarak ve grup içerisindeki otizmli bireylere göre revize edilerek verilmesi etkili bir tedavi yöntemi olmuştur (Samson ve ark., 2015b).

Duygularına verilen yukarıdaki tepkiler, duygusal düzenlemeye yönelik çok önemli bir adımı temsil eder duygusal çatışmaların ifadesi, daha sonraki tanınma ve düzenlemelere yönelik ilk yol olabilir. Ayrıca, duygusal işlemenin önemli bir bileşeni, içindeki duyguları düzenleyebilmek ve çeşitli bağlamlara uyum sağlayabilmektir. Bu,

Otizm bağlamında özellikle önemlidir, çünkü otizmin sık görülen bir özelliği, kontrol edilemeyen sinir krizi ve patlama ve kendine zarar verme davranışları sergileyen birçok kişiyle birlikte, sesle ilgili duygusal düzenlemelerin eksikliğini yansıtan davranışlardır (Samson ve ark., 2014). İlginç bir şekilde, duygu ifade edici davranışı engellemeye odaklanan davranışsal baskılama stratejilerinin, doğal olarak bilişsel yeniden değerlendirme üzerine duygusal ifade baskılamasını destekleyen Otizimli bireyler tarafından kullanılan strateji olduğu gösterilmiştir (Samson ve ark., 2012). Bu, bireylerin duygularını yeniden değerlendirmekten çok baskılamaya daha fazla güvenmektedirler (Swart ve ark., 2009).

Duygusal işlemenin son önemli adımı veya yönü, kendini ve başkalarını anlamak ve duyguların sağladığı insan ve insan dışı dünyayla ilgili değerli bilgilere uygun şekilde cevap vermektir. Bu zorluklar, kendisinin ötesinde, başkalarının duygularına da genel olarak, bireylerin sosyal olarak nasıl davrandıklarına dair tepkiler verir. Şaşırtıcı olmayan bir şekilde, duygusal işleme eksikliği olan bireylerin başkalarının duygusal ve bilişsel durumlarını yorumlama ve açıklamada zorlukları vardır. Bu zorluklar kendilerini duygusal zihinselleştirmede eksiklik olarak gösterir yüzlerdeki duygusal ifadelerin daha zayıf tanınması, vokal etkinin tanınmasındaki eksiklikler (Heaton ve ark., 2012) ve göz fiksasyonunda otizme bağlı kusurlar, duygusal durumla ilgili zengin bir bilgi kaynağıdır (Bird ve ark., 2011 ; Lee ve Anderson, 2017). Ek olarak sosyal beceri düzeyleri kendisinin modelleri ile aynı zamanda diğerlerinin modelleri ile negatif korelasyon gösterir ve otizm diğerlerinin yüz yanıtlarına (yani, otonomik kas aktivitesine yansıyan etkilerin zihinselleşmesi), duygusal bulaşıcılığın azaldığını gösterir, somato-motor elektromiyografik aktivite ile ölçülen yüz kası duygusal işlemedeki eksiklikler olarak görüldüğü gibi, Tutarlı olarak, daha güçlü otizm ve kendi kendine hafıza için daha düşük kapasite, zihinsel yetersizliklerin ve zihin teorisinde bilişsel eksikliklerle zihinsel ve duygusal yönleriyle ilgili ilginç bir bağlantı sağlayabilen otizm bölüm puanlarının (Lombardo ve ark.,2007) ön görüşünde bulunmaktadır.. Otizmde görülen empati farkları ilginç bir şekilde, genellikle rasyonel ve duygusal iç görüler içeren ahlaki karar verme duygusal işleme engeli varlığı nedeniyle otizimli bireylerde duygusal önyargılı olmaya daha az maruz kalır (Brewer ve ark., 2015). Hem Otizm hem de duygusal işleme engeli olan bireylerde ahlaki karar vermede farklılık bulamayan bir çalışma ile

desteklenmiştir. Bu nedenle otizmlı bireylerde iç ve dış duygusal reaksiyon merdivenindeki basamakları kırabilir, bu da duyguya uygun şekilde cevap verebilme yeteneklerini etkiler. Bu araştırma otizm semptomatolojisine özgü duygusal açıkların önde gelen bir nedeni olduğunu belirten 'duygusal işleme hipotezini' desteklemektedir (Bird and Cook, 2013).

Jacob Levy Moreno, çocuklarda drama kullanımını benzer şekilde araştırıyordu Viyana (1908), daha sonra psikodrama olarak bilinen terapötik prosedürlerde uygulamasını geliştirdi. Moreno (1939), Peter Slade (1954), tiyatro Alanın çocuk tiyatro felsefesi oldu, drama terapisi gelişiminde kullanarak bir uzman oldu. Winifred W adlı özel ihtiyaçları olan çocuklara müdahale olarak drama daha önce başlamıştı. 1920'lerde ABD'de gelişir.1960'lardan itibaren çocuklarla ve insanlarla çalışmak için paralel bir yaklaşım geliştirildi. Özel eğitim ihtiyaçları Bazı uygulayıcılar gelişmekte uzmanlaşmaya başladı drama alanının Özellikle Sue Jennings (1982, 1987) tarafından yürütülen terapi, bu alanda drama kullanarak çalışmaya başlandı.

İçinde drama, tiyatro ve psikoloji ve benzer becerileri üzerinde çalışmak amacı: ifade ve hisleri keşfetmek, kendiliğindenliği, hayal gücünü ve yaratıcılığı geliştirmek, öz imajı geliştirmek ve sosyal ilişkileri geliştirilmesi gibi amaçları vardır. Ancak, psikodramatistler çok farklı amaçlarada sahiptir. Drama terapistler, sahne sanatlarının öğelerini çalışmalarında kullanır ve bunu klinik ortamda uygular. Moreno, (1983) öncül psikodraması dramatik yöntemlerle gerçeği araştıran bilim olarak tanımlanır. Kişilerarası ilişkiler ve özel ilişkilerle ilgilenir.

Bir klinik ayar farklılaşmasına bir tedavi yöntemi olarak dramayı kullanma konusunda bir açık vurgu bu uygulamalar daha genel gelişime odaklanan diğer drama müdahalesi biçimlerinden kişisel ve sosyal becerilerin pratiği üzerine odaklanır bu nedenle müdahale ile ilgili literatürde daha belirgin bir özellik Otizmlı insanlar için önemli katkılar oluşturur. Hemşire olan Viktor Zak'inienna Çocuk Hastanesinde Hans Asperger 1940'lı yıllarda Otizmlı çocuklara sosyal beceri öğretmek için drama programları geliştirdiler.

5.1.Gerekçe ve temel kuram

Otizm sosyal iletişimdeki farklılıklar ve sınırlı ilgi alanları ve tekrarlayanlarla karakterize davranışlar içerir. Otizm tanısı olan bireylerin düzensiz bilişsel ve sosyal becerilere sahip olmasına rağmen, dili pragmatik (sosyal kullanım) alanlarında hepsinin bir dereceye kadar zorluk yaşaması muhtemeldir.

Sosyal biliş becerilerinde başkasının bakış açısından bakabilmek için bu tür becerilerin öğretilmesinin en iyi şekilde somut malzemeler ve el becerisi kullanılarak denenmesi gerektiği kabul edildi. Soyut kavramları anlamlı ve somut hale getirmek için kullanılmıştır (O' Sullivan ve ark., 2010). Buna karşılık, tüm tiyatro müdahaleleri, tiyatro olsun, olmasın terapi, veya süreç odaklı drama içinde katılımcıları rolleri ve çeşitli durumlarda, gerçek hayatı yansıtır veya temsil eder ve sosyal iletişim gerektirmektedir (Russell-Smith ve ark., 2012; O' Sullivan ve ark., 2012).

Otizimli kişilerin duygusal eğitimi, gelişimlerinin önemli bir bileşenidir. Drama müdahaleleri, duyguların aynı rasyonel ve bilişsel olduğu fikrine dayanmakta ve bu nedenle eğitilebilme olanağı sağlamaktadır (Sappok ve ark., 2014). Drama müdahaleleri Otizimli kişilerin çeşitli insan deneyimleriyle karşılaşabileceği ve fikirlerini genişletirken fikirleri farklı açılardan ve bakış açılarından değerlendirme imkanı sunar, insan davranışı anlayışlarını derinleştirerek, ve bunu yaparken uygun şekilde eğitmek duyguları ve başkalarıyla empatilerini arttırma söz konusudur. Drama ve psikodrama müdahaleleri, dramatik oyun, süreç drama, tiyatro ve gelişim geleneklerinden yararlanmaktadır.

Davis (2014)'e göre bu önemli bir hedefi kolaylaştırır Katılımcıların ondan uzaklaşarak ' kendi yaşamları, ancak deneyimler nazikçe yankı edilir bireye geri planlanan yeniden dönemleri boyunca her oturumda aksiyon gibi teknikler "rolüne koruma" ve "Duyguya karşı koruma" katılımcıları nazikçe rol oynamaya teşvik etmektedir. Psikodrama Henüz hazır olmadıkları sosyal ve iletişim taleplerini üzerlerine hazırlamaya çalışır. Psikodramanın otizimli insanlarla bir müdahale olarak hangi katılımcıların dünya ile yüz yüze geldikleri: dünyalarını ve onunla ilişkilerini tanımalarını sağlar (Johnson ve O' Neill 1984). Katılımcıların dünyayı farklı açılardan ele almalarına, farklı noktalardan şeyler görmelerine izin verme fırsatı tanır.

Etkinlik bilgisi sosyal iletişim becerilerinin Otizm ile ilişkili temel zorluklar olmasına rağmen, literatürde bu alandaki müdahalelere ve sosyodramatik oyun, yaratıcı oyun sembolik oyun, yaratıcı dramatik, sanat terapisi, oyun terapisi, psikodrama, rol oynarken ve psikoterapi sosyal beceri eğitimi yetersiz ölçüde hakemli yayınlar bulunmaktadır. Bu konuda literatür büyük ölçüde sessiz kalmıştır. psikodrama tabanlı tedavi programları artan ilgisine rağmen bu semptomlarını iyileştirdiği otizm son yıllarda ve onlarla birlikte kanıta dayalı müdahaleler kullanma talebi artmıştır (Livanis ve ark.,2013). Ancak, son yıllarda yapılan bu çalışmalardan olumlu olarak çıkan şey, Katılımcıların ve ebeveynlerinin / bakıcısının zevk, güçlendirme ve bağımsızlık olarak bildirildi. Sosyal becerilerin ve psikodrama müdahalelerinin bir parçası olmanın bir sonucu olarak nitelendirilmiştir. (Mandelberg ve ark. 2014; Loyd 2013a; Gulive ve ark., 2013; Ramamoorthi ve Nelson 2011).

Shaughnessy, (2013)'in yaptığı bir araştırmada kesin olarak ilişkilendirilen zorluklara rağmen sosyal beceri ve duyguları tanımada ki değişikliklerin ve ilerlemenin onaylanması ve bu nitelikteki deneyimlere gerçekten ulaşılmasının mümkün olduğu, katılımcıların kendileriyle ilişkilerinde bu tür değişiklikler ve gelişmeleri kendileri, ebeveynleri ve eğitimcileri rapor etmişlerdir.

Bakış açısı geliştirme konulu bir araştırma da ise Otizmliler bu araştırma alanına yeni bir bakış açısı getirmeye başlamaktadır (Kirby et.al, 2014). Loyd ' s (2013b) otizmliler 10 gencin psikodrama eğitimi müdahalesinde incelenmesi Program otizmliler kişilerin kendileri hakkında araştırmalara aktif katılımını savunmaktadır. Ve çeşitli becerilerin program sayesinde kazanıldığı kayda geçmiştir.

Özel bir okulda Otizmliler iki kızla eğitim müdahalesine yönelik bir drama içeren bir çalışmada Kempe ve Tissot (2012), orta düzeyde zihinsel engelli diğer öğrencilerle birlikte ortam kurduklarını bildirdi grup çalışmasına katılım, dil kullanımı, hayal gücü ve mizah gelişimi için olumlu kazanımlar elde edilmiştir.

Trowsdale ve Hayhow, (2013), benzer rapor vermiştir. Otizmliler bir çocuğun vaka çalışmasında ilerleme duygularını tanımlamada ve düzenlemede belirgin iyileşmeler gösteren zihinsel engelli bireylerin, başka bir çocukla eğlenceli bir ilişki kurmak ve onun yaratıcı ve yaratıcı yeteneklerini geliştirmeye drama ile daha meyilli

oldukları tiyatro metodolojisini kullanarak ritüelleştirilmiş aktivitelerdeki azalmaları kaydederler.

Loer (2012), Benzer bir yöntem Butler Üniversitesi'nden araştırmacılar ile 10 haftalık bir psikodrama çalışması yapmıştır. Provalarında sekiz ergenin yer alması Mark Twain, tekrar ve öğrenme çizgileri, taklit ve duyguların keşfi anahtar unsurlar olarak alınmıştır. Aynı okuldan sekiz öğrenci daha kontrol grubu bulunmaktaydı. Katılan öğrenciler sergilenen dört davranışlarından iyileşme görüntülediği uygun duyguların olduğu, sormadan yardım önerme, öfkeyi kontrol etme ve onaylama başkalarının bakış açısı gibi beceriler kazanmışlardır.

Süreci temel alan çağdaş bir performans içinde doğaçlama ve oynama yukarıda belirtilen çalışmalar, çocuklar ve ergenler ile yapılan bir çalışma ile ilgilidir, ancak benzer kazanımlar yetişkinlerle ilgili projelerde de bildirilmiştir. Otizmli 18 yetişkin bir çalışmada, katılımcılar doğaçlama tiyatro sınıfları gibi tiyatro temelli müdahalelere çekim, dramatik yazı senaryolar, rol yapma oyunlarına katılım ve çoğu katılımcının tanımladığı ses atölyeleri sosyal becerileri uygulama ve sosyal kaygıyı azaltma fırsatını verme çalışmaları yapmıştır. Bir sözüyle davalı, "doğaçlama tiyatro yaparak, bunu fark etmek ve spontan olmak aslında mümkündür. Dış ortamdaki ortamlara becerilerin bir dereceye kadar genelleştirilmesini destekleyen ön kanıtlar mevcuttur. Drama müdahale grubu, ancak yapılan çalışmaların büyük bir kısıtlılığı sonuçların geliştirilebilirliğinin sınırlanmasıdır (M Fuller ve ark.,2008).

Gerçekten de duyguya yanıt vermenin önemli bir kısmı, eylem planlaması ya da zor duygulara (genellikle bilinçaltında) bir yanıt planı stratejisi yapmaktır ve böyle bir strateji sağlandığında, Otizmli kişiler öz bilinç anlamında yanıt verebilir. Otizmli bireylerin duygularını sağlıklı bir şekilde anlamalarına ve başa çıkmalarına yardımcı olmak için Psikodramanın etkin bir biçimde planlanarak ve grup içerisindeki otizmli bireylere göre revize edilerek verilmesi etkili bir tedavi yöntemi olacaktır (Samson ve ark., 2015b).

6.SONUÇ

Milli Eğitime bağlı Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinde özel eğitim gören 70 otizmli 7-14 yaş arası çocuk psikodrama grup terapisi için kız ve erkek otizmin cinsiyete göre görülme sıklığına göre seçildi. Seçme işlemi yapılırken Otizm spektrum bozukluğunun içerisinde yer alan "Atipik Otizm" tanısını alan 7-14 yaş arası kız ve erkek otizmli çocuklar seçildi. Bu çocukların 35 deney grubu için geriye kalan 35 bireyde kontrol grubu için seçildi. Ailelerinden gerekli izinler alındıktan sonra çalışmalara haftada 2 oturum, 90 dakikadan oluşan 16 oturum gerçekleştirildi. Tüm eğitim süreci tamamen 2 ay sürdü ve bireyler psikodrama eğitiminin yanında özel eğitim almaya devam ettiler, kontrol grubu ise sadece özel eğitim aldı. Çalışmanın başında ve sonunda Otizm Davranış Kontrol Listesi (ABC) Ölçeği kullanıldı.

Psikodrama programı bireyi temelde dört yönde eğitmek için tasarlandı: göz teması, talimatlara uyma, dikkate odaklanma, taklit etme yeteneği. 90 dakikadan 2 saate kadar değişen, haftada 2 psikodrama seansı uygulandı ve tüm eğitim süreci tamamen 2 ay sürdü. Tüm eğitim süreci kaydedildi. Bireylere tüm deney öncesi ve her müdahale programından sonra onu değerlendirmek için Otizm Davranış Kontrol Listesi (ABC) kullanıldı. En sonunda, tüm canlı kayıtlar ve değişiklikler psikodrama terapisinin işe yarayıp yaramadığını değerlendirmek için analiz edildi.

Deney ve kontrol grubunun ön testleri ABC Kayıt Formu Ölçeği ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuç her iki gruptaki katılımcıların Otizm ve sosyal beceri düzeyleri açısından eşit durumda psikodrama grup terapisine başladıklarını göstermektedir.

Howitt (1997), ön test-son test kontrol gruplu desenlerin iki özelliğinden bahseder.

1. Desen yazara deneysel çalışmadan önce iki grubunda ön test puanlarını karşılaştırma fırsatı verir, " başlangıçta gruplar benzer ise, iki grubun son test ölçümleri farklı ise yapılan deneyin geçerliliği" noktasını düşündürür.
2. Bu desenle hata durumu ikiye ayrılır. Biri ilişkisiz ölçümlerle ilgili farklar için bireysel farklar faktörü, diğeri ise deney ve kontrol grubundaki

deneklerin deneyin ön test ve son test ölçümlerinde ortak etkiye bağlı olarak oluşan bireysel farklar faktörüdür (Büyüköztürk., 2001).

Araştırmada deney grubuna psikodrama grup terapisi verilmiş kontrol grubuna testlerden başka bir şey uygulanmamış kontrol grubu sadece özel eğitim almıştır. Araştırmacı uygulanması gereken ölçeklerin bile kontrol grubu üzerinde dışsal uyarıcı bir faktör olabileceği bu durumda araştırma sonuçları etkileyebileceğini göz önüne alarak, kontrol grubuna deney sonrasında psikodrama grup terapisi uygulama sözü verilmiştir.

Deney ve Kontrol grubu otizmi ölçek için kullanılan ABC Kayıt Formu ölçeğinin ön test ortalamaları arasında anlamlı farkın olmadığı sonucu bulunmuştur. (Deney X=129,88, Kontrol X=130,42) $p<.05$, Bu sonuçla beraber bireylerin otizm derecelerinin grup terapisinden önce eşit koşullara sahip olarak başladıklarını göstermektedir. Aynı ölçeğin Deney ve Kontrol grubuna psikodrama grup müdahalesinden sonra son test uygulandığında anlamlı farkın Deney grubun lehine olduğu bulunmuştur. (Deney X=86,25, Kontrol X=130,20) $p<.05$, Yani psikodrama grup terapisi alan deney grubunun duygularını tanıma, fark etme, ifade etme düzeylerinin arttığı sosyal beceri düzeylerinin arttığı bununla beraber otizmden kaynaklandığı savunulan iletişim kurma zorluğu ve sosyal becerilerde sorun yaşama durumlarının azaldığı görülmüştür. Deney ve kontrol grubu ABC kayıt formu 'Sosyal ve öz bakım'alt ölçeği son test puanları arasında anlamlı bir farkın olduğu sonucu bulunmuştur (Deney X=19,97, Kontrol X=26,97) $p<.05$.

Deney ve kontrol grubu ABC kayıt formu 'ilişki kurma'alt ölçeği son test puanları arasında anlamlı bir farkın olduğu sonucu bulunmuştur (Deney X=16,37, Kontrol X=21,97).

Bu sonuç deney grubunun psikodrama müdahalesinden sonra otizm semptom özelliklerinde azalmalarının olduğuna buna istinaden otizmin semptomlarda orta dereceden hafif dereceye kaymaların olduğu ve bazı otizm belirtilerinin azaldığı sonucu çıkmıştır.

Araştırmanın başında belirtildiği gibi, Türkiye genelinde otizmlili bireylerde psikodrama kullanarak sosyal bilişsel yeteneklerin ve duyguları tanıma ifade etmenin geliştirilmesi için yapılan ilk araştırmadır. Araştırmaya göre psikodramanın sosyal

bilişsel yetenek ve duygular üzerinde olumlu etkileri olduğunu gördük. Bununla birlikte özellikle ihtiyaç duyulan otizm tedavisi için güçlü bir deneysel kanıt temeli sağlamıştır. Bu müdahalelerin kalıcı bir etkiye sahip olup olmadığı açık değildir ve daha ileri çalışmalar yapılmasına ihtiyaç vardır.

2 ay süren bu örnek araştırma sayesinde otizmlili çocukların sosyal bilişsel becerilerini geliştirmek, duygularının farkına varmak ardından sosyal engelleri hafifletmek ve sosyal işlevi geliştirmek için psikodrama müdahalesinin kullanılmasının mümkün olduğu sonucuna varıldığı yapılan son-test, yapılan gözlem ve ebeveynlerinden alınan geri bildirimle dayanarak söylenebilir.

İki aylık kısa eğitim süresi göz önüne alındığında, müdahale etkilerinin sürdürülebilir olup olmadığından ve gelecekte ne gibi bir etkiye neden olabileceğinden emin değildik. Psikodrama ile ilgili kendi mesleki bilgilerimizin kısıtlamaları nedeniyle, rol bölümlerinde iyileştirilmesi gereken düzensizlikler olabilir.

Gelecekteki araştırmalar için bariz bir soru, Otizmde nörotipik bireylere kıyasla yüksek sosyal beceri eksikliği düzeylerinin prevalansı ve duygusal işleme ile Otizm arasındaki yüksek komorbiditenin nasıl açıklanacağı ile ilgilidir. Duygusal işleme eksikliği nöroanatmik yapısal bir sonuç mu, yoksa nörobiyolojik bir bozulmanın sonucu mu, yoksa Otizmlili bireylerin ayırt edici bir kişilik özelliği mi? Sosyal beceri düzeyi Otizmde semptom şiddetini öngörüyor mu? Birlikte çalışma eşlik eden bireyler için tedavi edici midir? Otizmin bir özelliği olmasa da sosyal beceri eksikliği otizm için yararlı bir teşhis belirleyicisi midir? Duygusal işleme eksikliği, artmış psikopatoloji riski ile ilişkilendirildiği için (örneğin, endişe ve depresyon), Özetle bu araştırmada Psikodramanın Otizmde empati eksikliğine ve duygu farkındalığına yönelik çalışmalarının sosyal beceri ve duygusal özelliklere doğrudan etki edebileceği bununla birlikte otizm şiddetinde hafife yönelik kaymaların olduğu söylenebilir.

6.1. Eğitim sonrası değerlendirme

Çocuklar heyecanlandığında zaman zaman insana gülümseyebilir ve başkalarıyla göz teması kurabilir durumdaydı.

Daha önce olduğundan daha uzun olan 8 saniye için bir şeye odaklanabilme becerisini kazandılar.

Ebeveynleriyle, öğretmenleriyle ve eğitimleriyle göz temasından kaçınma durumu azaldı.

Adıyla seslenildiğinde duyduktan sonra sese dönebildiler.

6.2. Sürekli değerlendirme

İki aylık psikodrama müdahale eğitiminden sonra, Otizmlili bireylerin sosyal becerilerinde belirgin bir ilerleme kaydedildi. İlk olarak, dördüncü haftada, gözle temas süresi, öncekinden önemli ölçüde daha uzun, 8 saniye sürebilir duruma gelindi. Ayrıca, dikkatini belli bir şeye odaklamak için eğitiminin gereksinimlerini takip edebildi. İkincisi, talimat eğitiminin ardından da iyi bir etki elde edildi. Psikodrama eğitmeni tarafından eğitimin başlangıcında verilen, kapıyı açmak, el sıkışmak, su dökmek, topu geçmek, kulakları örtmek vb. Gibi basit talimatların çoğunu dinleyemedikleri gözlemlendi. Eğitimin sonunda, kendilerine verilen basit yönergeleri yerine getirmeye başladıkları gözlemlendi. Son olarak, taklit kabiliyetinin tüm eğitim süresi boyunca, talimatları hemen anlayabilir ve düzgün bir ürünle sonuçlanan katlama kağıtlarını taklit etmeye yoğunlaştırabilir. Müzikle dans ederken, başlangıçta buna uyum sağlayamadıkları ve adımları takip edemedikleri gözlemlendi daha sonrasında ritme ayak uydurmaya başladıkları ve adımlara takip etmeye başladıkları gözlemlendi.

Yukarıdaki sürekli değerlendirmeden 2 ay boyunca görülebileceği gibi, çocukların psikodramatik müdahaleden sonra sosyal becerilerde büyük ilerleme kaydettiği açıktı.

7.ÖNERİLER

Araştırmanın başında belirtildiği gibi, Türkiye genelinde otizmli bireylerde psikodrama kullanarak sosyal bilişsel yeteneklerin ve duyguları tanıma ifade etmenin geliştirilmesi için yapılan ilk araştırmadır. Araştırmaya göre psikodramanın sosyal bilişsel yetenek ve duygular üzerinde olumlu etkileri olduğunu gördük. Bununla birlikte özellikle ihtiyacımız olan otizm tedavisi için güçlü bir deneysel kanıt temeli sağlamıştır. Bu müdahalelerin kalıcı bir etkiye sahip olup olmadığı açık değildir ve daha ileri çalışmalar yapılmasına ihtiyaç vardır.

İki aylık kısa eğitim süresi göz önüne alındığında, müdahale etkilerinin sürdürülebilir olup olmadığından ve gelecekte ne gibi bir etkiye neden olabileceği bir soru işaretiydi. Psikodrama ile ilgili kendi mesleki bilgilerimizin kısıtlamaları nedeniyle, rol bölümlerinde iyileştirilmesi gereken düzensizlikler olabilir.

Araştırmacıların, en iyi eğitim süresini ve eğitim süresini ayarlama gibi ileri çalışmalarda psikodrama eğitiminin çalışabilirliğini özel eğitimde geliştirmeleri gerektiği önerilebilir. Türkiye’de özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde “Toplumsal yaşam becerileri ve sosyal beceriler” modülleri içerisinde psikodramanın etkin bir şekilde kullanılmasının bu modüllerin kazanımının daha erken ve daha kalıcı bir hale gelmesi sağlanabilir.

Psikodrama eğitimi ile ilgili olarak, araştırmamıza göre daha sonra yapılacak araştırmalar için referans olabilecek birkaç önemli dipnot bulunmaktadır. Eğitim içerikleri gerçek hayata ayak uydurmalıdır. Bunlar, kapıyı açmak, başkalarına merhaba demek, gülümsemek, teşekkür etmek duruma uygun hareket edebilmek vb. gibi günlük yaşam becerilerini öğrenmek için eğitmek, dünyada hayatta kalmalarına ve öz farkındalıklarını arttırmalarına yardımcı olabilir. Eğitim modelinin, otizmli çocukların performans göstermelerine ve psikodramaya katılarak kendi baskılarını üzerlerinden atmalarına yardımcı olabilecek oyunlardan oluşmalıdır. Son olarak, tüm eğitim, çocukların aşırı ilgi duyduğu nesnelere kaçınarak, yumuşak ve temiz bir ortamda uygulanmalıdır.

8.KAYNAKÇA

- Amerikan Psikiyatri Birliği (2013) Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı, Beşinci Baskı (DSM-V) (Çev.: E Köroğlu). Hekimler Yayın Birliği, 1995: Ankara
- Altınay D. (2003). Psikodrama Grup Psikoterapisi El Kitabı. Sistem Yayıncılık: İstanbul
- Altınay, D.(2012). Psikodrama. 400 Isınma Oyunu Ve Yardımcı Teknik. Sistem Yayıncılık: İstanbul
- Altınay, D. (2009). Çocuk Psikodraması. Sistem Yayıncılık: İstanbul
- Blatner, A. (1988). Acting in: Practical Applications of Psychodramatic Methods (2nd ed.). Springer: New York
- Blatner, A. (2000). Foundations of Psychodrama: History, Theory and Practice (4th ed.). Springer: New York
- Barnhill, G. P. (2001). What's new in AD research: A synthesis of research conducted by the Asperger Syndrome Project. *Intervention in School and Clinic*, 36, 300-305
- Bird G., Viding E. (2014). Self for other empathy model: new for psychopathy, autism and empathy in alexithymia. *Neuroscience. Biobehavior. Revision*. 47 520-532.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak E., Akgün Ö.E., Karadeniz Ş. ve Demirel, F. (2015). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Pedem Akademi, Ankara
- Dereboy, İ.F. (1990). Aleksitimi: Bir Gözden Geçirme. *Türk Psikiyatri Dergisi*. 1(3):157-165.
- Blatner, A. (2000). Foundations of Psychodrama: History, Theory and Practice (4th ed.). Springer. New York
- Dereboy İ.F. (1990). Aleksitimi Özbildirim Ölçeklerinin Psikometrik Özellikleri Üzerine Bir Ön Çalışma (Tıpta uzmanlık tezi). Hacettepe Üniversitesi. Ankara
- Epözdemir, H. (2005). Alexithymia and Psychosomatic Symptoms. XI. Congress of German Psychology Students, Almanya.
- Güleç H, Köse S, Güleç M.Y, Çitak S., Evren C., Borckardt J. et al. (2009). Yirmi Soruluk Toronto Aleksitimi Ölçeğinin Türkçe Uyarlamasının Geçerlik ve Güvenirliğinin İncelenmesi. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni*; 19:214-220.
- Gillberg CL (1992). Autism and autistic conditions: subclasses of empathy disorders. *J. Child Psychology. Psychiatry* 33 813-842
- Gillberg IC, Rastam M., Gillberg C. (1995). Anorexia nervosa 6 years after onset. *Personality disorder. Compressor Psychiatry* 36 61-69.
- Kanner L. (1943). 'In Autistic disorder of emotional contact.' *Ner. Child*. 2:217-250.
- Kellermann, P. F. (1992). Focus on psychodrama: The Therapeutic Aspects of Psychodrama. Jessica Kingsley: London
- Koçak, R. (2002) Aleksitimi: Kuramsal Çerçeve Tedavi Yaklaşımları ve İlgili Araştırmalar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 35(1- 2):183- 212.
- Lesser E.M. (1981). A Review of The Alexithymia Concept. *Psychosom Med*; 43:531-543.
- Lesser, I. M. (1985). A Critique of Contribution to The Alexithymia Symposium. *Psychoter Psychosom*, 44: 82-88.
- Luminet O., Vermeulen N., Demaret C., Taylor G. J., Bagby R. M. (2006). Alexithymia and levels of processing: evidence for an overall deficit in remembering emotion words. *J. Res. Pers*. 40 713-733

- Malkina-Pykh IG (2013). The effectiveness of rhythmic movement therapy: "Alexithymia case study therapy R. Body Movement Dance Psychologist Magazine. 8 141–159.
- Markram K., Markram H. (2010). Intense world theory" the unifying theory of the neurobiology of autism or intensive. *On. Hum. Neuroscience*. 4:224
- Mayer J.D., Salovey P., Caruso D.R., and Sitarenios G. (2001). Emotional Intelligence as a Standart Intelligence. *Emotion*, 3: 232-242.
- Meijer-Degen F., Lansen J. (2006). 'Is Challenge of alexithymia art therapy i'. *Journal of Art Psychology*.33 167-179.
- Myles, B. S., & Simpson R. L. (2001). Effective practices for students with Asperger Syndrome. *Focus on Exceptional Children*, 34, 1-14.
- Moreno, J.L. (1955). Theory of Spontaneity-Creativity. *Sociometry*, 18, 105-118.
- Moreno, J.L. (1953). Who Shall Survive? Foundation of Sociometry, Group Psychotherapy and Sociodrama. Beacon House.
- Moreno, Z. T., Blomkvist, L. D., Rutzel, T. (2000). *Psychodrama, Surplus Reality and The Art of Healing*. Routledge: London and Philadelphia
- Moreno, J. D. (Ed.). (1989a). The autobiography of J. L. Moreno, M.D. (abridged): I. *Journal of Group Psychotherapy, Psychodrama & Sociometry*, 42, 3–52.
- Moreno, J. D. (1989b). The autobiography of J. L. Moreno, M.D. (abridged): II. *Journal of Group Psychotherapy, Psychodrama & Sociometry*, 42, 59–125.
- Moreno, J. L. (1939). Psychodramatic shock therapy a sociometric approach to the problem of mental disorders. *Sociometry*, 2(1), 1–30.
- Moreno, J. L. (1943). Sociometry and the cultural order. *Sociometry*, 6(3), 299–344.
- Moreno, J. L. (1952). Psychodrama production techniques. *Group Psychotherapy, Psychodrama and Sociometry*, 4, 273–303.
- Moreno, J. L. (1970). The triadic system, psychodrama-sociometry-group psychotherapy. *Group Psychotherapy and Psychodrama*. 23(16). Routledge: London
- Moreno, J. L. (1977). *Psychodrama: Vol. 1*. New York: Beacon House. (Original work published in 1946)
- Moreno, J. L. (1993). Who shall survive? Foundations of sociometry, group psychotherapy and sociodrama(1st student ed.).Royal Publishing Company: Virginia (Original work published in 1953)
- Moreno, J. L., & Moreno, Z. T. (1975a). *Psychodrama: Vol. 2: Foundations of psychotherapy*. Beacon House: New York (Original work published in 1959)
- Moreno, J. L., & Moreno, Z. T. (1975b). *Psychodrama: Vol. 3: Action therapy and principles of practice*. Beacon House: New York (Original work published in 1969)
- Moreno, Z. T. (1959). A survey of psychodramatic techniques. *Group Psychotherapy, A Quarterly Journal* *XII, 1*, 5–14. Reprinted in Hovatin, T., & Schrieber, E. (Eds.). (2006). *The Quintessential Zerka*.Routledge: London.
- Moreno, Z. T. (1969). Practical aspects of psychodrama. *Group Psychotherapy*, XXII, 3-4, 213–219. Reprinted in Hovatin, T., & Schrieber, E. (Eds.), (2006). *The Quintessential Zerka*.
- Moreno, Z. T., Blomkvist, L. D., & Rutzel, T. (2000). *Psychodrama, Surplus Reality and the Art of Healing*.Routledge: London
- Nemiah JC, Freyberger H., Sifneos PE (1976). "Alexithymia: A view of the psychosomatic menu" *Psychosomatic Medicine* Vol. 3 ed. Hill OW, editör. (Londra: Butterworths;), 430-439.
- Safran, S. P. (2001). *Asperger Syndrome: The emerging challenge to special education*.

- Exceptional Children, 67, 151-160.
- Nowakowski M. E., McFarlane T., Cassin S. (2013). Alexithymia and eating disorders: a critical review of the literature. *J. Eat. Disorder.* 1:21.
- Shaw, W. S., Patterson, T. L., Semple, S. J., Dimsdale, J. E., Ziegler, M. G., and Grant, I. (2003). Emotional Expressiveness, Hostility, and Blood Pressure in a Longitudinal Cohort of Alzheimer Caregivers. *Journal of Psychosomatic Research*, 54, 293-302.
- Safran, J. S. (2002). Supporting students with Asperger's Syndrome in general education. *Teaching Exceptional Children*, 34, 60-66.
- Samson AC, Huber O., Brüt JJ (2012). 'Herb Emotion in Asperger syndrome. *Emotion Magazine*' 12, 659-665.
- Safran, S. P. (2001). Asperger Syndrome: The emerging challenge to special education. *Exceptional Children*, 67, 151-160.
- Samson AC, Huber O., Brüt JJ (2012). 'Ot Emotion regulation and high functioning autism in Asperger syndrome ger' *Emotion Magazine* 12, 659-665.
- Samson AC, Phillips JM, Parker KJ, Şah S., Brüt JJ, Hardan AY (2014). 'Lu Main features of mood disorder and autism spectrum disorder'. *J. Otizm Dev. Disorder.* 44 1766-1772
- Silani G., Bird G., Brindley R., Singer T., Frith C., Frith U. (2008). Emotional awareness and autism levels: an fMRI study. *Social Neuroscience.* 3 97-112
- Sipahi, İ. B. Yurtkoru, E.S. Çinko, M. (2008). Sosyal Bilimlerde SPSS'le Veri Analizi. Beta Yayıncılık: İstanbul
- Taylor, G. J. (1984). Alexithymia Concept, Measurement and Implications for Treatment", *American Journal of Psychiatry*, 141(6), 725-732.
- Türk, M. (1992). Üniversite Öğrencilerinde Aleksitimik Özellikler ile Ruh Sağlığı Arasındaki İlişki, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: İzmir
- Thomas, A., & Grimes, J. (Eds.). (2002). Best practices in school psychology IV. DC, US: National Association of School Psychologists. Washington
- Taylor G.J, Ryan D., Bagby R.M. (1985) Toward the Development of A New Self-Report Alexithymia Scale. *Psychother Psychosom*; 44:191-199
- Taylor, G.J., Bagby, R.M. and Parker, J. D. (1991). Alexithymia Construct, A Potential Paradigm for Psychosomatic Medicine . *The Academy of Psychosomatic Medicine*, 32(2), 153-163.
- Thomas, A., & Grimes, J. (Eds.). (2002). Best practices in school psychology IV. Washington, DC, US: National Association of School Psychologists.
- Varol, Ş. (1998). "Grupla Psikolojik Danışmanın Üniversite Öğrencilerinin Aleksitimik Özellikleri Üzerine Etkisi", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Samsun
- Vermeulen N., Luminet O., Corneille O. (2006). Automated processing of alexithymia and affective information: evidence from the paradigm of affective padding. *Cognitive. Emotion.* 20 64-91
- Yılmaz Irmak T, Tekinsav Sütçü S, Aydın A, Sorias O, Otizm Davranış Kontrol Listesinin (ABC) Geçerlik ve Güvenirliğinin İncelenmesi, *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*: 14(1) 2007.

Wolf, H.H. (1977). The contribution of interview situation to the restriction of fantasy life and emotional expression in psychosomatic patients. *Psychother Psychosom*, 28, 58- 67.

9.EKLER

EK 1: SOSYODEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

1	Özel eğitim gereksinimi olan çocuğunuzun yaşı.....
2	Özel eğitim alan başka çocuğunuz var mı?: ☐ Evet ☐ Hayır
3	Özel eğitim alan çocuğunuzun bakımında destek alıyor musunuz? ☐ Evet ☐ Hayır
4	Eğitim düzeyiniz: ☐ İlköğretim ☐ Lise ☐ Ön lisans ☐ Lisans ☐ Yüksek lisans ☐ Doktora
5	Çocuğunuz kaç yıldır özel eğitim alıyor
6	Bugüne kadar psikolog ya da psikiyatriste başvurunuz oldu mu: ☐ Evet (Lütfen sayısını belirtiniz.....) ☐ Hayır

EK 2:ABC KAYIT FORMU

YÖNERGE: Çocuğu en iyi tanımlayan ifadenin karşısındaki sayıyı daire içine alınız. İfade çocuğu tanımlamıyorsa boş bırakınız.

	Duyusal	İlişki kurma	Beden ve nesne kullanımı	Dil becerileri	Sosyal ve öz bakım
Kendi etrafında uzun süre döner			4		
Basit bir işi öğrenir fakat çabucak unutulur					2
Sosyal/çevresel uyaranlara çoğu zaman dikkat etmez		4			
Basit emirleri bir kere söylendiğinde yerine getirmez (otur, buraya gel, ayağa kalk gibi)				1	
Oyuncakları uygun şekilde kullanmaz (örn. tekerlekleri döndürür)			2		
Öğrenme sırasında görsel ayırt etmesi zayıftır (büyüklük, renk ya da pozisyon gibi bir özelliğe takılır kalır)	2				
Sosyal gülümsemesi yoktur		2			
Zamirleri ters kullanır (ben yerine sen)				3	
Belirli nesnelere bırakmamak için ısrar eder			3		
İşitmiyor gibi görünür, bu nedenle bir işitme kaybı olduğu kuşkusunu uyandırır	3				
Konuşması detone ve aritmiktir				4	
Kendi kendine uzun süre sallanır			4		
Kendisine uzanıldığında kollarını uzatmaz (ya da bebekken uzatmazdı)		2			
Günlük programındaki/çevredeki değişikliklere aşırı tepkiler verir					3
Başka insanların arasındayken çağrıldığında kendi ismine tepki vermez (Ayşe, Can, Zeynep)				2	
Kendi etrafında dönme, parmak ucunda yürüme, el çırpma gibi davranışları keserek birden bağırır ve ani hareketler yapar			4		
Başka insanların yüz ifadelerine ve duygularına tepkisizdir		3			
“Evet” veya “ben” sözcüklerini nadiren kullanır				2	
Gelişimin bir alanındaki özel yetenekleri zeka geriliği kuşkusunu dışlar niteliktedir					4
Yer bildiren sözcükleri içeren basit emirleri yerine getirmez (“topu kutunun üstüne koy” ya da “topu kutunun içine koy” gibi)				1	
Bazen yüksek bir sese sağır olduğunu düşündürürcesine “irkilme” tepkisi göstermez.	3				
Ellerini amaçsızca sallar			4		
Büyük öfke nöbetleri ya da sık sık küçük öfke nöbetleri geçirir					3
Göz temasından aktif bir şekilde kaçınır		4			
Dokunulmaya ya da tutulmaya karşı koyar		4			
Bazen, çürükler, kesikler ve iğne yapılma gibi acı verici uyaranlara hiç tepki vermez	3				
Gergin ve kucaklanılması güçtür (şimdi ya da bebekken)		3			
Kucaklandığında pelte gibidir (sarılmaz, tutunmaz)		2			
İsteddiği şeyleri göstererek elde eder				2	
Parmak uçlarında yürür			2		

YILMAZ IRMAK VE ARK.

Başkalarını ısırarak, vurarak, tekmeleyerek incitir				3	2
Cümleleri defalarca tekrarlar					
Oyun oynarken başka çocukları taklit etmez		3			
Gözlerine parlak bir ışık tutulduğunda genellikle gözlerini kırpmaz	1				
Başını vurarak, ellerini ısırarak kendine zarar verir			3		
İhtiyaçlarının hemen yerine getirilmesini ister, bekleyemez					2
İsmi söylenen beş nesneden daha fazlasını işaret ederek gösteremez				1	
Hiç arkadaşlık ilişkisi geliştiremez		4			
Bir çok sese kulaklarını kapatır	4				
Sık sık nesnelere döndürür, çevirir ve çarpar			4		
Tuvalet eğitimine ilişkin sorunları vardır					1
İsteklerini ve ihtiyaçlarını belirtmek için ya hiç konuşmaz ya da bir günde kendiliğinden kullandığı sözcük sayısı beşi geçmez.				2	
Çoğunlukla korkar ya da çok kaygılanır		3			
Gün ışığı karşısında gözlerini kısar, kaşlarını çatar ya da gözlerini kapatır	3				
Yardımsız kendisi giyinemez					1
Sesleri ya da sözcükleri sürekli tekrar eder				3	
Bakışları insanları "delip geçer"		4			
Başkalarının cümlelerini ya da sorularını tekrarlar				4	
Çoğunlukla çevresindekilerin ve tehlikeli durumların farkında değildir					2
Cansız şeylerle oynamayı ve zaman geçirmeyi tercih eder					4
Çevresindeki nesnelere dokunur, koklar ve/veya tadar.			3		
Yeni bir kişiyle karşılaştığında sıklıkla hiç bir görsel tepki vermez	3				
Nesneleri sıralama gibi karmaşık ritüeller içine girer			4		
Çok zarar vericidir, oyuncaklarını ve ev eşyalarını kısa zamanda kırar			2		
Gelişimsel gecikme belirtileri 30. ayda ya da daha önce ortaya çıkmıştır.					1
Gün içinde kendiliğinden, iletişimi başlatmak için kullandığı ifadelerin sayısı otuzu geçmez.				3	
Uzun süreler boşluğa bakar	4				
TOPLAM :					

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
GİRİŞİMSSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

SAYI : 152
KONU: Etik Kurul İzni

28.12.2018

Sayın; Adem Çiçek

Haliç Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından yapılmış olduğunuz başvuru incelenmiş olup, Prof. Dr. İlkay Kasatura'nın danışmanlığında planladığınız "7-14 Yaş Otizmli Bireylerde Psikodramanın Etkisinin, Aleksitimi(Duygusal Küntlük) Yönünden İncelenmesi" isimli araştırmanız kurulumuzun 28.12.2018 tarihli toplantısında etik yönden uygun bulunmuştur.

Bilgilerinize sunarım.

Prof .Dr. Melek Güneş YAVUZER
Etik Kurul Başkanı

EK.Etik Kurul Kararı

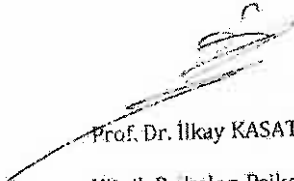
Sütlüce Mah. İmrahor Cad. No:82 Beyoğlu- İSTANBUL
Tel: 0212 924 24 44/2704 Faks: 0212 343 08 78
etikkurul@halic.edu.tr İnternet:www.halic.edu.tr

EK 4: PSİKODRAMA UYGULAMA İZİNİ

HALIÇ ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜNE

Haliç Üniversitesi Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Adem ÇIÇEK'in "7-14 yaş Otizmli Bireylerde Psikodramanın Etkinliği" adlı tez çalışmasını benim süpervizörlüğümde yaptığını beyan ederim.

Not: Bu belge Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünün ve Tez jürisinin isteği üzerine verilmiştir.

Prof. Dr. İlkay KASATURA

Klinik Psikolog-Psikoterapist

10.ÖZGEÇMİŞ

Adem ÇİÇEK, 11.10.1994 tarihinde Hatay'da doğdu. İlk okul, orta okul ve lise eğitimini Hatay'da tamamladı. 2013-2017 yılları arasında Psikoloji üzerine İstanbul'da lisans eğitimini tamamladı. 2017 yılında Klinik Psikoloji Yüksek Lisans eğitimine başladı. Lisans eğitimini tamamladıktan sonra Otizme ve psikodramaya ilgi duydu 2017 yılında Anadolu üniversitesi Yaratıcı drama eğitimini tamamladı. Bu alanda staj çalışma ve araştırmalarına başladı. Prof. Dr. Psikodramatist İlkay KASATURA'nın önderliğinde özel eğitilmiş çocuklarda psikodramayı araştırdı. İlk Evre özel eğitim ve rehabilitasyon, Gülen Yüzler özel eğitim ve rehabilitasyon ve şu anda Kum Saati özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinin müdürlüğünü yapmaktadır.